RAPPORT

Ruimtelijke onderbouwing

Zonnepark Twence locatie Elhorst-Vloedbelt

Klant: Twence B.V.

Referentie: BH5681IBRP2012180818
Status: 1.0/Definitief
Datum: 18 december 2020

Twence

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Koggelaan 21
8017 JN ZWOLLE
Industry & Buildings
Trade register number: 56515154

+31 88 348 65 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document:	Ruimtelijke onderbouwing
Ondertitel:	
Referentie:	BH5681IBRP2012180818
Status:	1.0/Definitief
Datum:	18 december 2020
Projectnaam:	Zonnepark Twence locatie Elhorst-Vloedbelt
Projectnummer:	BH5681
Auteur(s):	Dion Glastra; Rinus Hoogeslag

Opgesteld door:	Dion Glastra
Gecontroleerd door:	Rinus Hoogeslag
Datum:	18 december 2020 RH
Goedgekeurd door:	Rinus Hoogeslag
Datum:	18 december 2020 RH

Classificatie
Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging plangebied	1
1.3	Procedure	2
1.4	Afstemming met andere procedures	2
1.5	Leeswijzer	2
2	**Planbeschrijving**	**3**
2.1	Huidige situatie	3
2.2	Toekomstige situatie	3
2.3	Geldend planologisch kader	5
3	**Beleidskader**	**6**
3.1	Rijksbeleid	6
3.2	Provinciaal en regionaal beleid	7
3.3	Gemeentelijk beleid	11
3.4	Conclusies	13
4	**Milieu- en omgevingsaspecten**	**14**
4.1	Natuur	14
4.2	Landschappelijke inpassing	15
4.3	Bedrijven en milieuzonering	17
4.4	Reflectie en duisternis	18
4.5	Geluid	19
4.6	Water	19
4.7	Bodem	19
4.8	Archeologie	20
4.9	Veiligheid	20
4.10	Luchtkwaliteit	20
4.11	Kabels en leidingen	21
4.12	Milieueffectrapportage	21
5	**Uitvoerbaarheid**	**23**
5.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	23
5.2	Economische uitvoerbaarheid	23

6 Conclusie 24

Bijlagen

1. Situatietekening zonnepark
2. Quickscan Flora en Fauna
3. Landschappelijke onderbouwing
4. Gegevens digitale watertoets
5. Reacties omgeving energiepark
6. Participatie omgeving en toepassing ‘Gedragscode zon op land’

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Twence Holding B.V. (hierna: Twence) is een afvalverwerkend bedrijf, gevestigd te Hengelo (Overijssel). Naast de hoofdvestiging in Hengelo heeft Twence ook een locatie in Zenderen (gemeente Borne, eveneens in de provincie Overijssel). Twence is van plan om op deze locatie een zonnepark te gaan realiseren op een vuilstortplaats, gelegen ten zuiden van de Almelosestraat en de Vloedbeltweg (ten westen van Zenderen).

Het zonnepark waar deze rapportage betrekking op heeft, zal een oppervlakte hebben van circa 10,5 hectare. Het geschatte vermogen van dit zonnepark bedraagt circa 10 MWp. De ontwikkeling van een zonnepark levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de ambitie van de provincie Overijssel om in 2023 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken.

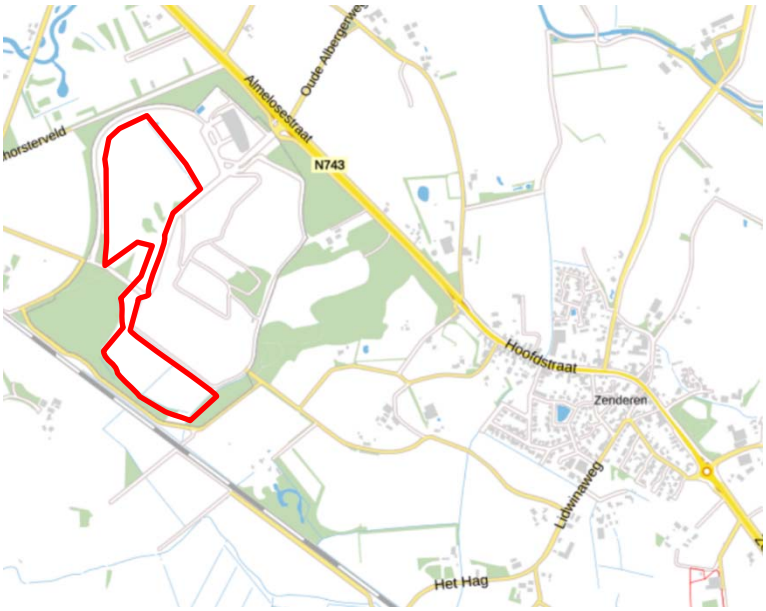
De ontwikkeling van een zonnepark is niet mogelijk binnen het geldende planologische kader, in dit geval het provinciaal inpassingsplan (PIP) 'locatie Elhorst-Vloedbelt'[1]. Er wordt daarom een omgevingsvergunning aangevraagd voor het handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening conform artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Ten behoeve van deze aanvraag omgevingsvergunning dient een ruimtelijke onderbouwing te worden opgesteld. Daarin voorziet deze rapportage.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen ten westen van Zenderen, aan de Almelosestraat en de Vloedbeltsweg in de gemeente Borne. De locatie waar het zonnepark wordt gerealiseerd heeft een oppervlak van circa 10,5 hectare.

Het gaat om de kadastrale percelen: gemeentecode BNE-00, sectie F, nummers 388, 389, 890, 891, 1352, 1358, 1572, 1590, 1591, 1673, 1735, 1736, 1818, 1819, 1822, 1824 en 1827.

Ten noorden en ten oosten van deze percelen bevindt zich nog een in bedrijf zijnde vuilstortlocatie. Deze locatie behoort niet tot het plangebied. Hiernaast is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood kader)

[1] *Provinciaal Inpassingsplan (PIP) locatie Elhorst-Vloedbelt, vastgesteld op 27 februari 2019*

1.3 Procedure

Aanvragen om afwijking van een bestemmingsplan worden aangemerkt als een aanvraag om een omgevingsvergunning (ook wel projectomgevingsvergunning genoemd). Bij omgevingsvergunningen wordt onderscheid gemaakt tussen een ‘reguliere’ en een ‘uitgebreide’ procedure.

Omdat in dit geval wordt afgeweken van het geldende inpassingsplan en de ontwikkeling niet past binnen de “kruimelgevallen” zoals deze in het Besluit omgevingsrecht (artikel 4 van Bijlage II) zijn opgenomen, bestaat er geen mogelijkheid om de omgevingsvergunning te verlenen met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 2 van de Wabo.

Daarnaast kent het inpassingsplan geen binnenplanse afwijkingsbevoegdheden. Er bestaat daarom geen mogelijkheid om de omgevingsvergunning te verlenen met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 1 van de Wabo. Dit betekent dat medewerking door het bevoegd gezag alleen kan worden verleend met toepassing van artikel 2.12, eerste lid sub a, onder 3 van de Wabo. Hiervoor geldt de uitgebreide procedure, zoals beschreven in paragraaf 3.3 van de Wabo. Ten behoeve van deze procedure is een ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk; het onderhavige document voorziet hierin.

1.4 Afstemming met andere procedures

Naast de onderhavige procedure voor het ‘handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening’ wordt voor de aanleg van het zonnepark ook een omgevingsvergunning aangevraagd voor het onderdeel ‘bouwen’ en ‘milieuneutraal veranderen’. Hiervoor wordt één omgevingsvergunning aangevraagd, waarvoor de uitgebreide procedure van toepassing is en waarvoor de provincie Overijssel bevoegd gezag is.

Daarnaast is onderzocht of voor de aanleg van een zonnepark ook vergunningen nodig zijn in het kader van de Waterwet en de Wet natuurbescherming. Dit is voor het zonnepark niet het geval. Dit is nader onderbouwd in hoofdstuk 4 van deze ruimtelijke onderbouwing.

Verder zullen enkele bomen worden gekapt. Het gaat in deze situatie om bomen van kleine omvang en vallen niet onder de beschermde houtsopstanden. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning benodigd.

1.5 Leeswijzer

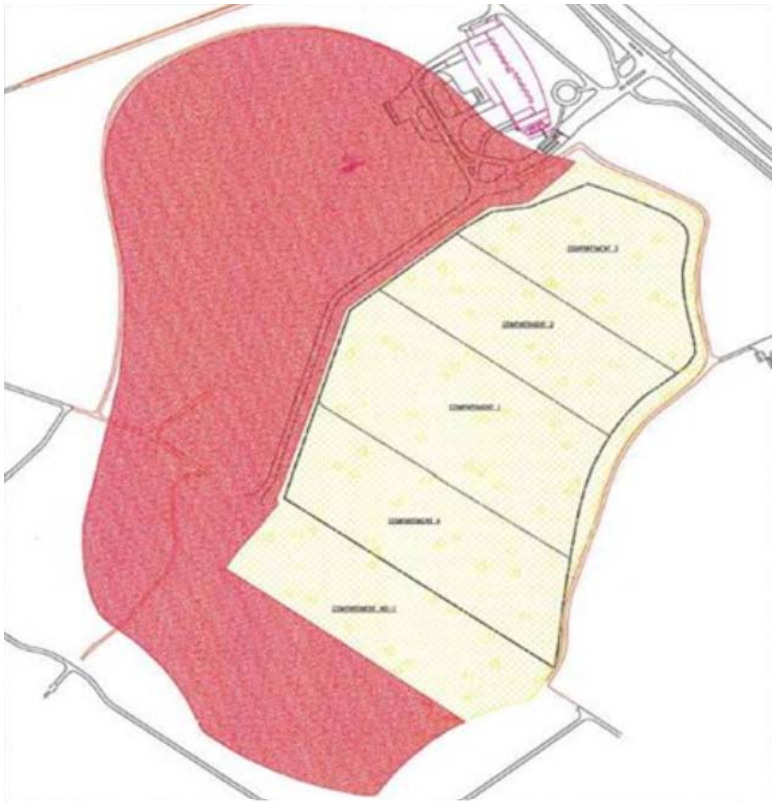
Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopte omschrijving van de huidige en toekomstige situatie. Daarna komen de relevante beleidskaders op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau aan bod. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de relevante milieu- en omgevingsaspecten. Vervolgens komt in hoofdstuk 5 de uitvoerbaarheid (financieel en maatschappelijk) aan bod. In hoofdstuk 6 wordt ten slotte geconcludeerd of afwijken van het inpassingsplan aanvaardbaar is.

2 Planbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Kenmerken van het gebied
Het plangebied wordt aan de noordkant begrensd door de Vloedbeltsweg. Ten noorden van het plangebied ligt een locatie waar Twence een mestverwerkingsinstallatie wil realiseren.

Op dit moment heeft Twence een stortplaats in exploitatie op de locatie Elhorst-Vloedbelt. In afbeelding 2.1 is een schetsmatige weergave te zien van de stortplaats (zowel het rode gedeelte als het licht gele gedeelte maken onderdeel uit van de stortplaats). Op afbeelding 2.1 is goed te zien dat het lichtgele gedeelte is opgedeeld in compartimenten. Bij de compartimenten 1 tot en met 4 (bovenste vlakken lichtgele gedeelte) is een onderafdichting aangebracht. Compartiment 4B-1 (onderste vlak in licht gele gedeelte) is aangelegd, maar is op het moment van schrijven nog leeg. Het rode gedeelte van de stortplaats beschikt nog niet over onderafdichting, dit is ook de locatie waar het zonnepark is voorzien.

Figuur 2.1: Gebied zonder onderafdichting (rood).

Het gebied rondom het plangebied kent een overwegend agrarisch gebruik, afgewisseld met kleine oppervlakten bosschages en houtopstanden.

De vuilstortplaats is grotendeels door een wal, bosschages en houtopstanden afgeschermd. Het zicht vanuit de openbare ruimte en vanaf de wegen op de vuilstortplaats is daardoor zeer beperkt.

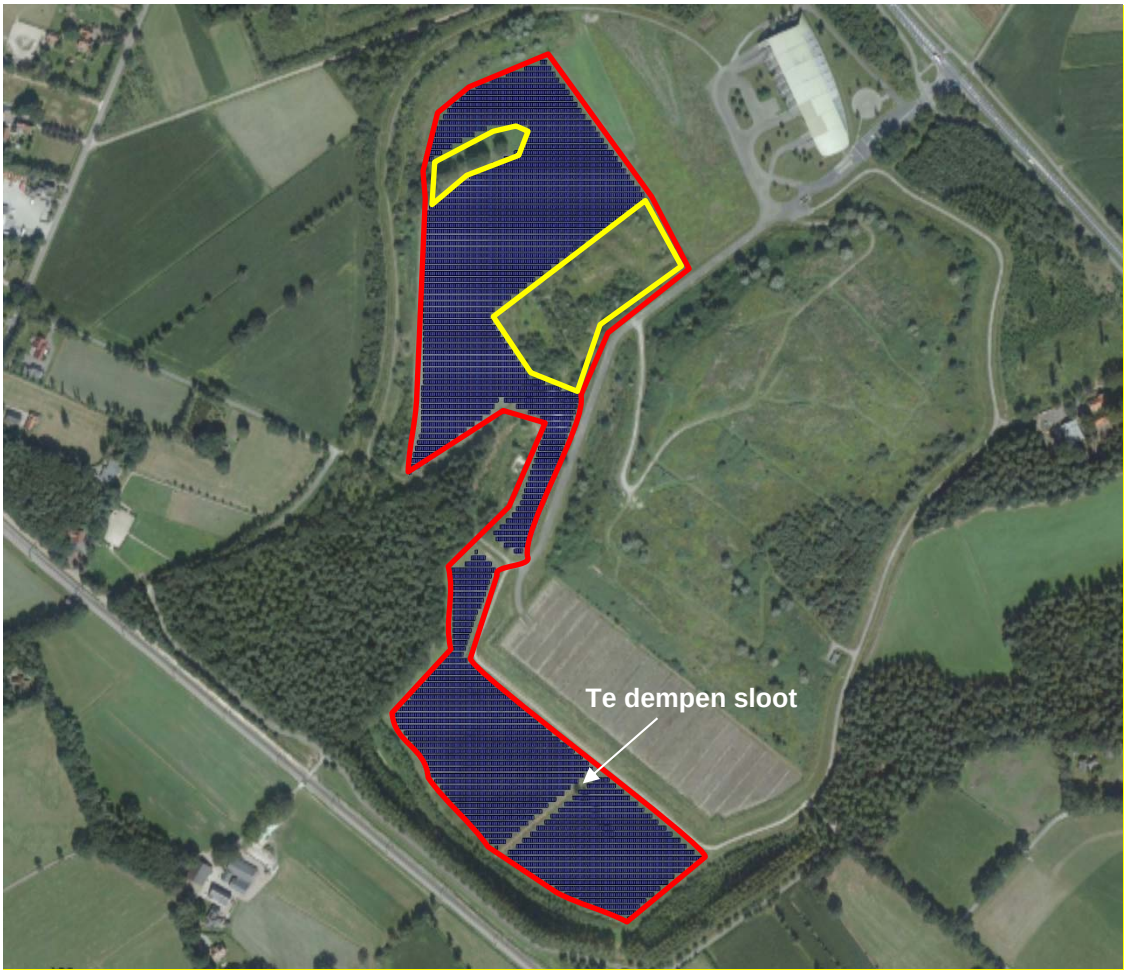
2.2 Toekomstige situatie

Ambities Twence
Samen meer kunnen bereiken met slimme oplossingen voor duurzaamheid en energie. Dat is de basis van waaruit Twence is opgericht door veertien Twentse gemeenten. Met een gezamenlijke visie op afvalwerking heeft de organisatie zich sinds 1986 ontwikkeld tot boegbeeld en inspirator op het gebied van de circulaire economie in Oost-Nederland.

Sinds 2017 levert Twence ook zonne-energie. Twence wil geschikte, beschikbare percelen gebruiken voor het opwekken van duurzame energie uit zonlicht. Dat past binnen het streven om meer energie uit hernieuwbare bronnen te halen. Daarom bouwt Twence op haar grondgebied zonneparken om te voorzien in de (duurzame) energiebehoefte van haar aandeelhouders.

Het plan

Het plan waar deze ruimtelijke onderbouwing betrekking op heeft, is de realisatie van een zonnepark op de vuilstortlocatie Elhorst-Vloedbelt. Een groot gedeelte van deze stortlocatie is nog niet ingericht als stortlocatie en de verwachting is dat dit de komende jaren ook niet zal gebeuren. Om dit terrein nuttig toe te kunnen passen wil Twence hier een zonnepark realiseren. De bestemming stortplaats verdwijnt niet, maar met de aanvraag wordt verzocht om gedurende 25 jaar dat deel ven het terrein op een andere manier te gebruiken. Oftewel zolang het zonnepark er ligt zal er niet gestort worden. Nadat het zonnepark aan het einde van zijn levensduur is, moet een nieuwe afweging worden gemaakt. In onderstaande impressie is weergegeven welke delen binnen het plangebied ontwikkeld zullen worden tot zonnepark. Naar aanleiding van ecologisch onderzoek is er voor gekozen circa 2,5 hectare van het oorspronkelijke plangebied niet als zonneveld in gebruik te nemen. Dit vanwege het beperken van de effecten op landschap en ecologie. Hiermee blijft een gebied over van circa 10,5 hectare voor de opstelling van zonnepanelen. De sloot in het zuidelijk deel wordt gedempt en ook hierboven kunnen zonnepanelen worden geplaatst.

Figuur 2.2: Impressie ligging van het zonnepark (binnen rode contour, gele gebieden worden ontzien).

In bijlage 1 is een situatietekening opgenomen waaruit blijkt op welk gebied onderhavige ruimtelijke onderbouwing betrekking heeft. De exacte opstelling van de stellages ligt nog niet vast en ook de situering van de transformators, omvormers en een te realiseren inkoopstation liggen nog niet vast. In het bouwdeel van de omgevingsvergunning is meer informatie gegeven over de beoogde bouwwerken.

2.3 Geldend planologisch kader

Het zonnepark is geprojecteerd op een locatie waarvoor het provinciaal inpassingsplan ‘Locatie Elhorst-Vloedbelt’ van kracht is. Dit inpassingsplan is vastgesteld op 27 februari 2019. Het gebied waarin het zonnepark wordt gerealiseerd heeft in dit plan de bestemming ‘Bedrijf – Afvalverwerkingsplaats’. De ontwikkeling van een zonnepark is niet passend binnen de geldende planregels, aangezien het gebruik voor een zonnepark niet passend is binnen het beoogde gebruik zoals omschreven in artikel 3.1. Er wordt daarom een omgevingsvergunning aangevraagd voor het handelen in strijd met de regels ruimtelijke, op grond van art. 2.12, lid 1 onder a, sub 3 Wabo.

Figuur 2.3: Geldende bestemmingen ter plaatse van het plangebied zoals vastgesteld in het geldende inpassingsplan ‘Locatie Elhorst-Vloedbelt’. De gele lijn betreft het plangebied

3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

De rol van de rijksoverheid in het ruimtelijke beleid voor nationale elektriciteitsvoorziening is gelegen in het zorgen voor voldoende ruimte voor een adequate infrastructuur. Energiezekerheid is een belangrijke voorwaarde voor een gunstige economische situatie. De verdere integratie van de Europese energiemarkt maakt dat er een steeds groter beroep op internationale verbindingen wordt gedaan en hoogspanningsverbindingen mogelijk om uitbreiding vragen. Het Rijk wijst daarbij de tracés van hoogspanningsverbindingen (vanaf 220 kV) en locaties voor de opwekking van elektriciteit (vanaf 500 MW) aan en zorgt voor de inpassing hiervan. Het project valt hier niet onder, aangezien de totale capaciteit op circa 10 MWp is vastgesteld.

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) heeft het Rijk een langetermijnvisie gegeven op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie betreft één van de vier prioriteiten die gesteld zijn in de NOVI. Hierbij is ook een voorkeursvolgorde uitgewerkt voor zon-PV. De afwegingprincipes van de NOVI leiden tot een voorkeur voor zonnepanelen op daken en gevels van gebouwen. Het inpassen op daken en gevels draagt niet alleen bij aan het combineren van functies. Omdat hier al sprake is van bebouwing, zal het introduceren van zonnepanelen op deze plekken doorgaans minder invloed hebben op de kenmerken of identiteit van een gebied. Vanuit diezelfde principes hebben daarna onbenutte terreinen in bebouwd gebied de voorkeur. Om aan de gestelde energiedoelen te voldoen, kan blijken dat ook locaties in het landelijk gebied nodig zijn. Ook in dat geval gaat de voorkeur uit naar het zoeken van slimme functiecombinaties. Hoewel natuur- en landbouwgebieden daarbij niet volledig worden uitgesloten, ligt de voorkeur bij gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur, zoals waterzuiveringsinstallaties, vuilnisbelten, binnenwateren of areaal in beheer van het Rijk (zoals Rijkswaterstaat, ProRail, Staatsbosbeheer), waaronder waar mogelijk bermen van spoor- en autowegen.

Voorliggend plan heeft betrekking op de ontwikkeling van een zonnepark op een stortplaats (vuilnisbelt) waarmee duurzame energie wordt opgewekt. Het project is daarmee passend in de voorkeursvolgorde die het Rijk heeft uitgewerkt in de NOVI.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
De borging van de rijksbelangen heeft in juridische zin plaatsgevonden in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). In het Barro zijn de verschillende nationale belangen vastgelegd die doorwerking moeten krijgen bij lagere overheden. Het gaat om de volgende nationale belangen: rijksvaarwegen, project Mainportontwikkeling Rotterdam, kustfundament, grote rivieren, Waddenzee en waddengebied, defensie, Ecologische Hoofdstructuur, erfgoederen van universele waarden, hoofdwegen en hoofdspoorwegen, elektriciteitsvoorziening, buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, primaire waterkeringen buiten het kustfundament en het IJsselmeer-gebied.

Het onderhavige project heeft geen betrekking op de voornoemde rijksbelangen. Het project is in overeenstemming met het rijksbeleid, zoals opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening.

Ladder voor duurzame verstedelijking
De ladder voor duurzame verstedelijking is per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening opgenomen. Daarin staat dat pas als herstructurering of transformatie van bestaand stedelijk gebied onvoldoende ruimte biedt om aan de ruimtevraag van het plan te voldoen, er sprake kan zijn van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Het begrip “stedelijke ontwikkeling” is daarbij als volgt gedefinieerd:

“ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.”

Afweging
Een zonnepark betreft geen stedelijke functie in de zin van de ladder voor duurzame verstedelijking, zoals hiervoor genoemd. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 januari 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:178) bevestigt dat functies die niet onder begripsbepaling zijn genoemd en ook niet in de handreiking zijn genoemd, niet als verstedelijking worden aangemerkt. De ladder van duurzame verstedelijking is op dit project niet van toepassing.

Energieakkoord voor duurzame groei
In het energieakkoord is de basis gelegd voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid. Het energieakkoord biedt een perspectief met afspraken voor de korte en middellange termijn. Hiervoor zijn de volgende hoofddoelen geformuleerd:

- een besparing van energieverbruik met gemiddeld 1,5%;
- 100 PJ energiebesparing in 2020;
- een toename van het aandeel duurzame energie naar 14% van het totale jaarverbruik in Nederland in 2020 met een doorgroei naar 16% in 2023;
- het creëren van ten minste 15.000 voltijdsbanen binnen de duurzame energiesector.

Deze doelen zijn uitgewerkt in verschillende pijlers. Voor de ontwikkeling van het zonnepark zijn vooral pijler 2 'Opschalen hernieuwbare energieopwekking' en pijler 3 'Stimuleren van decentrale duurzame energie (DDE)' van belang. In het energieakkoord wordt uitgegaan van een opwekking van 186 PJ energie uit hernieuwbare energiebronnen. Om te komen tot deze energieopwekking zijn verschillende vormen van energieopwekking nodig: wind, biomassa en zon. Het onderhavige project levert daarom een belangrijke bijdrage aan de doelstelling van het Rijk om te komen tot een aandeel van 16% van duurzaam opgewekte energie in het totale Nederlandse energieverbruik in 2023.

3.2 Provinciaal en regionaal beleid

De provincie Overijssel heeft als doel dat in 2050 alle energie duurzaam wordt opgewekt. Er is een groeiende interesse in duurzame manieren van energieopwekking, zo worden er energiecoöperaties opgericht en groeit het aantal particulieren met zon op het dak. Deze initiatieven zullen alleen niet voldoende zijn voor het behalen van de doelstelling van 2050. De hoeveelheid duurzame energie zal in Nederland en in de provincie Overijssel sneller moeten groeien, daarom zijn er ook tussendoelen gesteld voor 2023 en 2035. De tussendoelen voor duurzame energie zijn 20% en 35% respectievelijk. Daarnaast committeert de provincie Overijssel zich ook aan de nationale doelen van 1,5% energiebesparing per jaar.

Voor 2023 heeft de provincie de doelen ook vertaald naar ambities per duurzame energiebron, dit staat beschreven in het uitvoeringsprogramma Nieuwe Energie Overijssel 2017-2023.

Omgevingsvisie en Omgevingsverordening
De 'Omgevingsvisie Overijssel 2017, bekend onder de naam ‘Beken kleur' is op 12 april 2017 vastgesteld door de Provinciale Staten en is vanaf 1 mei 2017 van kracht. Deze visie gaat over hoe de provincie de leefomgeving wil inrichten en ontwikkelen. De Omgevingsverordening Overijssel 2017 is een vertaling van de Omgevingsvisie in bindende regels voor derden. Zowel de Omgevingsvisie als de omgevingsverordening worden momenteel geactualiseerd, waarbij ook de visie ten aanzien van zonnevelden is herzien. Een ontwerp van de geactualiseerde Omgevingsvisie en Omgevingsverordening heeft in september 2020 ter inzage gelegen. In onderhavige onderbouwing is rekening gehouden met deze actualisatie.

In de Omgevingsvisie is benoemd dat installaties voor de opwekking van zonne-energie onmisbaar zijn voor de provinciale doelstelling voor de toepassing van hernieuwbare energie. Uit een oogpunt van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik wil de provincie zonnepanelen en andere vormen van opwekking van zonne-energie zoveel mogelijk combineren met andere functies, bij voorkeur met bebouwing. Goede landbouwgronden dienen zoveel mogelijk te worden ontzien. Daarom wordt voor de beoordeling van initiatieven voor het opwekken van zonne-energie de zonneladder toegepast. De zonneladder geeft de voorkeursvolgorde aan bij de verdeling van de opwekopgave voor zonne-energie.

De Overijsselse zonneladder en aanpak kent drie treden. Een multifunctionele invulling van een zonneveld in de groene ruimte is uitgangspunt (trede 1 'Stimuleren' en 2 'Combineren'). Pas als gemeente en initiatiefnemer hebben verkend en gemotiveerd dat trede 1 en 2 niet mogelijk zijn, dan komen monofunctionele zonnevelden (trede 3) aan de orde. Goede landbouwgronden worden daarbij ontzien.

De Omgevingsverordening Overijssel 2017 is een vertaling van de Omgevingsvisie in bindende regels voor derden. Van de Omgevingsverordening is voor dit project artikel 2.1.8 Kwaliteitsimpuls zonnevelden het meest relevant. In de tekst hierna wordt de toelichting op dit artikel integraal weergegeven:

“Installaties voor de opwekking van zonne-energie zijn onmisbaar voor de provinciale doelstelling voor de toepassing van hernieuwbare energie. Uit een oogpunt van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik willen wij zonnepanelen en andere vormen van opwekking van zonne-energie zoveel mogelijk combineren met andere functies, bij voorkeur met bebouwing. Daarom stellen wij de toepassing van de zonneladder verplicht bij initiatieven voor zonnevelden in de Groene Omgeving. De zonneladder geeft de voorkeursvolgorde aan bij de verdeling van de opwekopgave voor zonne-energie.

Nu is al te voorzien dat op korte termijn slechts in een deel van de opgave voor de opwekking van hernieuwbare energie kan worden voorzien binnen het bestaand bebouwd gebied. Daarom bieden wij de mogelijkheid om, als uitzondering op de principes van zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik, in de Groene Omgeving tijdelijke zelfstandige opstellingen van zonnepanelen te realiseren. Het gaat daarbij om opstellingen van zonnepanelen voor een periode van niet meer dan 25 jaar op een wijze die omkeerbaar is en waarbij de oorspronkelijke bestemming gehandhaafd blijft.

Wij verlenen alleen medewerking aan monofunctionele zonnevelden (trede 3) als de gemeente en de initiatiefnemer hebben verkend en gemotiveerd dat trede 1 (stimuleren van de productie van zonne-energie op daken in bebouwd gebied of gebruik maken van te bebouwen gebieden of bruikbare restruimte) en trede 2 (combineren van de productie van zonne-energie met gebiedsopgaven in stads- en dorpsranden of gebiedsontwikkelingen in de groene omgeving) niet mogelijk zijn.

Gelet op de impact die (ook tijdelijke) veldopstellingen van zonnepanelen kunnen hebben op hun omgeving, zal niet alleen de maatschappelijke meerwaarde van het initiatief moeten worden aangetoond, maar zal er ook compensatie moeten plaatsvinden door extra te investeren in de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving.

Meerwaarde kan worden aangetoond vanuit de volgende criteria:

- *a. De mate waarin sprake is van meervoudig ruimtegebruik (combinaties met andere functies)*
- *b. Maatregelen die getroffen worden om de impact te beperken en/of te compenseren*
- *c. De mate waarin wordt aangesloten op de karakteristieken van het gebied (gebiedseigen/gebiedsvreemd)*
- *d. Bijdrage aan maatschappelijke doelen (in ieder geval aan de provinciale doelen ten aanzien van duurzaamheid, maar ook aan draagvlak in de omgeving, bijdrage aan maatschappelijke cohesie, (financiële) bijdragen aan maatschappelijke opgaven, enz.)*

Niet in alle gevallen zal de meerwaarde op alle genoemde criteria in gelijke mate te bereiken zijn. Het hangt immers van het geval en de locatie af waar de kansen en opgaven te vinden zijn om maatschappelijke meerwaarde te bereiken. De gemeente zal in de toelichting op een ruimtelijk plan moeten onderbouwen dat er sprake is van maatschappelijke meerwaarde die de impact van een zelfstandige opstelling in de Groene Omgeving rechtvaardigt.

De extra investering in ruimtelijke kwaliteit is geformuleerd als een bijzondere vorm van de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving zoals die is opgenomen in artikel 2.1.6 van de Omgevingsverordening. In de balans tussen ontwikkeling en kwaliteitsinvestering mag rekening gehouden worden met feit dat een zelfstandige opstelling voor zonnepanelen alleen als tijdelijk gebruik kan worden toegestaan. Aan de andere kant geldt dat er wel degelijk sprake is van langdurige impact op de omgeving omdat het tijdelijke gebruik een periode van niet meer dan 25 jaar kan beslaan."

De verdere uitwerking en achtergronden van de bovenstaande beleidsuitgangspunten specifiek met betrekking tot het ontwikkelen van zonneparken zijn uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Nieuwe Energie Overijssel en de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden". Deze zijn hieronder nader toegelicht.

Uitvoeringsprogramma Nieuwe Energie Overijssel
Zoals alle provincies in Nederland streeft ook de Provincie Overijssel naar verduurzaming en de hiervoor benodigde (grootschalige) productie van duurzame energie om aan de nationale energietransitie te kunnen bijdragen. Om deze doelstelling te behalen heeft de provincie een Programma Nieuwe Energie Overijssel, evenals een kwaliteitsimpuls zonne-energie opgesteld, waarin zowel gehoor aan de noodzaak tot het opwekken van zonne-energie, alsmede structurerende richtlijnen voor het opwekken van deze energievorm in veldopstelling gegeven worden. Deze worden in het onderstaande nader toegelicht.

In 2016 is de provincie Overijssel samen met kernpartners van start gegaan met de ontwikkeling van het Programma Nieuwe Energie Overijssel. Dit programma heeft als doel om in 2023 20% hernieuwbare energie te realiseren en besparings- en efficiencymaatregelen in verschillende sectoren te stimuleren. Het tussenresultaat bestaat uit vijf thematische contouren (hernieuwbare energie, gebouwde omgeving, industrie en bedrijven, duurzame mobiliteit en lokale initiatieven) met daarin een eerste inventarisatie van ideeën en projecten. Deze vijf contouren vormen nog geen gezamenlijk programma maar geven inzicht in de eerste ideeën en beoogde projecten per thema. Met betrekking tot zonne-energie is de doelstelling 2-3 petajoule (PJ) in 2023. Dit betekent maximaal 1.000 hectare aan oppervlak. Dat is minder dan 1% van het oppervlak van Overijssel. Als indicatieve verdeling is 40% op daken aangehouden en 60% in veldopstellingen. De doelstelling van 600 hectare aan veldopstellingen in 2023 lijkt realiseerbaar met een 100-200 hectare momenteel in de pijplijn. Van groot belang is om hiervoor een sterk maatschappelijk en politiek draagvlak te verkrijgen. Het tijdig betrekken van stakeholders en een transparante, open communicatie zijn hierbij essentieel om vertragingen te voorkomen.

Het zonnepark op de locatie Elhorst-Vloedbelt van Twence levert door de opwekking van duurzame energie een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstelling die de Provincie Overijssel voor 2023 heeft gesteld. Het levert daarnaast actief een bijdrage aan de bewustwording van het maatschappelijk belang voor opwekking van duurzame energie.

Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden
De handreiking van de provincie (april 2020) is opgebouwd uit twee delen. Deel 1 bevat de essentie van het beleid voor de kwaliteitsimpuls samengevat. Deel 2 bevat een toelichting op en achtergrondinformatie bij het beleid. Bij de landschappelijke onderbouwing en het inrichtingsplan voor het zonnepark is rekening gehouden met deze handreiking (zie bijlage 3).

Zo hoog mogelijk op de zonneladder
Op trede 2 van de door de provincie gehanteerde zonneladder staan combinaties met gebiedsontwikkeling in de groene omgeving, waarbij zonnevelden aansluiten op andere gebiedsontwikkelingen of een energielandschap vormen. Hier wordt 80% ruimte voor het panelenveld en 20% ruimte voor groen en water voorzien. De plannen voor Elhorst-Vloedbelt kennen naast het zonneveld concrete plannen voor realisatie van een mestverwaardingsinstallatie. Daarnaast wordt groen gas gewonnen uit het afval dat er plekke is gestort. Tot slot is dit alles gevat in een landschap dat natuurlijk en landschappelijk van hoge kwaliteit is.

Op het terrein van Elhorst-Vloedbelt was in eerste instantie een groter zonneveld voorzien. Echter doordat tijdens de natuurtoets de aanwezigheid van enkele beschermde soorten in bepaalde gebieden niet uitgesloten kan worden is besloten deze gebieden onaangeroerd te laten en het ecologisch beheer dat al enkele jaren op deze plek wordt gevoerd door te zetten. Dit deel van het terrein beslaat circa 2,5 hectare. Gezien het resterende plangebied van 10,5 hectare wordt ruimschoots voldaan aan de 80% - 20% ‘regel’.

Een zonneveld dat in het bestaande landschap past
De initiatiefnemer wordt gevraagd aandacht te hebben voor drie niveaus. Te weten de maat en schaal van het omliggende landschap, de directe omgeving en het zonneveld zelf. Dit met als doel een goede en passende inrichting van het zonneveld waarbij rekening wordt gehouden met belevingskwaliteit, meervoudig ruimtegebruik en bodemkwaliteit en waarbij een kwalitatief goede en bij de locatie passende omranding van het zonneveld wordt gerealiseerd. De keuze van het plangebied garandeert bovenstaande uitgangspunten al grotendeels. Het wordt ingevoegd in de bestaande maat en schaal van het landschap ter plekke. Het terrein is al goed landschappelijk ingepast voor de bestaande functie als stortplaats. Dit vormt een goede omranding die het zicht op het plangebied nagenoeg geheel ontneemt. Waar dit niet het geval is, kan dit benut worden om informatie over het plangebied te verschaffen. Daarmee vormt het zonneveld tevens een geschikte nevenfunctie voor het terrein dat de bestemming afvalverwerkingsplaats heeft.

Beperken en compenseren van de effecten op landschap en ecologie
Zoals eerder beschreven is er naar aanleiding van ecologisch onderzoek voor gekozen circa 2,5 hectare van het oorspronkelijke plangebied niet als zonneveld in gebruik te nemen. Dit vanwege het beperken van de effecten op landschap en ecologie. Hiermee blijft een gebied over van circa 10,5 hectare voor de opstelling van zonnepanelen. Het noordelijke deel hiervan bestaat uit een weiland met slechts enkele grassoorten en is van zeer weinig meerwaarde voor de natuur. Het zuidelijke veld kent iets meer waarde vanwege het extensievere karakter.

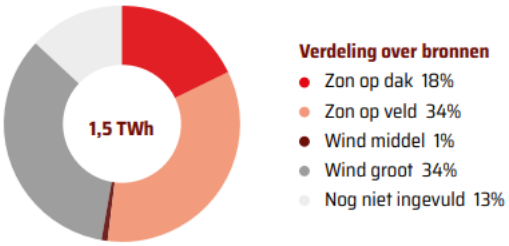
In onderzoek uitgevoerd door CLM wordt de schatting gegeven dat bij een eenzijdige opstelling zoals hier voorzien de kwaliteit van flora en fauna en bodemleven vergelijkbaar zal zijn met dat van kruidenrijk grasland. Een tweezijdige opstelling zou kunnen leiden tot een verlies aan organisch stof in de bodem van 35%. Nader onderzoek is nodig om hier meer uitsluitsel over te geven. De verwachting is dus dat realisatie van een zonneveld, met name op het noordelijke deel leidt tot een positief effect op de biodiversiteit en het milieu boven en onder de grond.

Met deze twee keuzes / maatregelen is er zo goed als geen negatieve impact op landschap en ecologie en hoeft deze derhalve ook niet te worden gecompenseerd. De potentieel aanwezige natuurwaarden in de

2,5 hectare die oorspronkelijk onderdeel uitmaakte van het plangebied is een nadeel van het door Twence gevoerde en op natuurwaarden gerichte beheer. Een voordeel is dat dit plangebied al zeer goed en degelijk landschappelijk is ingepast.

Doordat sprake is van een gebiedsvreemde functie, is een beperkte aanvullende kwaliteitsprestatie bovenop de basisinspanning nodig om de ruimtelijke kwaliteit in balans te brengen. De landschappelijke inpassing is nader uitgewerkt in paragraaf 4.2.

Regionale Energiestrategie Twente (concept)
In dit concept van de Regionale Energie Strategie Twente (RES Twente) geeft Twente invulling aan de afspraken van het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord brengt een opdracht aan de regio's met zich mee. Om de benodigde opbrengst te halen in de opwek van duurzame energie, verhoogt Twente de inspanning voor 'zon op dak' en wordt ruimte geboden aan zonnevelden. In figuur 3.1 is weergegeven dat de opgave voor 'zon op veld' 34% bedraagt.

Figuur 3.1: Opgave opwek duurzame energie

De RES Twente hanteert de volgende voorkeursvolgorde voor energie-opwek:

- Meervoudig ruimtegebruik; zon op dak wordt maximaal gestimuleerd.
- Bij zon op land wordt een combinatie gezocht met andere relevante maatschappelijk opgaven.
- Monofunctioneel wind op land Monofunctioneel zon op land en op water.

Met de ontwikkeling van een zonnepark op een vuilstortlocatie is sprake van een combinatie met een andere maatschappelijk opgave. Dergelijke zonneparken genieten dus de voorkeur ten opzichte van monofunctionele zonneparken op land en op water.

3.3 Gemeentelijk beleid

De locatie voor het zonnepark is gelegen in het grondgebied van de gemeente Borne. De gemeente Borne heeft geen specifiek beleid gericht op initiatieven ten behoeve van de ontwikkeling van zonne-energie. Wel wordt dit onderwerp – als onderdeel van de bredere ontwikkeling van duurzame energie-opwek - besproken in de toekomstvisie MijnBorne2030. In deze paragraaf is het relevante gemeentelijk beleid uiteengezet en is gemotiveerd of de ontwikkeling van een zonnepark op de locatie Elhorst-Vloedbelt passend is binnen dit beleidskader.

Toekomstvisie MijnBorne2030
De gemeente Borne heeft haar beleid ten aanzien van duurzaamheid geformuleerd in het document 'Toekomstvisie MijnBorne2030' (juli 2011). Hierin is de ambitie vastgelegd dat de gemeente Borne een energiestrategie gaat opstellen. Borne geeft aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te onderschrijven en in 2050 klimaatneutraal te willen zijn, maar heeft tot op heden niet geconcretiseerd hoe

de gemeente die doelstelling wil gaan bereiken. Wel geeft de gemeente aan zich ervan bewust te zijn dat zonneparken een belangrijke bijdrage kunnen gaan leveren.

Structuurvisie Borne
De ruimtelijke visie voor het buitengebied van de gemeente Borne is vastgelegd in de Structuurvisie Borne. In de structuurvisie is geen visie gegeven ten aanzien van grootschalige zonne-energieprojecten. Uit de visie kan wel worden opgemaakt wat de visie is voor het gebied waarin het plangebied is gelegen.

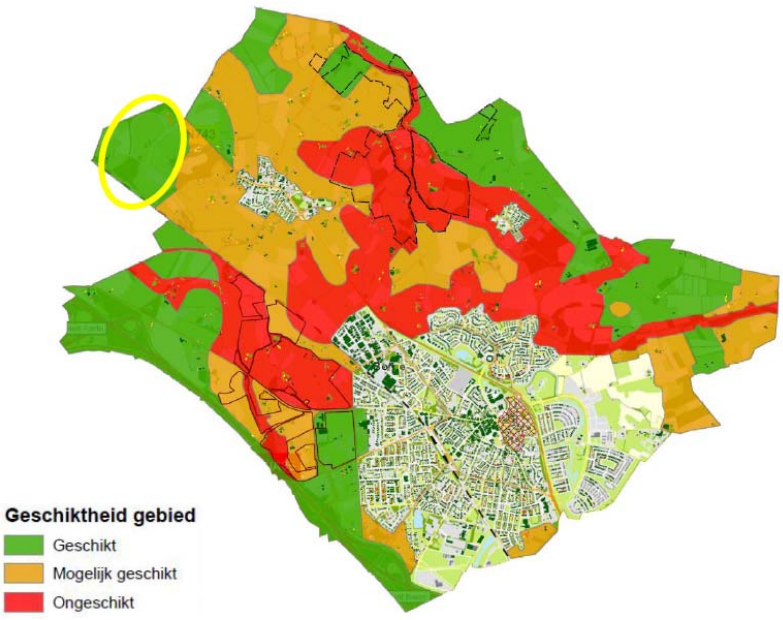
Het plangebied maakt onderdeel uit van het deelgebied ‘bedrijventerreinen’. Over het terrein Elhorst-Vloedbelt wordt vermeld dat dit bestaande terrein momenteel een specifieke bestemming ten behoeve van afvalverwerking heeft. De mogelijke toekomstige plannen en ontwikkelingen van eigenaar Twence in dit gebied zullen op de daaruit voortvloeiende ruimtelijke consequenties worden getoetst.

De ontwikkeling van een zonnepark heeft maar beperkt ruimtelijke consequenties, aangezien het zonnepark door de landschappelijke inpassing nauwelijks impact heeft op het landschap en niet leidt tot hinder voor de omgeving. Dit is nader gemotiveerd in hoofdstuk 4.

In de structuurvisie is ook benoemd dat gezocht wordt naar een rondweg rondom Zenderen. Dit staat los van de ontwikkeling van het zonnepark en de ontwikkeling van het zonnepark staat dit ook niet in de weg.

Samen stapsgewijs naar een CO2-neutraal Borne (concept energievisie november 2020)
Aan de eerste Energievisie Borne is de afgelopen twee jaar, in een dynamisch samenspel met het traject voor de RES-Twente, door vele stakeholders gewerkt. Beleidsadviseurs van de gemeente, externe stakeholders zoals het Waterschap Vechtstromen, woningcorporatie Welbions, Twence, Cogas, Enexis, LTO, de landgoederen Twickel en Weleveld, Stichting Duurzame Initiatieven in Borne (DIBO), de Bundeling Bornse Ondernemers, Duurzaam Thuis Twente en vooral wijkraden en geïnteresseerde bewoners hebben bijgedragen aan de visie.

Met betrekking tot grootschalige opwek van duurzame energie geeft de gemeente aan dat niet alle elektriciteit op eigen grondgebied opgewekt kan worden, maar zij wel voornemens is om een flinke bijdrage te leveren aan de regionale opgave die in de RES voor Twente is uitgewerkt. Voor Borne betekent dit minimaal 40% duurzame elektriciteit van eigen bodem. Het Energiepark Elhorst-Vloedbelt is aangewezen als boegbeeld voor duurzame energieopwekking. Hier wordt duurzame elektriciteit uit zon en/of wind opgewekt. Op de kansenkaart zon die voor de gemeente is opgesteld is het plangebied dan ook aangeduid als geschikt gebied (zie figuur 3.2).

Figuur 3.2: Kansenkaart zonne-energie

Naast een aantal geldende algemene voorwaarden stelt de gemeente Borne een aantal aanvullende eisen met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit en tot maatschappelijke- en financiële participatie. Hier

volgen de uitgangspunten voor de aanvullende voorwaarden. De uitwerking hiervan is nog niet gereed en volgt in een afzonderlijk toetsingskader.

Aanvullende voorwaarden ruimtelijke kwaliteit
Er zullen op basis van verschillende type landschappen inrichtingsprincipes worden uitgewerkt waaraan plannen moeten voldoen. Deze zijn op het moment van schrijven nog niet uitgewerkt. Verwacht wordt dat deze aansluiten bij de omgevingsvisie van Overijssel en het Kwaliteitshandboek zonnevelden van de provincie.

Voor geschikte gebieden geldt dat een landschappelijke basisinspanning op de vestigingslocatie voldoende is. Dit betekent het goed inpassen van de ontwikkeling in de omgeving, zodat bijvoorbeeld omwonenden en passanten hier geen hinder van ervaren, maar ook dat het Zonneveld een ‘adres’ krijgt zodat duidelijk is wat er op het terrein gebeurt. De landschappelijk inpassing is nader onderbouwd in paragraaf 4.2.

Maatschappelijke- en financiële participatie
Voorafgaand aan de start van een initiatief beschrijft de initiatiefnemer in een participatieplan op welke wijze het participatieproces wordt vormgegeven. Het participatieplan moet minimaal voldoen aan de ‘Gedragscode zon op land’ (2019). De initiatiefnemer legt het participatieplan ter advies voor aan de gemeente en de uitkomsten van het participatieproces worden ambtelijk getoetst aan de criteria die in het toetsingskader komen te staan. In hoofdstuk 5 is nader ingegaan op het aspect participatie.

3.4 Conclusies

De ontwikkeling van een zonnepark op de locatie Elhorst-Vloedbelt aan de Vloedbeltsweg nabij Zenderen draagt bij aan het behalen van de gemeentelijke, provinciale en nationale doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie en past binnen de geldende beleidskaders op nationaal en provinciaal niveau.

Verder is de ontwikkeling van een zonnepark op deze locatie passend binnen het vastgestelde afwegingskader. De ontwikkeling sluit daarmee aan bij de uitgangspunten vanuit het geldende beleid. Zo wordt het zonnepark goed landschappelijk ingepast en leidt de ontwikkeling op een stortplaats niet tot een beperking van gebruiksmogelijkheden.

4 Milieu- en omgevingsaspecten

In dit hoofdstuk zijn de effecten van de ontwikkeling van het zonnepark voor relevante milieu- en omgevingsaspecten omschreven. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de onderzoeken die zijn uitgevoerd in het kader van het provinciale inpassingsplan voor het gehele terrein Elhorst-Vloedbelt.

4.1 Natuur

In verband met de voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Bureau Eelerwoude heeft hiervoor een quickscan flora en fauna opgesteld (zie bijlage 2). In deze quickscan is op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek en aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan zijn uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Hieronder staan de conclusies van de uitgevoerde quickscan omschreven.

4.1.1 Beschermde soorten

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, konijn en diverse algemene muizensoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Daarnaast blijft het plangebied ook na de ontwikkelingen beschikbaar voor deze soorten.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt
Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vleermuizen
In het plangebied mag geen extra verlichting worden toegepast. Ook dienen de werkzaamheden overdag uitgevoerd te worden. Eventuele bouwverlichting mag niet in de nachtelijke uren blijven branden. Mocht er toch verstoring plaatsvinden door verlichting, dan is een ontheffing Wet natuurbescherming voor vleermuizen noodzakelijk.

Broedvogels
Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen2 uit te voeren.

Algemene zorgplicht
In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene

verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

4.1.2 Bescherming gebieden

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dusdanig groot dat een stikstof-gerelateerd effect op het Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Derhalve is een stikstofbeoordeling reeds uitgevoerd. Hieruit werd geconcludeerd dat effecten van stikstof minimaal zijn. Door functieverandering vinden er minder stikstof- uitstotende activiteiten plaats. Een AERIUS- berekening is daarom niet aan de orde.

4.1.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied enkele bomen gekapt. Het gaat in deze situatie om bomen van kleine omvang en vallen niet onder de beschermde houtsopstanden. Een nadere toetsing van de houtopstanden is om die reden niet noodzakelijk.

4.1.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4.2 Landschappelijke inpassing

Om een goede landschappelijke inpassing te borgen, is een landschappelijke onderbouwing opgesteld waarin een inrichtingsplan is opgenomen (zie bijlage 3). De basis van dit inrichtingsplan is gevormd door:

- Het programma van eisen en wensen;
- Een beleids- en landschappelijke analyse;
- Wensen van omwonenden en andere belanghebbenden.

Hieronder is het inrichtingsplan (zie figuur 4.1) toegelicht.

Inpassing binnen bestaande structuur
De belangrijkste ‘maatregel’ waarmee het zonneveld wordt ingepast is de situering binnen een bestaand stevig groen raamwerk van grondwallen en inheemse beplanting. Dit maakt dat er wat betreft basisinspanning geen extra maatregelen nodig zijn voor een goede landschappelijke inpassing.

De directe omgeving
De huidige staat van het landschap wordt al zodanig door Twence onderhouden dat de uitgangssituatie passend is. Wel dient het beheer zodanig te worden uitgevoerd dat een ondoorzichtige vegetatie behouden blijft. Dit betekent dat boomvormers en al te hoge bomen in de randbeplanting met enige regelmaat geknot of op kniehoogte gesnoeid moeten worden. Zo komt er voldoende licht op de onderbegroeiing waardoor deze vitaal (en ondoorzichtig) blijft. Ook heeft een dergelijke begroeiing een

grotere meerwaarde voor de biodiversiteit vanwege de grotere diversiteit aan planten dan een houtwal met alleen maar grote bomen.

Nieuwe hekwerken overbodig wel verbetering mogelijk

Omdat er al hekken om het gehele terrein van Elhorst Vloedbelt staan hoeven er bij de ontwikkeling van het zonneveld geen nieuwe hekwerken te worden toegevoegd. Dit voorkomt een versnipperende werking voor aanwezige zoogdieren op het terrein. Het huidige hekwerk zoals al aanwezig is zal in het kader van de mestverwaardingsinstallatie worden aangepast. Dit kom het beeld van het terrein naar buiten toe ten goede wat ook afstraalt op het zoneveld.

Figuur 4.1: Inrichtingsplan

'Adres' van het zonneveld

Door aan de zuidkant nabij de spoorwegovergang informatie te verschaffen wat er zich achter het hekwerk afspeelt kan dit voor de buitenwereld 'het adres' van het zonneveld worden. Door deze duiding wordt de situatie (met onder ander het hekwerk) beter te duiden waardoor het minder snel als ontoegankelijk wordt ervaren.

Het plangebied

Kap enkele elzen

Op enkele elzen in het zuidelijke plangebied na worden geen bomen gekapt. Deze acht elzen zijn niet meer van hoge kwaliteit en zullen de duur van het zonneveld niet overleven. Daarom wordt gekozen deze nu te kappen. De eiken in het noordelijke veld zijn nog wel van hoge kwaliteit en qua plantsoort ook in staat om nog decennia na verloop van de tijdelijke vergunning voor het zonneveld te floreren.

Dempen sloot en vasthouden water

De slootjes die in het zuidelijke plangebied liggen worden gedempt. Hierdoor zal het water ter plekke langzamer tot afstroming komen. Zo blijft water in het gebied langer behouden.

Transformatoren in gedekte kleuren

Om zo min mogelijk op te vallen worden transformatoren (circa 1 per 2 ha) uitgevoerd in matgroen of antraciet. Hiermee vallen ze weg tegen de bestaande beplanting en grondwallen. De transformatoren worden aan de kant van de stortplaats gesitueerd. Hierdoor zijn ze toegankelijk zodat ze in geval van onderhoud of vervanging vanaf een interne weg uit het zonenveld getild kunnen worden.

Hogere panelen bieden meer ruimte voor biodiversiteit en beheer

Om begrazing met schapen eenvoudig toe te kunnen passen dienen de panelen minimaal 1.20 centimeter van het maaiveld te staan. Omdat er nauwelijks tot geen zicht is op het terrein is een maximale hoogte van 3.5 meter boven maaiveld hier niet hinderlijk. Door deze hoge plaatsing kan zonlicht en hemelwater zich beter onder de panelen verspreiden wat beter is voor de begroeiing onder de panelen en het beheer (met schapen en machines) wordt eenvoudiger.

Tweezijdige panelen beter voor de biodiversiteit

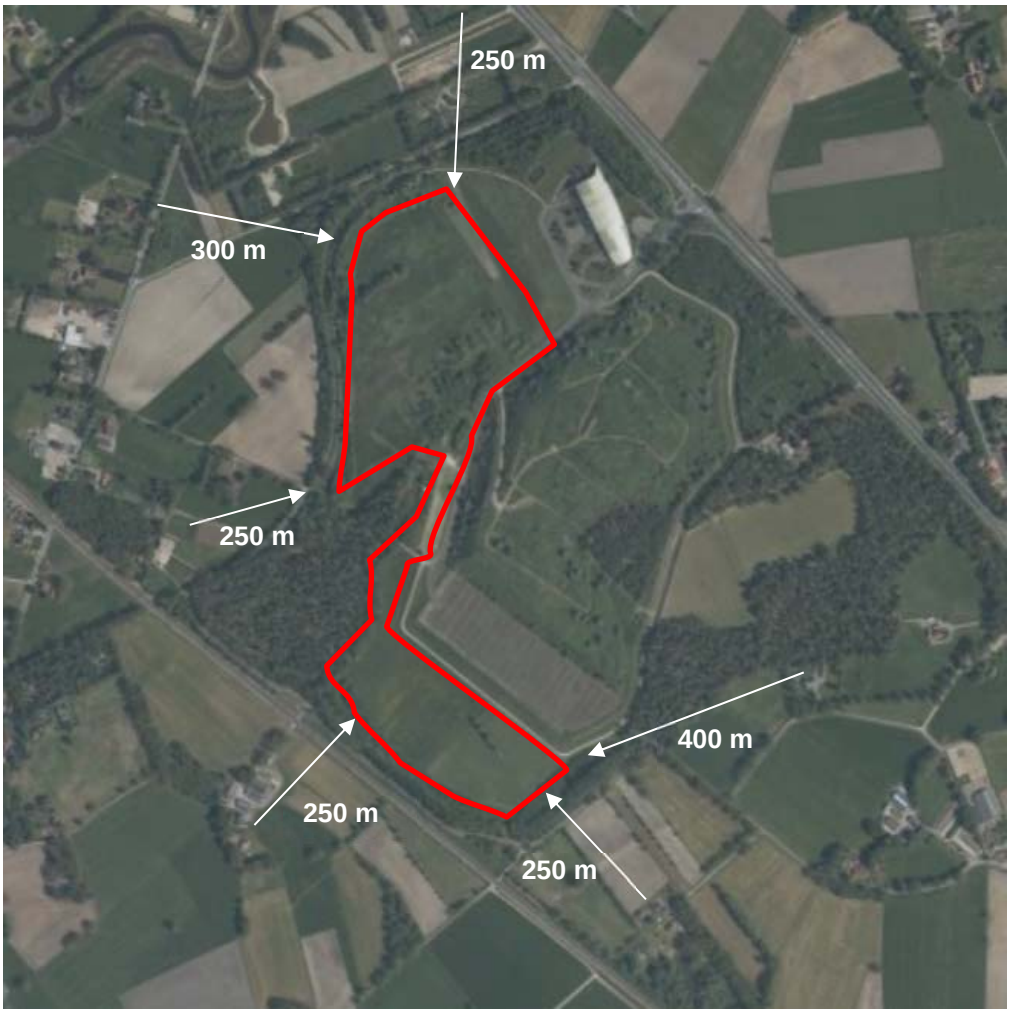
In de bestaande zonnevelden is vaak een type paneel toegepast met een ondoorzichtige achterkant. Er zijn inmiddels ook panelen op de markt met een doorzichtige achterkant. Hierdoor kan zonlicht dat op de ondergrond weerkaatst ook benut worden voor energie opwekking. De meerkosten zijn inmiddels minimaal waardoor enkele ontwikkelaars dit al standaard toepassen. Daarnaast zijn er twee gunstige (bij) effecten van dit type paneel. De afstand tussen de rijen dient iets groter te zijn, voor een optimaal albedo-effect (weerkaatsing van zonlicht vanaf de ondergrond). Hierdoor is er ook meer ruimte voor biodiversiteit tussen de rijen met zonnepanelen en kan eenvoudiger beheerd worden. Een ander positief effect is dat er meer zonlicht onder de panelen komt waardoor planten er beter groeien. Onderzocht zal worden of dit met behoud van een goed businessplan mogelijk is.

4.3 Bedrijven en milieuzonering

Bedrijfsactiviteiten kunnen hinder veroorzaken door onaangename geuren, lawaai, stof, trillingen of drukke verkeersbewegingen. Het is daarom wenselijk dat bedrijfsactiviteiten of andere milieubelastende functies op een zekere afstand van woningen en andere hindergevoelige functies worden gesitueerd. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft hiervoor een handreiking opgesteld die gemotiveerd kan worden toegepast: de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' (2009).

De plaatsing van zonnepanelen leiden niet tot (milieu)hinder voor de omgeving. Wel wordt een inkoopstation geplaatst en worden in het zonnepark transformators en omvormers geplaatst. In de VNG-uitgave ‘Bedrijven en milieuzonering’ valt dit onder de activiteit ‘elektriciteitsdistributie-bedrijven met transformatorvermogen tussen de 10 en 100 MVA’. De grootste richtafstand is die van geluid en bedraagt 50 meter. Voor de omvormers is de vergelijking gemaakt met de activiteit ‘elektriciteitsdistributie-bedrijven met transformatorvermogen tot 10 MVA’. Voor deze activiteit is voor het aspect geluid een richtafstand van 30 meter benoemd.

In het voorliggende plan ligt tot de dichtstbijzijnde woonbebouwing op circa 150 meter van het plangebied (zie figuur 4.2). Er kan daarmee ruim aan de richtafstanden worden voldaan, het is daardoor niet aannemelijk dat hinder ervaren kan worden van het zonnepark.

Figuur 4.2: globale afstanden tot woonbebouwing in meters

4.4 Reflectie en duisternis

Zonnepanelen worden vaak in verband gebracht met reflectie van licht. Moderne zonnepanelen hebben echter niet veel reflecties om de eenvoudige reden dat licht dat gereflecteerd wordt niet effectief is voor het opwekken van elektriciteit. Het percentage reflecties gaat om 3 à 5% bij een normale lichtinval. De reflecties (voor zover nog aanwezig) hangen daarbij af van de locatie (stand en hoogte spiegelend vlak) en de stand van de zon (moment van de dag en de tijd van het jaar). De hoek van de invallende lichtstraal bepaalt de hoek van de uitvallende lichtstraal. Hoe steiler de helling van de panelen, hoe groter de kans op hinder. Wanneer de panelen vrij vlak (35 graden of minder) worden opgesteld, gaat de reflectie veelal omhoog. Dan is er voor de omgeving geen hinder door reflectie. Logischerwijs is achter de zonnepanelen ook geen sprake van een spiegelend effect. De zonnepanelen op deze locatie worden gerealiseerd in een hellingshoek van 10 tot 35 graden. Hinder door reflectie is bij de gekozen opstelling daarom niet te verwachten.

Met betrekking tot duisternis kan worden opgemerkt dat het project geen lichtuitstraling zal hebben, aangezien op het terrein geen sprake is van verlichting.

4.5 Geluid

Op basis van de afstanden tot gevoelige bestemmingen kan worden geconcludeerd dat het zonnepark niet zal leiden tot geluidhinder voor de omgeving (zie paragraaf 4.3). Voor het onderhoud van het park zijn hooguit enkele tientallen verkeersbewegingen per jaar nodig, wat een te verwaarlozen effect heeft op de geluidsbelasting op gevels van woningen nabij het plangebied. Specifiek akoestisch onderzoek is dan ook niet nodig.

Een zonnepark is daarnaast geen geluidgevoelig object, waardoor onderzoek in het kader van de Wet geluidhinder ook achterwege kan blijven. Het plan is wat betreft geluidshinder uitvoerbaar.

4.6 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening dient in de toelichting op ruimtelijke plannen een waterparagraaf te worden opgenomen. Deze waterparagraaf doet verslag van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie, dat wil zeggen voor het grondwater en het oppervlaktewater.

De waterparagraaf is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets: ‘het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren (door de waterbeheerder), afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten’. Het plangebied valt binnen het beheergebied van het waterschap Vechtstromen.

Waterschap Vechtstromen is over het plan geïnformeerd door gebruik te maken van de digitale watertoets. De beantwoording van de vragen heeft er toe geleid dat de normale procedure van de watertoets is toegepast. Verder zijn uit de digitale watertoets geen bijzondere aandachtspunten naar voren gekomen. De samenvatting van deze digitale watertoets is opgenomen in bijlage 4.

De ontwikkeling van het zonnepark heeft een geringe invloed op de waterhuishouding in ruimtelijke zin; het water dat op de zonnepanelen valt, stroomt af naar de bodem. De gebruikte materialen voor het zonnepark zijn inert en zorgen niet voor uitspoeling/uitloging van stoffen naar de bodem.

4.7 Bodem

Het nationale bodembeleid is geregeld in de Wet bodembescherming (Wbb). Het doel van de Wbb is om te voorkomen dat nieuwe gevallen van bodemverontreinigingen ontstaan. Voor bestaande bodemverontreinigingen is aangegeven in welke situaties (omvang en ernst van verontreiniging) en op welke termijn sanering moet plaatsvinden. Hierbij dient de bodemkwaliteit tenminste geschikt te worden gemaakt voor de functie die erop voorzien is, waarbij verspreiding van verontreiniging zoveel mogelijk wordt voorkomen. Het beleid gaat uit van het principe dat de bodem geschikt dient te zijn voor de beoogde functie. De gewenste functie bepaalt als het ware de gewenste bodemkwaliteit.

Het zonnepark wordt gevormd door bouwwerken, waar geen personen verblijven. Voor de beoogde functie is het daarom niet relevant wat de kwaliteit van de bodem is. Daarnaast zijn bij de aanleg geen grootschalige bodemingrepen aan de orde. Er wordt geen grond van het terrein afgevoerd en er wordt gewerkt met een gesloten grondbalans. Er is daarom geen noodzaak voor de uitvoering van bodemonderzoek.

4.8 Archeologie

Ten behoeve van het provinciaal inpassingsplan heeft Twence opdracht gegeven voor een bureau- en verkennend booronderzoek voor het nog ongebruikte deel van de stortplaats[2]. De resultaten van het onderzoek tonen aan dat in het plangebied geen (behoudenswaardige) archeologische resten worden verwacht.

In het provinicaal inpassingsplan is voor een deel van het plangebied de archeologische dubbelbestemming gehandhaafd, zodat eventuele archeologische waarden adequaat worden beschermd. Dit heeft te maken met het feit dat op deze locatie reeds een stortvak is gerealiseerd (het stortvak wordt echter nog niet gebruikt), waardoor op die plek geen archeologisch onderzoek kon worden uitgevoerd. Het zonnepark wordt echter gerealiseerd buiten de locatie waar deze dubbelbestemming is gehandhaafd.

Gelet op het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het plan vanuit een oogpunt van bescherming van archeologische waarden uitvoerbaar is.

4.9 Veiligheid

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Een zonnepark is geen kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object in de zin van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (er zijn geen personen aanwezig). Uit het oogpunt van externe veiligheid zijn dan ook geen belemmeringen aan de orde.

Zowel bij de omvormers als de transformatoren zullen extreem laagfrequente elektromagnetische velden (ELF) vrijkomen. Ten aanzien van elektromagnetische straling bij hoogspanningsmasten hanteert de overheid een voorzorgprincipe waarbij een grens wordt aangehouden van 0,4 micro Tesla (µT). De GGD-en adviseren om ook bij ander bronnen van ELF-EM velden, zoals transformators, dit voorzorgsprincipe te hanteren. Vandaar het advies om dit voorzorgsprincipe ook te hanteren bij de ontwikkeling van een zonnepark door de afstand van een zonnepark tot woningen en gevoelige bestemmingen zodanig te laten zijn dat de magnetische veldsterkte bij de gevoelige bestemmingen niet boven de advieswaarde van 0,4 µT komt. Gezien de relatief grote afstand van zowel omvormers als de transformatoren tot de dichtstbijzijnde woningen gebeurt dat hier niet. Ter vergelijking: voor een bovengrondse hoogspanningsleiding van 150 kV geldt een veiligheidsafstand van 80 m. In het voorliggende plan ligt de dichtstbijzijnde woning op een grotere afstand van transformatoren (> 250 meter).

4.10 Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De in deze wet gehanteerde normen gelden overal, met uitzondering van een arbeidsplaats (hierop is de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing).

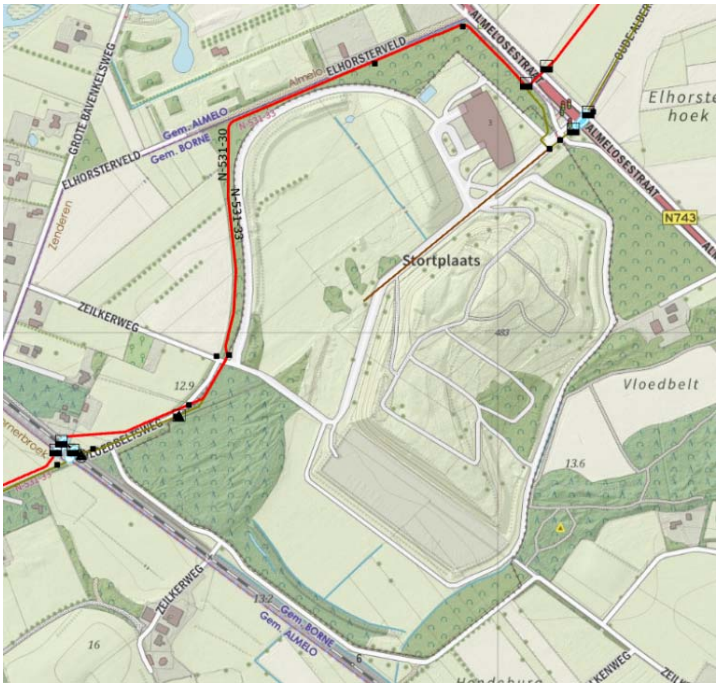
Het project gaat in de gebruiksfase niet gepaard met verbranding van (fossiele) brandstoffen. Ook is er geen sprake van een significante verkeersaantrekkende werking. Er vinden enkel verkeersbewegingen plaats in de aanlegfase. In de gebruiksfase vindt incidenteel verkeer plaats die samenhangt met het beheer en

[2] *T.E. Porreij-Lyklema, Plangebied Almelosestraat 3 te Zenderen, gemeente Borne; archeologisch vooronderzoek: bureauonderzoek en verkennend booronderzoek, Weesp: RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. 2018*

onderhoud van het zonnepark. Luchtverontreiniging is daardoor niet aan de orde. Het aspect luchtkwaliteit staat de realisatie van het zonnepark dan ook niet in de weg.

4.11 Kabels en leidingen

In de nabijheid van het plangebied bevinden zich geen hoogspanningskabels. Wel ligt er ten noorden en westen van het plangebied een aardgastransportleiding die in beheer is bij Gasunie (zie figuur 4.3). Twence is in contact met de Gasunie en zal met hen afstemmen hoe met deze voorwaarden opgenomen in het document “zonneparken nabij aardgastransportleidingen”[3] rekening kan worden gehouden bij de aanbesteding en de aanleg van het zonnepark.

Figuur 4.3: Ligging aardgastransportleiding Gasunie (rode lijn)

4.12 Milieueffectrapportage

In bijlage C en D van het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten plan-m.e.r.-plichtig, project-m.e.r.-plichtig of m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Daarnaast moet het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten die niet aan de bijbehorende drempelwaarden voldoen, nagaan of sprake kan zijn van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling.

Het zonnepark wordt gerealiseerd op een stortlocatie. Het betreft hier echter een tijdelijke functie, in een gebied dat nog niet gebruikt wordt voor het storten van afvalstoffen. Er is daarmee geen sprake van de wijziging van een inrichting bestemd voor het storten, of het in de diepe ondergrond brengen van niet-gevaarlijke afvalstoffen, zoals benoemd in categorie D18.3.

Realisatie van projecten met zonne-energie worden niet in het Besluit milieueffectrapportage genoemd. Zonneparken staan als zodanig niet op de D-, of C-lijst. Wel zijn er twee activiteiten op de D-lijst waar zon onder lijkt te kunnen vallen:

- D9: Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan
- D22.1: De oprichting, wijziging of uitbreiding van een industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water

Er is geen sprake van een landinrichting als bedoeld in de Wet inrichting landelijk gebied. De ontwikkeling van een zonnepark wordt niet onder categorie D9 geschaard, behalve in het geval dat een zonnepark

[3] *Uitgangspunten ter voorkoming van beïnvloeding van gasleidingen door nabijgelegen zonneparken (06/01/2020 versie 4).*

onderdeel uitmaakt van een groter landinrichtingsproject. Ook categorie D22.1 is niet van toepassing, aangezien er productie van elektriciteit, stoom en warm water nodig is, om hieronder te vallen. In dit geval is dus voor zonneparken geen vormvrije m.e.r.-beoordeling nodig.

Gelet op de kenmerken van het project (zonnepark) en de aard van de milieueffecten (zeer beperkt), wordt geconcludeerd dat ook anderszins er geen aanleiding is voor het uitvoeren van een m.e.r.-beoordeling.

5 Uitvoerbaarheid

5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Participatie
Twence vindt het belangrijk de omgeving te betrekken in de planvorming. In dit project gebeurt dat op 2 manieren:

- Enerzijds gaat het om de vergunningprocedure en het zo veel mogelijk voorkomen van eventuele hinder die het zonnepark kan hebben voor de omgeving.
- Anderzijds gaat het om het mogelijk financieel deelnemen van de omwonenden in het park of een andere vorm van participatie zodat zij via dit project ook zelf kunnen profiteren van de opbrengsten.

In bijlage 5 zijn alle reacties verzameld en geordend naar thema's en onderdelen. Per thema is aangeven wat de vraagpunten zijn en op welke manier Twence daar mee omgaat. In bijlage 6 is een notitie opgenomen waarin is omgeschreven hoe Twence de Gedragscode 'Zon op land' voor inpassing, vormgeving en beheer van zon op land projecten op fysieke en procesmatige wijze heeft toegepast en welke waarborgen Twence geeft ten aanzien van de financiële participatie.

Zienswijzen
Op grond van de bepalingen in artikel 1.2.1a van het Besluit ruimtelijke ordening (Bor) en artikel 3.4 van de algemene wet bestuursrecht (Awb), worden burgers en maatschappelijke instanties in de gelegenheid gesteld tijdens de termijn van terinzagelegging een zienswijze in te dienen op het ontwerpbesluit voor de omgevingsvergunning.

5.2 Economische uitvoerbaarheid

Het zonnepark wordt gerealiseerd op de locatie Elhorst-Vloedbelt, die volledig in eigendom is van Twence. Alle met de realisatie van het zonnepark samenhangende maatregelen zullen binnen voornoemde locatie worden uitgevoerd. Er hoeven dan ook geen gronden te worden verworven om de realisatie van het zonnepark mogelijk te maken.

Er zijn geen gemeentelijke en provinciale kosten (met uitzondering van de kosten voor het in procedure brengen van de omgevingsvergunning) aan het plan verbonden. De kosten die gemaakt worden voor de procedure kunnen worden gedekt uit de leges.

Gelet op de aard (geen gebouw) en omvang van het planvoornemen kan een exploitatieplan achterwege blijven. De uitvoering van het planvoornemen en daarmee samenhangende kosten komen voor rekening van Twence. Initiatiefnemer heeft een overeenkomst "vrijwaring planschade" ondertekend.

6 Conclusie

In voorliggende ruimtelijke onderbouwing is de voorgenomen bouw en het gebruik van het zonnepark getoetst aan het ruimtelijk beleid en het beleid en de normstelling ten aanzien van relevante sectorale aspecten. Uit de toetsing blijkt het volgende:

- De beoogde ontwikkeling is niet in strijd met het rijks-, provinciaal en gemeentelijk ruimtelijk beleid;
- De beoogde ontwikkeling past binnen en sluit aan bij de bestaande ruimtelijke en functionele structuur;
- De diverse omgevingsaspecten staan de uitvoering van het project niet in de weg;
- Er is sprake van een economisch uitvoerbaar project;
- Het project levert een bijdrage aan de ambities met betrekking tot het opwekken van duurzame energie.

Over het algemeen kan daarom gesteld worden dat het aanvaardbaar is ten behoeve van het voorgenomen project een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.12 eerste lid onder a.3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht te verlenen.

Bijlage 1

1. Situatietekening zonnepark

Twence

Royal HaskoningDHV

Google Earth
400 m
N

Bijlage 2

2. Quickscan Flora en Fauna

Eelerwoude

Quickscan flora en fauna

Ontwikkeling zonnepark Elhorst-Vloedbelt, Zenderen

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:
Twence B.V.
De heer A. Dohmen
Almelosestraat 3
7625 SC Zenderen

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	201179
Datum:	18-12-2020
Projectleider:	S.J. Roeters
Opgesteld:	R. Kroeskop
Gecontroleerd:	S.J. Roeters
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
2 Huidige situatie en ontwikkeling 6
2.1 Huidige situatie 6
2.2 Voorgenomen ontwikkeling 9
3 Natuurwetgeving en -beleid 12
3.1 Inleiding 12
3.2 Bescherming van soorten 12
3.3 Bescherming van gebieden 12
3.4 Bescherming van houtopstanden 13
3.5 Natuurnetwerk Nederland 14
4 Methode 15
4.1 Inleiding 15
4.2 Bureauonderzoek 15
4.3 Terreinbezoek 16
5 Beschermde soorten 17
5.1 Planten 17
5.2 Zoogdieren 18
5.2.1 Vleermuizen 18
5.2.2 Overige zoogdieren 20
5.3 Vogels 23
5.4 Reptielen 25
5.5 Amfibieën 25
5.6 Vissen 26
5.7 Ongewervelden 26
6 Conclusie 29
6.1 Beschermde soorten 29
6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt 29
6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt 29
6.1.3 Algemene zorgplicht 29
6.2 Bescherming gebieden 30
6.3 Bescherming houtopstanden 30
6.4 Natuurnetwerk Nederland 30
6.5 Geldigheid rapportage 30

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving 32

1 Inleiding

Twence B.V. is voornemens om op de locatie Elhorst-Vloedbelt te Zenderen een zonnepark van afgerond 10 hectare te realiseren.

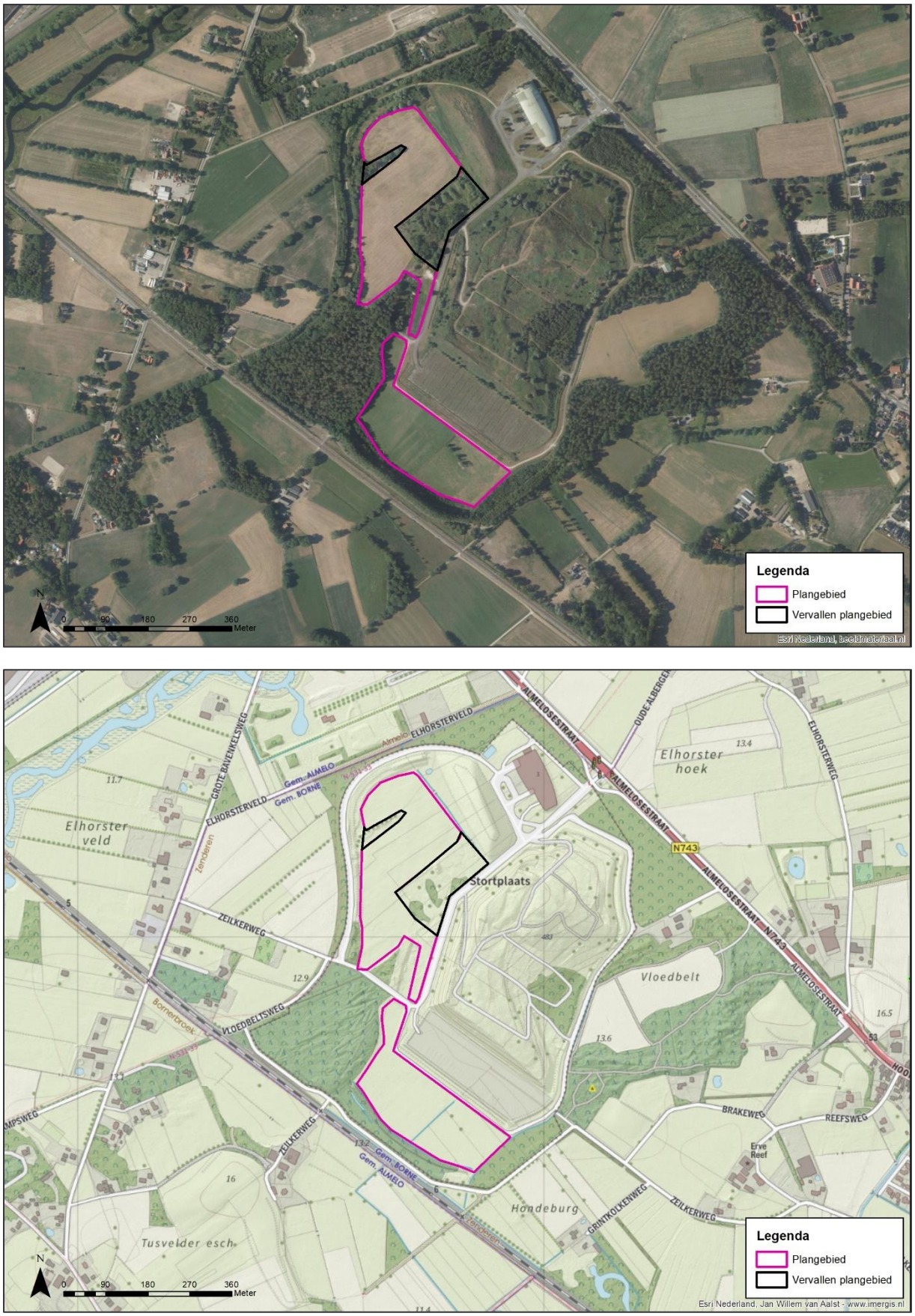
In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied (afbeelding 1) ligt op het Elhorst-Vloedbelt terrein te Zenderen. De afvalverwerkinglocatie ligt langs de Almelosestraat tussen Almelo en Zenderen. Aan de noordkant en buiten het plangebied ligt de ecologische verbindingszone en beek De Doorbraak. Ter hoogte van de rijksweg N743 is het rijk voornemens om een rondweg te realiseren. Ecogroen heeft voor deze ontwikkeling de oostkant van Vloedbelt-Zenderen vlakdekkend in kaart gebracht, het gaat hier zowel om beschermde soorten als algemene soorten. Het plangebied en omringend terrein bestaat uit een afwisselend landschap met veel verschillende biotopen als ruigte, struweel, extensief grasland, stukken bos en bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen. Op de locatie waar de panelen worden geplaatst wordt nu voor een groot deel gebruikt door een agrariër. Deze percelen bestaan uit intensieve graslanden. Eelerwoude heeft in 2015 voor de ontwikkeling van deze mestverwerkingsinstallatie een natuurtoets uitgevoerd (Eelerwoude, 2015). Deze natuurtoets is uitgevoerd met de oude flora en faunawet die destijds van kracht was. De bedrijfshal met toebehoren is overigens ook de enige bebouwing in het terrein. Rondom de stortbult loopt de Vloedbeltsweg. Aan de zuidkant, aangrenzend aan de stortbult en aangrenzend aan de Vloedbeltsweg, is een calamiteitenbassin aanwezig. Deze laagte in het landschap is bedoeld om water op te vangen en dient bij noodsituaties 24 uur bereikbaar te zijn, op deze locatie vinden dan ook geen ontwikkelingen plaats. Het terrein kent op deze locatie hoge natuurwaarden. De rustige ligging zonder recreatie (het terrein is hermetisch afgesloten) maakt dat het voor veel flora en faunasoorten een geschikt gebied is. De afwisseling in landschapselementen, waterelementen en reliëf zorgen voor een mozaïeklandschap met veel verschillende kleine en grote biotopen. Tijdens het veldbezoek zijn opvallende waarnemingen gedaan van verschillende faunasoorten, zo zijn er veel goudvinken, sijzen, spechten en sporen van diverse zoogdieren waargenomen. In afbeelding 2 worden foto’s van het plangebied weergegeven. Deze foto’s zijn genomen tijdens het veldbezoek op vrijdag 13 november 2020.

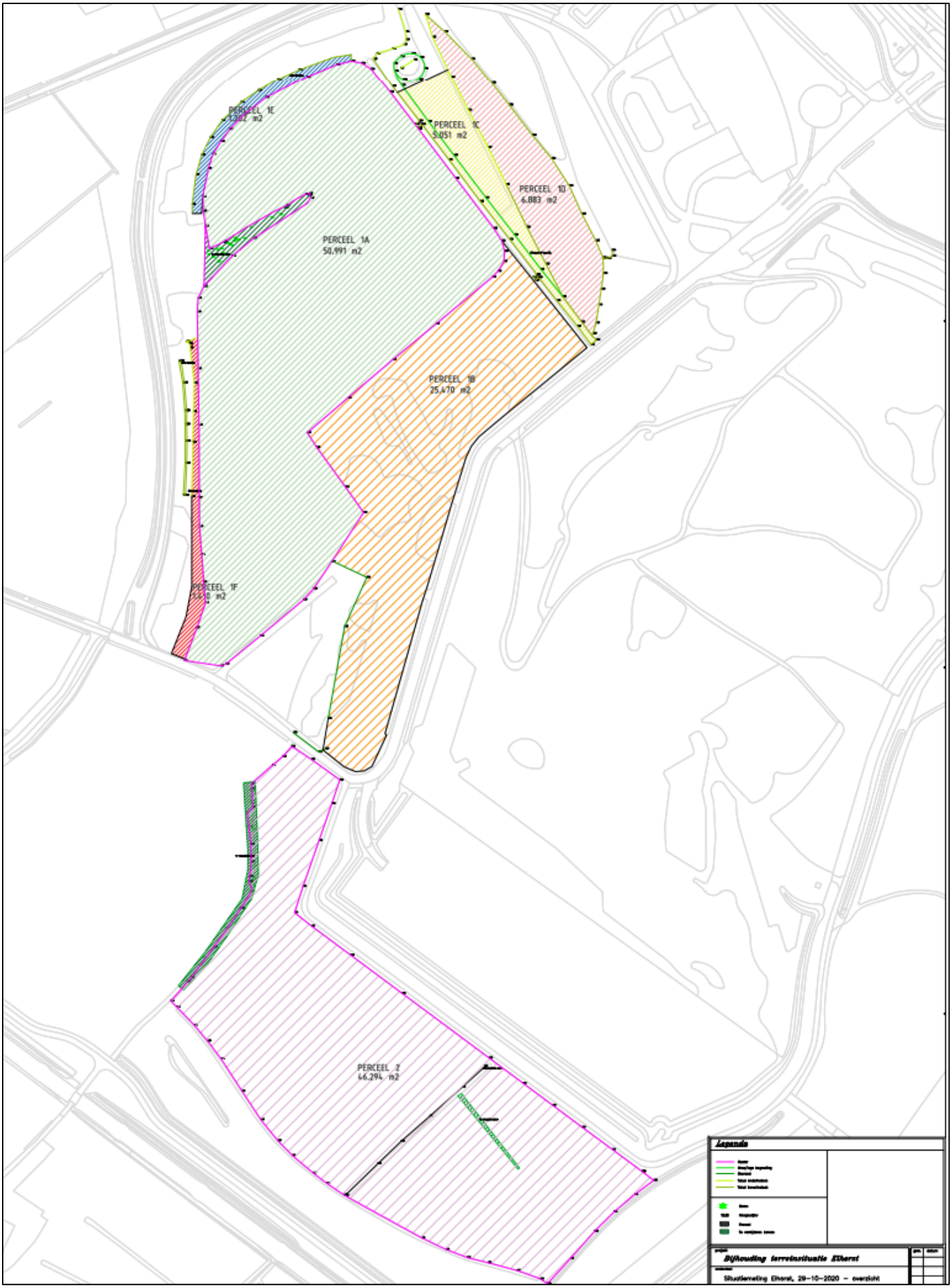
Afbeelding 1. Ligging plangebied. Boven met topografische kaart (van Aalst, 2020), onder met luchtfoto 2018 (ESRI, 2020).

Afbeelding 2. Impressie plangebied, situatie op vrijdag 13 november 2020.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Men is voornemens om op de beoogde locatie een zonnepark te realiseren. In afbeelding 3 wordt een kaart tekening getoond met de percelen. Op perceel 1A en perceel 2 is men voornemens zonnepanelen te plaatsen. Men was ook voornemens om perceel 1B erbij te betrekken, maar gezien het geschikte biotoop op deze locatie, waar naar verwachting veel beschermde fauna aanwezig is, heeft men besloten perceel 1B grotendeels te laten vervallen. De bomenrij (enkele zwarte elzen, groene arcering afbeelding 3) op perceel 2 worden gekapt, verder zal aan de randzone van de percelen enkele (op)snoeiwerkzaamheden plaatsvinden. De eiken op de houtwal op perceel 1A blijven behouden en worden landschappelijk hersteld. In afbeelding 4 wordt een sfeerimpressie van het zonneveld getoond. De sloot aan de zuidkant van het zonnepark (zuidkant perceel 2) wordt gedempt voor een betere water retentie. De panelen worden in een zuidopstelling opgesteld, er zal geen verlichting worden toegepast. Het zonnepark heeft een doorlooptijd van 25 jaar. In afbeelding 5 wordt een voorlopig ontwerp van het zonnepark getoond. Wanneer de werkzaamheden zullen starten, is nog niet geheel bekend.

Afbeelding 3. Tekening met de percelen. Op de percelen 1A en 2 komen de zonnepanelen te liggen (zuid georiënteerd). Perceel 1B is in het kader van de flora en fauna gedeeltelijk komen te vervallen. Bron: Landmeetdienst, 2020

Afbeelding 4. Sfeerimpressie zonnepark Elhorst-Vloedbelt.

Afbeelding 5. Inrichtingsschets zonneveld Elhorst-Vloedbelt. Bron: Eelerwoude, 2020

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied
De Wet Natuurbescherming is een nationale Wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Op ruim 10km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Lemselermaten. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dusdanig groot dat een stikstof-gerelateerd effect op het Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Derhalve is een stikstofbeoordeling reeds uitgevoerd. Hieruit werd geconcludeerd dat effecten van stikstof minimaal zijn. Door functieverandering vinden er minder stikstof-uitstotende activiteiten plaats. Een AERIUS- berekening is daarom niet aan de orde.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m2);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
    - wegbeplantingen;
    - beplantingen langs waterwegen, en
    - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

    - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied
Er worden binnen het plangebied enkele bomen gekapt. Het gaat in deze situatie om bomen van kleine omvang en vallen niet onder de beschermde houtsopstanden. Een nadere toetsing van de houtopstanden is om die reden niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het ‘nee, tenzij’- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied
Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN. Het plangebied ligt op ongeveer 300 meter (noordkant) van begrensd NNN-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) is daarnaast geraadpleegd. De NDFF heeft meer dan honderd miljoen gevalideerde waarnemingen door heel Nederland. Deze database bevat beschermde, zeldzame tot zeer zeldzame en algemeen voorkomende plant- en diersoorten in Nederland. Voor dit plangebied is een breder gebied getrokken dan het huidige plangebied en zijn er gevalideerde waarnemingen uit het gebied opgeroepen tot 10 jaar terug.
- de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- de flora- en faunagegevens van Ecogroen zijn geraadpleegd. Ecoloog E. de Weerd heeft in het zomerhalfjaar van 2020 de oostkant van de Vloedbelt vlakdekkend op soorten in kaart gebracht. Deze data heeft Eelerwoude in oktober 2020 ontvangen en is opgeslagen in onze database.
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de omgeving Zenderen breed uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door R. Kroeskop uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Bij het veldbezoek was ook landschapsontwerper S.J. Roeters aanwezig om een impressie van het gebied te krijgen en om samen conclusies te trekken in het kader van landschap en beschermde flora en fauna. Het veldbezoek is uitgevoerd op 13 november bij 10°C, zonnig weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie
Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen, gezien de omvang van de projectlocatie is dit ook niet met zekerheid vast te stellen. De plantensoorten die zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek zijn plantensoorten van de schrale, matig tot voedselrijke omstandigheden. Op de agrarische percelen zijn plantensoorten waargenomen als witbol, paardenbloem, zuring en Engels raaigras. Deze soorten indiceren een hogere voedselrijkdom. Ter hoogte van de tijdelijke zandbulten met opgebracht schraal zand zijn plantensoorten waargenomen van de schralere en drogere omstandigheden. Het gaat om de soorten brem, gaspeldoorn, wouw, vuilboom en grove den. Centraal in de stortbult waren ook exoten aanwezig. Het gaat om guldenroede, Japanse duizendknoop en de acacia. De grote hoeveelheden Japanse duizendknoop is wel een aandachtspunt als men de grond en de opslag verwijdert en elders verplaatst. Op de nattere delen van het terrein zijn vochtminnende soorten waargenomen, het gaat om zwarte els en schietwilg. Genoemde biotopen vallen nu door perceel 1B af en vallen buiten de voorgenomen ontwikkelingen van het zonnepark.

Op basis van een biotopenanalyse en de verspreiding van beschermde plantensoorten is het plangebied beoordeeld op de aanwezigheid van deze soorten. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer (intensief grasland) en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Het plangebied ligt ver buiten het verspreidingsgebied van beschermde plantensoorten (FLORON, 2020). De NDFF data laten ook geen gegevens zien van beschermde plantensoorten in de afgelopen 10 jaar zien (NDFF, 2020).

Effecten en ontheffing
In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig. Deze worden op basis van verspreiding en beschikbare gegevens uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook meervleermuis. Ecogroen heeft in het zomerhalfjaar van 2020 diverse waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuis (Edwin de Weerd, 2020).

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis is voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig die in potentie geschikt zijn voor gebouwbewonende vleermuizen. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn om die reden dan ook niet aanwezig.

Binnen het plangebied zijn bomen aanwezig welke vanwege de omvang en grootte ongeschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het gaat om de bomenrij met de zwarte elzen op perceel 2. Deze bomen zijn ongeveer 20 jaar oud. Er zijn geen zichtbare holten en spleten in deze bomen aanwezig.

Foerageergebied en vliegroutes
Het plangebied is zeer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied is afgelegen en ligt in een donkere omgeving. Rondom het plangebied zijn veel lijnvormige landschapselementen aanwezig zoals een elzenbroekbos, beek met beekbegeleidende beplanting, stroken bos, ruigte en een houtwal (perceel 1A). De omringende omgeving wordt door verschillende vleermuizen gebruikt om te foerageren. De lijnvormige elementen op het terrein en rondom het plangebied worden waarschijnlijk door de vleermuizen gebruikt als vliegroute. De elzenrij daarentegen staat midden in het open veld en betreft enkele bomen. Deze elzenrij vangt veel wind en de weersinvloeden spelen hier een grote rol. Daarmee wordt geconcludeerd dat de te kappen elzenrij niet fungeert als vliegroute.

Effecten en ontheffing
Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Negatieve effecten op gebouwbewonende vleermuizen worden hiermee uitgesloten. De te kappen elzen bevatten geen holten of spleten waar boombewonende vleermuizen kunnen verblijven. Een negatief effect op verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden hiermee uitgesloten.

Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zal de herinrichting van het terrein geen effect hebben op de functionaliteit van het gebied. Ook na de realisatie van het zonnepark blijft het gebied voor de vleermuizen voorhanden. Van lichtverstoring is ook geen sprake, in deze toetsing gaan we er van uit dat er geen extra verlichting wordt toegepast. Het is wel van belang dat de werkzaamheden overdag worden uitgevoerd en dat eventuele bouwverlichting niet in de nachtelijke uren onnodig blijft branden. Veel vleermuissoorten zijn gevoelig voor verstoring van licht.

Indien men toch besluit verlichting toe te passen/ aan te brengen of de werkzaamheden niet overdag kunnen te kunnen uitvoeren, is een ontheffing Wet natuurbescherming voor vleermuizen noodzakelijk.

Conclusie: mits men geen verlichting toepast in het gebied is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes
Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.
Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Veldspitsmuis
In Noordoost Twente is het leefgebied bekend voor de landelijk vrij zeldzame en strikt beschermde veldspitsmuis (NDFF, 2020). Het bekende verspreidingsgebied van deze soort ligt ten noordoosten in de buurt van Elhorst-Vloedbelt (NDFF, 2020). De veldspitsmuis is een bijzonder kritische soort en stelt hoge eisen aan zijn of haar biotoop. Randen van houtwallen of bossen (voorkeur loofhout) met voldoende kale grond en pollen met gras zijn ideale biotopen voor de soort. De kale grond die met voorkeur door de zon wordt beschenen trekken insecten aan die een belangrijke voedselbron vormen voor de veldspitsmuis. Aan de randzone van het plangebied en het overige terrein van Elhorst-Vloedbelt komt veel geschikt habitat voor in de vorm van een kleinschalig landschap met oude houtwallen, bomenrijen langs zandpaden, ruigten, struweel en kruidenrijke akkers voor. De intensieve agrarische percelen waar de zonnepanelen worden geplaatst zijn niet geschikt voor veldspitsmuis, omdat deze te intensief zijn (geen insecten en geen voedsel).

Grote bosmuis
In het zomerhalfjaar van 2020 heeft een veldecoloog van Ecogroen een waarneming gedaan van de zeer zeldzame en strikt beschermde soort grote bosmuis (E. de Weerd, 2020). Deze enkele waarneming is gedaan aan de noordoostkant van perceel 2, in de ruigte van de grote stortbult. De grote bosmuis komt voor in allerlei soorten biotopen, mits er enige dekking is zoals lage begroeiing of verspreid liggende stenen. Zo komt hij voor in bosranden met weinig ondergroei, niet te nat rietland, parken, braakliggend land, duinen, heide en tuinen. De grote bosmuis heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei (Zoogdiervereniging.nl, 2020). In de Alpen komt de soort voor op hellingen met stenen, dit verklaard ook de waarneming op de helling van de stortbult op Elhorst-Vloedbelt. In natte terreinen, dichte grazige vegetatie of open weilanden (waar ook in deze situatie de panelen worden geplaatst) komt de grote bosmuis niet voor (Zoogdiervereniging.nl, 2020).

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn)
Kijkend naar de directe omgeving van het plangebied zijn er in de omgeving veel geschikt biotopen aanwezig voor de kleine marterachtigen. Op basis van deze biotopen is het aannemelijk dat de soorten hermelijn, wezel en bunzing voorkomen in en rondom het plangebied. De agrarische percelen waar de zonnepanelen worden geplaatst, kunnen door kleine marterachtigen worden gebruikt om zich te verplaatsen naar omringende gebieden. Verblijfplaatsen van deze soorten worden op de percelen niet verwacht en zijn ten tijde van het veldbezoek ook niet vastgesteld. Mogelijke verblijfplaatsen van deze soorten zijn aanwezig in de stortbulten en in de landschapselementen rondom. Door het behoud van perceel 1b waar veel verschillende biotopen aanwezig zijn blijft het leefgebied voor de genoemde soorten intact.

Steenmarter

De steenmarter is een algemene soort in Overijssel en kan het plangebied gebruiken om zich naar omringende gebieden te verplaatsen. Steenmarters hebben hun verblijfplaatsen niet per se in gebouwen. Er zijn enkele waarnemingen bekend van steenmarters die in bomen verblijven. Gelet op de aanwezigheid van veel geschikt leefgebied op het terrein is het aannemelijk dat de steenmarter hier voorkomt. De agrarische percelen waar de zonnepanelen worden geplaatst zijn niet geschikt als verblijfplaats voor de steenmarter, dit terrein is te intensief en bovendien zijn er ook geen dekkingsmogelijkheden op dit terrein. De steenmarter gebruikt de percelen wel om zich tussen de omringende gebieden te verplaatsen.

Egel

Egel is een zeer algemeen voorkomende soort in Overijssel, de soort komt veel voor in dorpskernen en randen van de stedelijke omgeving. Tuinen, bosranden, struweel en loofbos, liefst met ondergroei, zijn goede leefgebieden voor deze soort. Gezien de ligging van en de omgeving van het plangebied in een afwisselend landschap kan egel hier voorkomen. Door de aanwezigheid van grote oppervlakten groen is het aannemelijk dat egel het plangebied gebruikt om zich tussen de gebieden te verplaatsen. Verblijfplaatsen van egel worden op de intensieve graslanden niet verwacht, hier is geen dekking aanwezig. Potentiële verblijfplaatsen van de egel liggen buiten het plangebied en met name in de ruigte van het gehele terrein Elhorst-Vloedbelt.

Das

Het terrein Elhorst-Vloedbelt biedt potentie voor de das. Tijdens het veldbezoek zijn er rond de stortbult (ter hoogte van perceel 1b) geen burchten of sporen van das aangetroffen. Ook vanuit recente verspreidingsgegevens (o.a. de NDFF-data) zijn er geen waarnemingen bekend van das in de directe omgeving van het plangebied. De das komt in en rondom het plangebied niet voor.

Eekhoorn

De beschermde soort eekhoorn is in het zomerhalfjaar van 2020 op diverse plekken waargenomen (E. de Weerd, 2020). Verblijfplaatsen in de te kappen bomen (elzen) ontbreken van deze soort. Er zijn tijdens het veldbezoek geen bladnesten van eekhoorn aangetroffen. Mogelijk dat voor eekhoorn het plangebied wel onderdeel uitmaakt als leefgebied, zoals foerageergebied, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene en bosrijke omgeving.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
De ingreep zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor <u>geen</u> provinciale vrijstelling geldt
Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als, veldspitsmuis, grote bosmuis, bunzing, wezel, hermelijn, steenmarter, egel, das en eekhoorn geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Voor veel soorten zijn de agrarische percelen ongeschikt als leefgebied. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van het te realiseren zonnepark (agrarische percelen) niet aangetroffen en worden voor de genoemde soorten ook niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De landschappelijke elementen rondom het plangebied (bossingels, bospassage en watergangen) blijven behouden. Rondom het zonnepark wordt geen hekwerk geplaatst, omdat het huidige terrein momenteel al is omsloten door hekwerk. Grondgebonden zoogdieren kunnen gebruik blijven maken van de percelen. Een negatief effect op de genoemde beschermde grondgebonden zoogdieren wordt daarmee uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie
Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van het zelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten
De soorten waarvan het nest jaarrond beschermd is komen de soorten buizerd, ransuil, sperwer, torenvalk, boerenzwaluw, bosuil, havik, ooievaar, steenuil, wespendief en zwarte specht voor. Tijdens het veldbezoek is een buizerd en een roepende zwarte specht aangetroffen. In het zomerhalfjaar van 2020 heeft de ecoloog van Ecogroen diverse waarnemingen gedaan van de bovengenoemde soorten. In de directe omgeving van Elhorst-Vloedbelt zijn dan ook diverse nestplaatsen van jaarrondsoorten bekend.

Een andere jaarrondsoort die voorkomt in de directe omgeving van het plangebied is de oehoe. De exacte nestlocatie van deze soort is onbekend. De oehoe laat een voorzichtige positieve trend zien in oost Nederland, volgens de vogelatlas van Nederland zijn er momenteel 16-23 broedparen aanwezig (Sovon, 2018), dit zijn er in werkelijkheid waarschijnlijk nog meer, omdat veel van de broedsels verborgen blijven om de soort te beschermen. Kijkend naar het landschap op het terrein Elhorst-Vloedbelt is het biotoop dan ook voor de oehoe geschikt. De stortbulten en de verschillende hoogteverschillen maakt dat het biotoop geschikt is voor de soort om te broeden. Buiten Nederland broeden oehoes in gebergten en hellingen. Als een oehoe zich eenmaal heeft gevestigd, is de soort zeer honkvast (Sovon, 2018).

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn op de agrarische percelen niet aangetroffen. Een buizerd kan een horst hebben in de te kappen elzen. Deze elzen zijn in het veld nader bekeken en er zijn ten tijde van het veldbezoek geen horsten van de buizerd aangetroffen, deze zijn dan ook in de te kappen elzen niet aanwezig. Op de agrarische percelen worden verblijfplaatsen van andere jaarrondsoorten niet verwacht (geen bebouwing en geen geschikt bomen) en negatieve effecten hierop worden uitgesloten.

Voor de zwarte specht geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. In de te kappen elzen zijn geen spechtgaten of aanwijzingen van een verblijfplaats voor zwarte specht aangetroffen. Bovendien leeft de zwarte specht in Nederland in uitgestrekte naaldbossen maar ook in beukenlanen of gemengde bossen met naald- en loofhout. Op de agrarische percelen zijn geen bomen of bos aanwezig die door de zwarte specht kunnen worden gebruikt als broedgebied. Veel waarnemingen van de zwarte specht hebben betrekking op het omringende bosgebied van het terrein.

De agrarische percelen worden wel door enkele jaarrondsoorten gebruikt om te jagen, zoals de buizerd, torenvalk, havik en ransuil. Genoemde soorten jagen veel op akkers en open graslanden. De andere jaarrondsoorten, zoals de oehoe en wespendief halen voedsel uit de ruigten, bossen en randen van cultuurlandschap. Deze soorten halen hun voedsel doorgaans niet in het agrarisch grasland.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving
In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als zwarte roodstaart, koolmees, pimpelmees, boomklever, boomkruiper etc. Veel van deze soorten zijn tijdens het veldbezoek aangetroffen rondom de bossen en de ruigten. Op de agrarische percelen worden deze soorten minder verwacht, uiteraard kunnen ze wel van de percelen gebruik maken om te foerageren.

Overige (broed)vogels
De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en cultuurlandschap. Tijdens het veldbezoek zijn diverse waarnemingen gedaan van goudvink, sijs, zanglijster, houtduif, merel, putter en staartmees. In de randzone, buiten het plangebied, zijn diverse nesten van broedvogels aangetroffen.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten
Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen en zijn op de agrarische percelen ook niet aanwezig, negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten worden daarmee uitgesloten. De agrarische percelen worden wel door enkele jaarrondsoorten gebruikt om voedsel te zoeken of om te foerageren. Uit een literatuurstudie van de universiteit Groningen en Wageningen blijkt dat roofvogelsoorten als buizerd en torenvalken regelmatig zonneparken gebruiken om te foerageren (Klaassen et al, 2018). Het gaat dan wel om zonneparken met voldoende tussenruimte tussen de panelen en met een opstelling die in één richting georiënteerd staat (bijvoorbeeld een zuidopstelling). Uit deze literatuurstudie blijkt een zonnepark niet direct een negatief effect te hebben op het foerageergebied van de genoemde jaarrondsoorten.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving
Nestplaatsen van vogels waarvan de functionele leefomgeving van is beschermd, worden op de agrarische percelen niet verwacht. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels
Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen[1]. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels.

[1] In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie
Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. De percelen van het zonnepark bestaan uit intensief agrarische percelen. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied (NDFF, 2020).

Effecten en ontheffing
Op basis van het ongeschikt biotoop (agrarische percelen) kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen zoals poelen aanwezig. Wel loopt er aan de zuidkant van perceel 2 een sloot. Deze sloot kan door deze amfibiesoorten worden gebruikt als voortplantingswater. Daarnaast gebruiken deze amfibieën de percelen als landbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt
Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander, rugstreeppad of poelkikker worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ontbreken van geschikte voortplantingswateren en landbiotoop. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied (NDFF, 2020).

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
De ingreep zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt
Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Met het dempen van de watergang dient men één richting op te werken, om eventuele amfibieën de kans te geven om te kunnen ontsnappen (zorgplicht).

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie
Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing
Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie
Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden.

Aan de zuidoostkant, buiten het plangebied, is een waarneming bekend van de zeldzame en beschermde dagvlindersoort grote vos (afbeelding 6) (NDFF, 2020). Deze waarneming is gedaan in het zomerhalfjaar van 2020. De grote vos neemt als soort in Nederland steeds meer toe, de afgelopen jaren is de soort nog bijna algemener geworden dan zijn familiegenoot kleine vos. De soort leeft in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en plekken met vrijstaande bomen. Waardplanten van de grote vos zijn iepen, zoete kers en sommige wilgensoorten (De vlinderstichting, 2020). Elhorst-Vloedbelt bevat veel van deze bovengenoemde biotopen, het is dan ook niet verassend dat de soort hier voorkomt.

Afbeelding 6. Grote vos. Foto: Rinze Kroeskop, 2020

Effecten en ontheffing

In het plangebied is de beschermde soort grote vos aanwezig. Geschikt biotoop voor de soort is aanwezig in de omgeving van het plangebied. De agrarische percelen zijn voor de grote vos ongeschikt als voortplantingsbiotoop, derhalve is de waardplant van deze soort niet aanwezig. Door extensivering van de graslandpercelen met de komst van een zonnepark nemen bloeiende kruiden mogelijk toe, hetgeen een positief effect heeft op de nectarvoorziening van de grote vos. Om die reden is er geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een zeer beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, konijn en diverse algemene muizensoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Daarnaast blijft het plangebied ook na de ontwikkelingen beschikbaar voor deze soorten.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vleermuizen
In het plangebied mag geen extra verlichting worden toegepast. Ook dienen de werkzaamheden overdag uitgevoerd te worden. Eventuele bouwverlichting mag niet in de nachtelijke uren blijven branden. Mocht er toch verstoring plaatsvinden door verlichting, dan is een ontheffing Wet natuurbescherming voor vleermuizen noodzakelijk.

Broedvogels
Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen[2] uit te voeren.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht
In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Amfibieën
Met het dempen van de watergang dient men één richting op te werken, om eventuele amfibieën de kans te geven om te kunnen ontsnappen (zorgplicht).

[2] In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

6.2 Bescherming gebieden

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied dusdanig groot dat een stikstof-gerelateerd effect op het Natura-2000 gebieden onwaarschijnlijk is. Derhalve is een stikstofbeoordeling reeds uitgevoerd. Hieruit werd geconcludeerd dat effecten van stikstof minimaal zijn. Door functieverandering vinden er minder stikstof-uitstotende activiteiten plaats. Een AERIUS- berekening is daarom niet aan de orde.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied enkele bomen gekapt. Het gaat in deze situatie om bomen van kleine omvang en vallen niet onder de beschermde houtsopstanden. Een nadere toetsing van de houtopstanden is om die reden niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- AERIUS Calculator (2020). Datum van raadplegen: 02-04-2020. https://calculator.aerius.nl/calculator/?locale=nl#

- Eelerwoude. (2015). *Quickscan flora en fauna Elhorst-Vloedbelt, Zenderen.* Goor: Eelerwoude.

- De vlinderstichting. (2020, december 4). *Grote vos*. Opgehaald van De vlinderstichting: https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/grote-vos

- ESRI Nederland (2020, december 4). *ESRI*.

- Klaassen, R. H., Schaub, T., Ottens, H. J., Schotman, A. G. M., Snethlage, J., & Mol, G. (2018). *Literatuurstudie en formulering richtlijnen voor een ecologische inrichting van zonneparken in de provincies Groningen en Noord-Holland: Eindrapportage*. University of Groningen.

- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.

- Nederland, S. V. (2018). *Vogelatlas van Nederland: broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering*. Sovon.

- NDFF (2020, december 4). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van NDFF- ecogrid: https://ndff-ecogrid.nl/

- Van Aalst, J. (2020, maart 24). *Imeris*. Opgehaald van www.imeris.nl

- Zoogdiervereniging.nl. (2020, december 4). *Grote bosmuis*. Opgehaald van Zoogdiervereniging.nl: https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/grote-bosmuis

Foto's: Rinze Kroeskop, Eelerwoude
Tekening: Landmeetdienst, 2020
Inrichtingsschets: Eelerwoude, 2020

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht
De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes
Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn**
   Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. **Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn**
   Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd[3].
3. **Beschermingsregime "andere soorten"**
   Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen
De Wet natuurbescherming gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep 'Overige soorten'). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

[3] *De brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern*

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *"Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant…."*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (SvI) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De SvI varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de SvI dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De SvI (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** "De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort".
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".
- **Beschermingsregime Overige soorten:** "Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan".

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl

Bijlage 3

3. Landschappelijke onderbouwing

Royal HaskoningDHV

Eelerwoude

Zonneveld Elhorst-Vloedbelt

Landschappelijke onderbouwing

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Afbeelding 1. Zicht vanaf het spoor richting het plangebied

Opdrachtgever:
Naam: Twence
Adres: Boldershoekweg 51
Postcode: 7554 RT
Plaats: Hengelo

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	201179
Datum:	December 2020
Projectleider:	SijtseJan Roeters
Opgesteld:	Ruth Kuipers en Sijtse Jan Roeters
Gecontroleerd:	Marit Brakels
Status:	Concept
Versie:	1

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Afbeelding 2. Goede landschappelijke inpassing middels inheemse beplanting op grondwallen.

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**7**
1.1	Aanleiding zonneveld Elhorst-Vloedbelt	7
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	7
1.3	Doel van het rapport	7
2.	**Programma van eisen en wensen**	**9**
2.1	Landschappelijke inpassing	9
2.2	Technisch	9
2.3	Ontsluiting	9
2.4	Wensen vanuit de omgeving	9
3.	**Beleidsanalyse**	**11**
3.1	Provinciaal beleid	11
3.2	Gemeentelijk beleid	13
4.	**Landschapsanalyse**	**17**
4.1	Bodem en ondergrond	17
4.2	Historie plangebied	17
4.3	Huidige situatie	19
5.	**Landschapsontwerp**	**21**
5.1	Inpassing binnen bestaande structuur	21
5.2	De directe omgeving	21
5.3	Het plangebied	24
6.	**Beheerplan**	**27**
6.1	Beheer van de bestaande landschapselementen	27
6.2	Beheer van de grond onder de zonnepanelen	29

Afbeelding 3. Het zuidelijke plangebied (links), ten zuiden van de stortplaats (rechts)

Afbeelding 4. De elzenrij in het zuidelijke plangebied.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding zonneveld Elhorst-Vloedbelt

Vanuit de maatschappij groeit de vraag naar lokale duurzame opwek van energie. Voor gemeente Borne waar het plangebied in ligt is deze verwoord in de concept Energievisie en het aanbod wat Borne heeft gedaan in het kader van de eerste RES Twente. Twence is indirect in eigendom van de (gemeentelijke) overheden. Zij heeft gronden in gebruik ten behoeve van vuilstort. Daar meervoudig ruimtegebruik hoog wordt gewaardeerd in nagenoeg al het beleid omtrent zonnevelden is het een logische keuze om ook op de locatie Elhorst-Vloedbelt te kijken naar de mogelijkheden voor realisatie van een veldopstelling met zonnepanelen. Zodoende is hier een voorstel uitgekomen om circa 10,5 hectare van het terrein in te zetten voor opwek van energie middels zonnepanelen. Dit rapport vormt de landschappelijke onderbouwing die nodig is voor het doorlopen van de noodzakelijke procedure om te komen tot realisatie.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied voor het zonneveld maakt onderdeel uit van stortplaats Elhorst Vloedbelt van Twence.
Het plangebied bestaat uit twee afzonderlijke percelen. Eén ten westen en één ten zuiden van de stortplaats.

- De gronden van het plangebied worden momenteel landbouwkundig gebruikt door een nabijgelegen landbouwer die de gronden pacht.
- Het zonneveld beslaat circa 10,5 hectare. Het noordelijke deel 5,85 en het zuidelijke deel 4,65 hectare (inclusief beheerpaden).
- Er is een verschil in intensiteit wat betreft het landgebruik. Het zuidelijke perceel wordt extensiever gebruikt waardoor hier meer pitrus en witbol voorkomt. Het noordelijke veld lijkt een monocultuur van raaigras.
- Rondom het terrein van Elhorst-Vloedbelt staan al hekken. Extra hekwerk in het kader van het zonneveld is daarmee overbodig.

1.3 Doel van het rapport

Het realiseren van een zonneveld op het beoogde perceel is niet in overeenstemming met het geldende bestemmingsplan. Om het zonneveld toch te kunnen realiseren is een afwijkingsprocedure van het geldende bestemmingsplan noodzakelijk. Ten behoeve van deze procedure, en om een goede landschappelijke inpassing te borgen, is dit voorliggende inrichtingsplan opgesteld.

De basis van dit inrichtingsplan is gevormd door:

- Het programma van eisen en wensen;
- Een beleids- en landschappelijke analyse;
- Wensen van omwonenden en andere belanghebbenden.

Afbeelding 5. Volwassen bomen langs de noordwestgrens van het zuidelijke plangebied

2. Programma van eisen en wensen

Ten behoeve van het inrichtingsplan heeft Twence vooraf een aantal eisen en wensen opgesteld waaraan voldaan moet worden. Ook is met de buurt gesproken. Naar aanleiding daarvan zijn ook enkele wensen opgenomen. Voor zover deze betrekking hebben op de landschappelijke inpassing zijn ze hier opgenomen.

2.1 Landschappelijke inpassing

- Het ontwerp moet voldoen aan provinciaal en gemeentelijk beleid.
- Er moet aandacht gaan naar de landschappelijke invulling van het zonneveld.
- Het zonneveld wordt met zorg ontwikkeld, met aandacht voor wensen van omwonenden en gebruikers van het gebied;
- Reflectie van panelen richting de omgeving voorkomen.
- Het zonneveld levert een (ecologische) bijdrage aan het landschap.
- Onder de panelen wordt gestreefd naar een volwaardige vegetatielaag.

2.2 Technisch

- De zonnepanelen hebben allen dezelfde donkere kleur. Er wordt één type paneel toegepast.
- De panelen worden op het zuiden georiënteerd.
- Het plangebied dient zo effectief mogelijk ingevuld te worden met panelen.
- De panelen worden maximaal 3.5 meter hoog ten opzichte van het maaiveld.
- Er worden enkele bouwwerken gerealiseerd waaronder: 1 inkoopstation, enkele transformatoren en omvormers.

2.3 Ontsluiting

- Voor de ontsluiting van het zonneveld wordt mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande infrastructuur.
- Om overal goed bij te kunnen, wordt een graspad rondom vrijgehouden van zonnepanelen

2.4 Wensen vanuit de omgeving

Bewoners zijn op diverse manieren geraadpleegd over de voorgenomen ontwikkeling van het zonneveld. Voor de landschappelijke inpassing komen daaruit de volgende punten:

- Behoud van de bestaande groenelementen op het terrein / de goede landschappelijke inpassing in stand houden.
- Aanwezige retentiegebieden voor water behouden en waar mogelijk versterken
- Geen extra hekwerk rondom het zonnepark.
- Houd het bij de voorgenomen omvang van 10 hectare.
- Voorkom overlast (zicht, geur, geluid) vanaf het terrein.
- Zorg voor extensief beheer, bijvoorbeeld door schapenbegrazing.

Afbeelding 6. Zicht vanuit het plagebied langs de beplanting op de opening naar het spoor.

Afbeelding 7. De oude eiken op de voormalige houtwal

3. Beleidsanalyse

3.1 Provinciaal beleid

Overijsselse Zonneladder

Bij de ontwikkeling van grootschalige zonnevelden is de Overijsselse zonneladder van toepassing. Deze ladder geeft de voorkeursvolgorde aan voor het opwekken van zonne-energie:
Trede 1: In bestaand bebouwd gebied op daken, dan wel in bestaand bebouwd gebied op bedrijventerreinen en braakliggende gronden, dan wel in de Groene Omgeving op bestaande bouwvlakken.
Trede 2: Combinatie van functies.
Trede 3. Aanvullend in de Groene Omgeving, niet zijnde natuur.

Het plangebied bestaat bestemmingsplan technisch momenteel uit bedrijventerrein (stortlocatie) en kan derhalve ook gezien worden als braakliggend bedrijventerrein. Zodoende wordt er gedurende de periode dat het plangebied niet voor de stortfunctie wordt ingezet gebruikt voor de realisatie van een tijdelijk zonneveld. Echter gezien het huidig feitelijk gebruik zou ook beargumenteerd kunnen worden dat het plangebied in de Groene Omgeving ligt. Ten behoeve van de ontwikkeling van zonnevelden is door is door de provincie een handreiking opgesteld die een nadere invulling geeft van de omgevingvisie en -verordening.

Handreiking kwaliteitsimpuls zonnevelden provincie Overijssel

De handreiking van de provincie (april 2020) is opgebouwd uit twee delen. Deel 1 bevat de essentie van het beleid voor de kwaliteitsimpuls samengevat. Deel 2 bevat een toelichting op en achtergrondinformatie bij het beleid.

Zo hoog mogelijk op de zonneladder

Op trede 2 van de door de provincie gehanteerde zonneladder staan combinaties met gebiedsontwikkeling in de groene omgeving, waarbij zonnevelden aansluiten op andere gebiedsontwikkelingen of een energielandschap vormen. Hier wordt 80% ruimte voor het panelenveld en 20% ruimte voor groen en water voorzien. De plannen voor Elhorst-Vloedbelt kennen naast het zonneveld concrete plannen voor realisatie van een mestverwaardingsinstallatie. Daarnaast wordt groen gas gewonnen uit het afval dat er plekke is gestort. Tot slot is dit alles gevat in een landschap dat natuurlijk en landschappelijk van hoge kwaliteit is.

Op het terrein van Elhorst-Vloedbelt was in eerste instantie een groter zonneveld voorzien. Echter doordat tijdens de natuurtoets de aanwezigheid van enkele beschermde soorten in bepaalde gebieden niet uitgesloten kan worden is besloten deze gebieden onaangeroerd te laten en het ecologisch beheer dat al enkele jaren op deze plek wordt gevoerd door te zetten. Dit deel van het terrein beslaat circa 2,5 hectare. Gezien het resterende plangebied van 10,5 hectare wordt ruimschoots voldaan aan de 80% - 20% ‘regel’.

Een zonneveld dat in het bestaande landschap past

De initiatiefnemer wordt gevraagd aandacht te hebben voor drie niveaus. Te weten de maat en schaal van het omliggende landschap, de directe omgeving en het zonneveld zelf. Dit met als doel een goede en passende inrichting van het zonneveld waarbij rekening wordt gehouden met belevingskwaliteit, meervoudig ruimtegebruik en bodemkwaliteit en waarbij een kwalitatief goede en bij de locatie passende omranding van het zonneveld wordt gerealiseerd. Een Ons inziens garandeert de keuze van het plangebied bovenstaande uitgangspunten al

grotendeels. Het wordt ingevoegd in de bestaande maat en schaal van het landschap ter plekke. Het terrein is al goed landschappelijk ingepast voor de bestaande functie als stortplaats. Dit vormt een goede omranding die het zicht op het plangebied nagenoeg geheel ontneemt. Waar dit niet het geval is, kan dit benut worden om informatie over het plangebied te verschaffen. Daarmee vormt het zonneveld tevens een geschikte nevenfunctie voor het terrein dat de bestemming afvalverwerkingsplaats heeft.

Beperken en compenseren van de effecten op landschap en ecologie

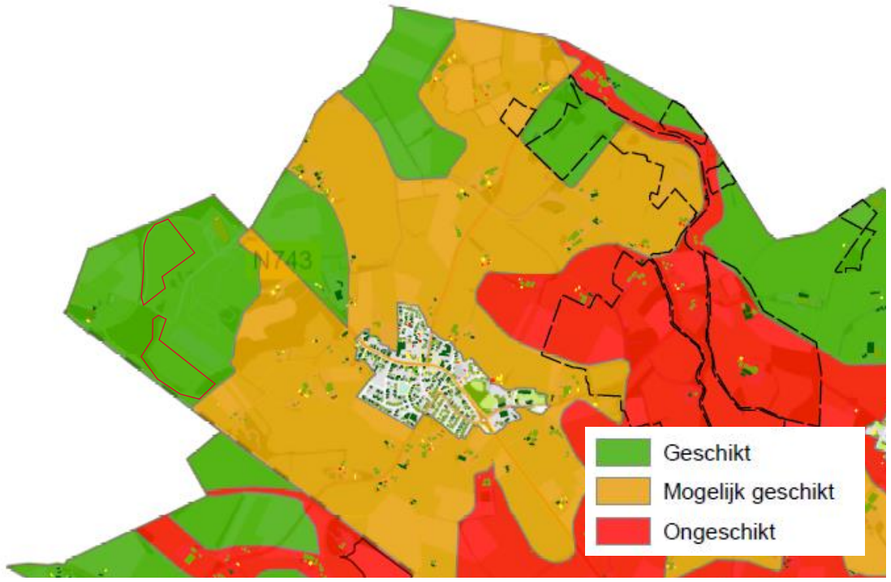
Zoals eerder beschreven is er naar aanleiding van ecologisch onderzoek voor gekozen circa 2,5 hectare van het oorspronkelijke plangebied niet als zonneveld in gebruik te nemen. Dit vanwege het beperken van de effecten op landschap en ecologie.

Hiermee blijft een plangebied over van circa 10,5 hectare. Het noordelijke deel hiervan bestaat uit een weiland met slechts enkele grassoorten en is van zeer weinig meerwaarde voor de natuur. Het zuidelijke veld kent iets meer waarde vanwege het extensievere karakter.

In onderzoek uitgevoerd door CLM wordt de schatting gegeven dat bij een eenzijdige opstelling zoals hier voorzien de kwaliteit van flora en fauna en bodemleven vergelijkbaar zal zijn met dat van kruidenrijk grasland. Een tweezijdige opstelling zou kunnen leiden tot een verlies aan organisch stof in de bodem van 35%. Nader onderzoek is nodig om hier meer uitsluitsel over te geven. De verwachting is dus dat realisatie van een zonneveld, met name op het noordelijke deel leidt tot een positief effect op de biodiversiteit en het milieu boven en onder de grond.

Met deze twee keuzes / maatregelen is er zo goed als geen negatieve impact op landschap en ecologie en hoeft deze derhalve ook niet te worden gecompenseerd. De potentieel aanwezige natuurwaarden in de 2,5 hectare die oorspronkelijk onderdeel uitmaakte van het plangebied is een nadeel van het door Twence gevoerde en op natuurwaarden gerichte beheer. Een voordeel is dat dit plangebied al zeer goed en degelijk landschappelijk is ingepast.

Doordat sprake is van een gebiedsvreemde functie, is een beperkte aanvullende kwaliteitsprestatie bovenop de basisinspanning nodig om de ruimtelijke kwaliteit in balans te brengen.

Afbeelding 8. Concept beleidskaart gemeente Borne

3.2 Gemeentelijk beleid

Samen stapsgewijs naar een CO2-neutraal Borne

Concept energievisie November 2020

Aan deze eerste Energievisie Borne is de afgelopen twee jaar, in een dynamisch samenspel met het traject voor de RES-Twente, door vele stakeholders gewerkt. Beleidsadviseurs van de gemeente, externe stakeholders zoals het Waterschap Vechtstromen, woningcorporatie Welbions, Twence, Cogas, Enexis, LTO, de landgoederen Twickel en Weleveld, Stichting Duurzame Initiatieven in Borne (DIBO), de Bundeling Bornse Ondernemers, Duurzaam Thuis Twente en vooral wijkraden en geïnteresseerde bewoners hebben bijgedragen aan deze visie.

Met betrekking tot grootschalige opwek van duurzame energie geeft de gemeente aan dat niet alle elektriciteit op eigen grondgebied opgewekt kan worden maar zij wel voornemens is om een flinke bijdrage te leveren aan de regionale opgave die in de RES voor Twente is uitgewerkt. Voor Borne betekent dit minimaal 40% duurzame elektriciteit van eigen bodem. Het boegbeeld van duurzame energieopwekking is geconcentreerd rond het Energiepark Elhorst-Vloedbelt in Zenderen. Hier wekken we duurzame elektriciteit uit zon en/of wind op en slaan deze op. In de bijdrage van Borne voor de RES Twente is het plan voor het zonneveld op Elhorst-Vloedbelt geschat op 9.8 GWh, circa 10 hectare. Op de kansenkaart zon die voor de gemeente is opgesteld is het plangebied dan ook aangeduid als Geschikt gebied (groen).

Naast een aantal geldende algemene voorwaarden stelt de gemeente Borne een aantal aanvullende eisen met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit en tot maatschappelijke- en financiële participatie. Hier volgen de uitgangspunten voor de aanvullende voorwaarden. De uitwerking hiervan is nog niet gereed en volgt in een afzonderlijk toetsingskader.

Aanvullende voorwaarden ruimtelijke kwaliteit

Er zullen op basis van verschillende type landschappen inrichtingsprincipes worden uitgewerkt waaraan plannen moeten voldoen. Deze zijn op het moment van schrijven nog niet uitgewerkt. Wij verwachten wij dat deze aansluiten bij de omgevingsvisie van Overijssel en het Kwaliteitshandboek zonnevelden van de provincie.

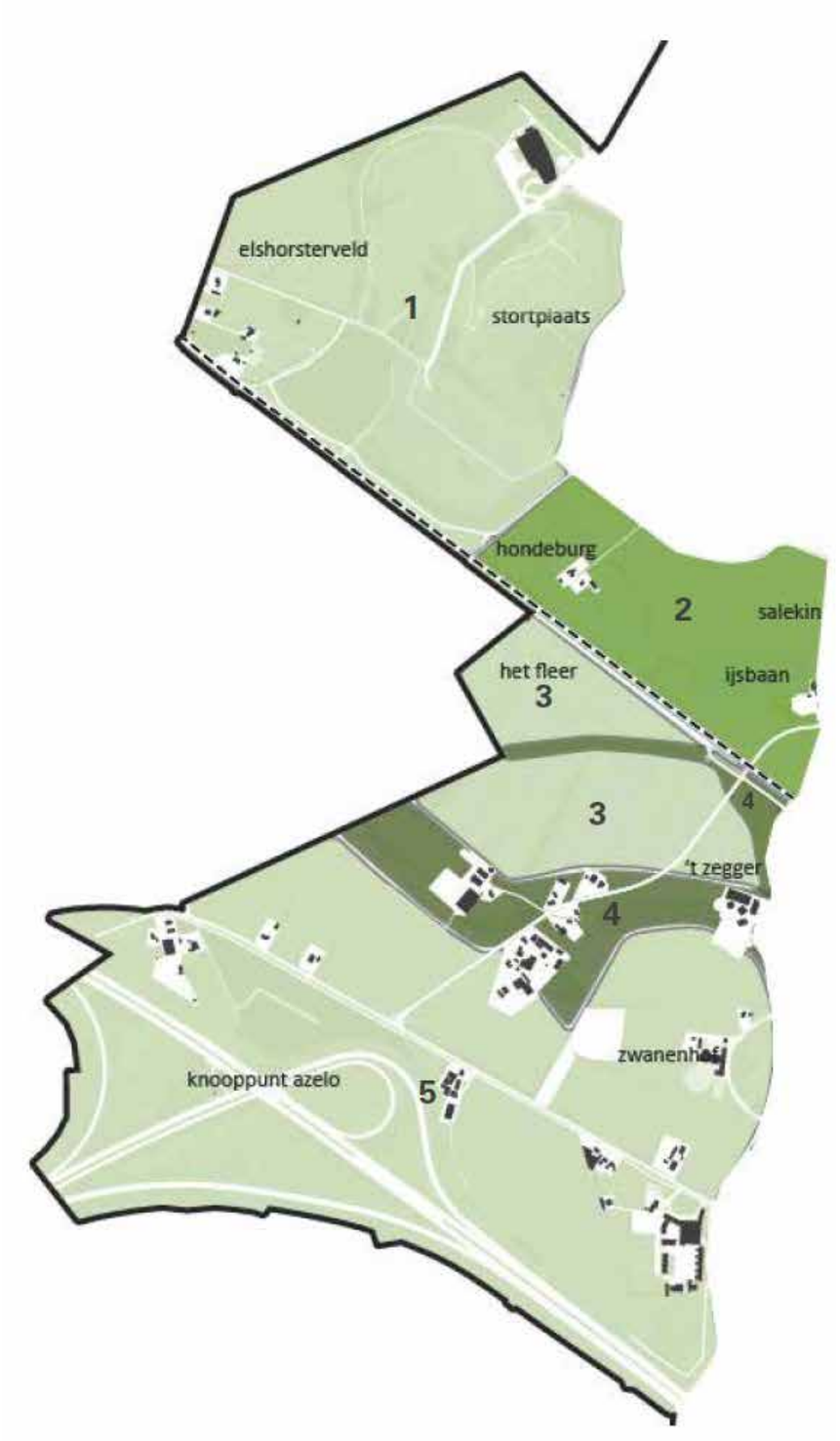
Voor geschikte gebieden geldt dat een landschappelijke basisinspanning op de vestigingslocatie voldoende is. Dit betekent het goed inpassen van de ontwikkeling in de omgeving, zodat bijvoorbeeld omwonenden en passanten hier geen hinder van ervaren, maar ook dat het Zonneveld een ‘adres’ krijgt zodat duidelijk is wat er op het terrein gebeurt.

Maatschappelijke- en financiële participatie

Voorafgaand aan de start van een initiatief beschrijft de initiatiefnemer in een participatieplan op welke wijze het participatieproces wordt vormgegeven. Het participatieplan moet minimaal voldoen aan de ‘Gedragscode zon op land’ (2019). De initiatiefnemer legt het participatieplan ter advies voor aan de gemeente en de uitkomsten van het participatieproces worden ambtelijk getoetst aan de criteria die in het toetsingskader komen te staan.

Lokaal en coöperatief eigendom

Gemeente Borne streeft naar minimaal 50% lokaal en coöperatief eigendom. Aangezien dit geen verdere gevolgen heeft voor de landschappelijke inpassing gaan wij hier niet verder op in.

Afbeelding 9. Kaartbeeld waardering deelgebied Het Fleer - Elhorst - Vloedbelt uit de landschapsanalyse gemeente Borne (bewerkt)

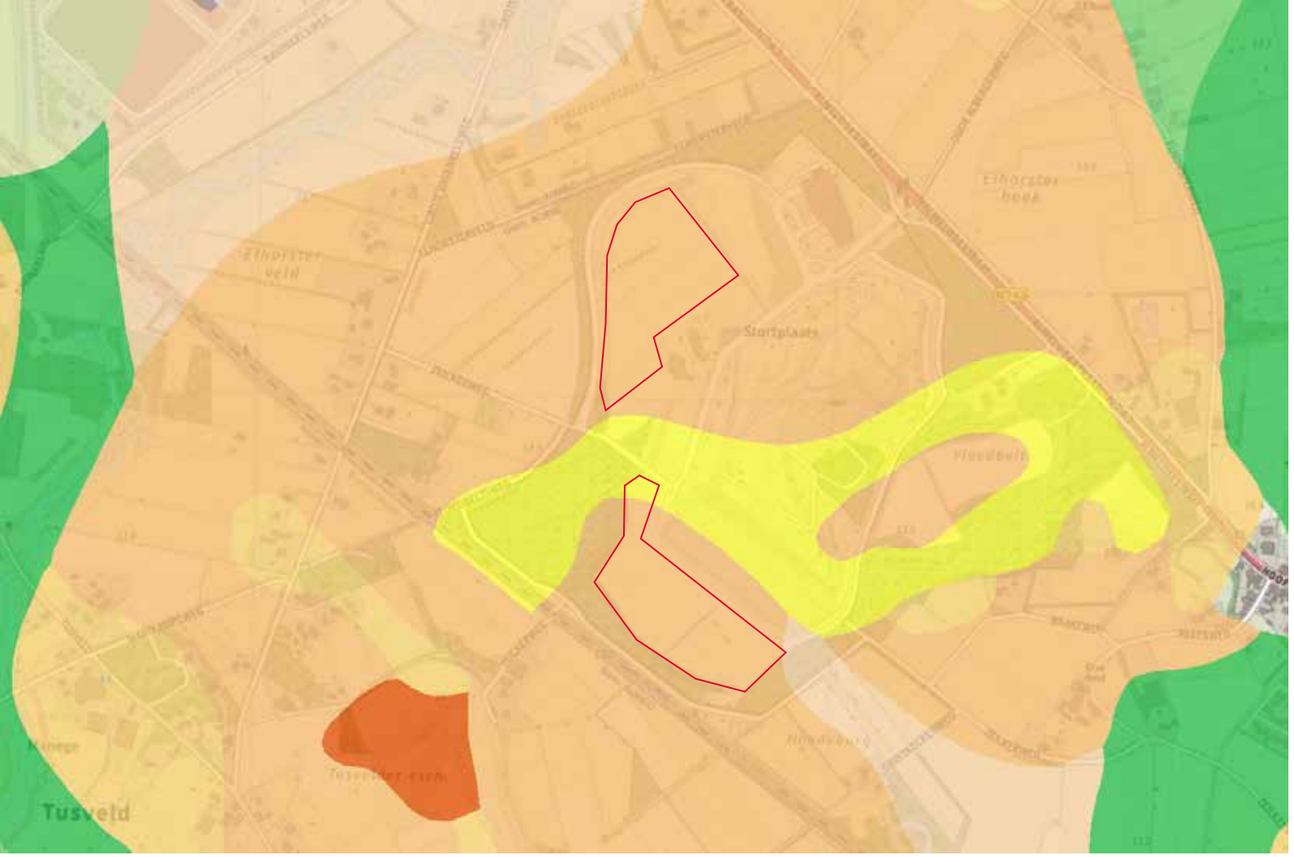
Landschapsanalyse gemeente Borne

Het deelgebied Het Fleer – Elhorst – Vloedbelt wordt in de landschapsanalyse als overwegend open gebied getypeerd. Op het Fleer na komt dit volgens ons in de beleving echter als vrij gesloten gebied over. Rondom Azelo en Elhorst – Vloedbelt is veel opgaande volwassen beplanting aanwezig die het gebied veel karakter geeft. Dit maakt ook dat de draagkracht van het landschap ter plekke voor verstoring door bijvoorbeeld een zonneveld vrij groot is. Met draagkracht wordt hier bedoeld dat realisatie van een zonneveld ter plekke nauwelijks tot geen afbreuk doet aan de beleving van het gebied.

In de landschapsanalyse (conceptversie) is het plangebied als basis getypeerd. Onder andere de omheining met het hekwerk, nodig vanwege de functie als stortplaats, wordt niet hoog gewaardeerd. Wat betreft de ontoegankelijkheid is hier weinig aan te veranderen. Echter hoe het oogt kan mogelijk aan worden gepast door het hekwerk waar dit grenst aan openbare wegen te verplaatsen naar de binnenkant van het groenelement.

Afbeelding 10. Kaart uit de landschapsanalyse van Gemeente Borne: Kenmerken voor deelgebied Het Fleer - Elhorst - Vloedbelt

Afbeelding 11. Historische topografische kaart met de situatie omstreeks 1850

Afbeelding 12. Historische topografische kaart met de situatie omstreeks 1950

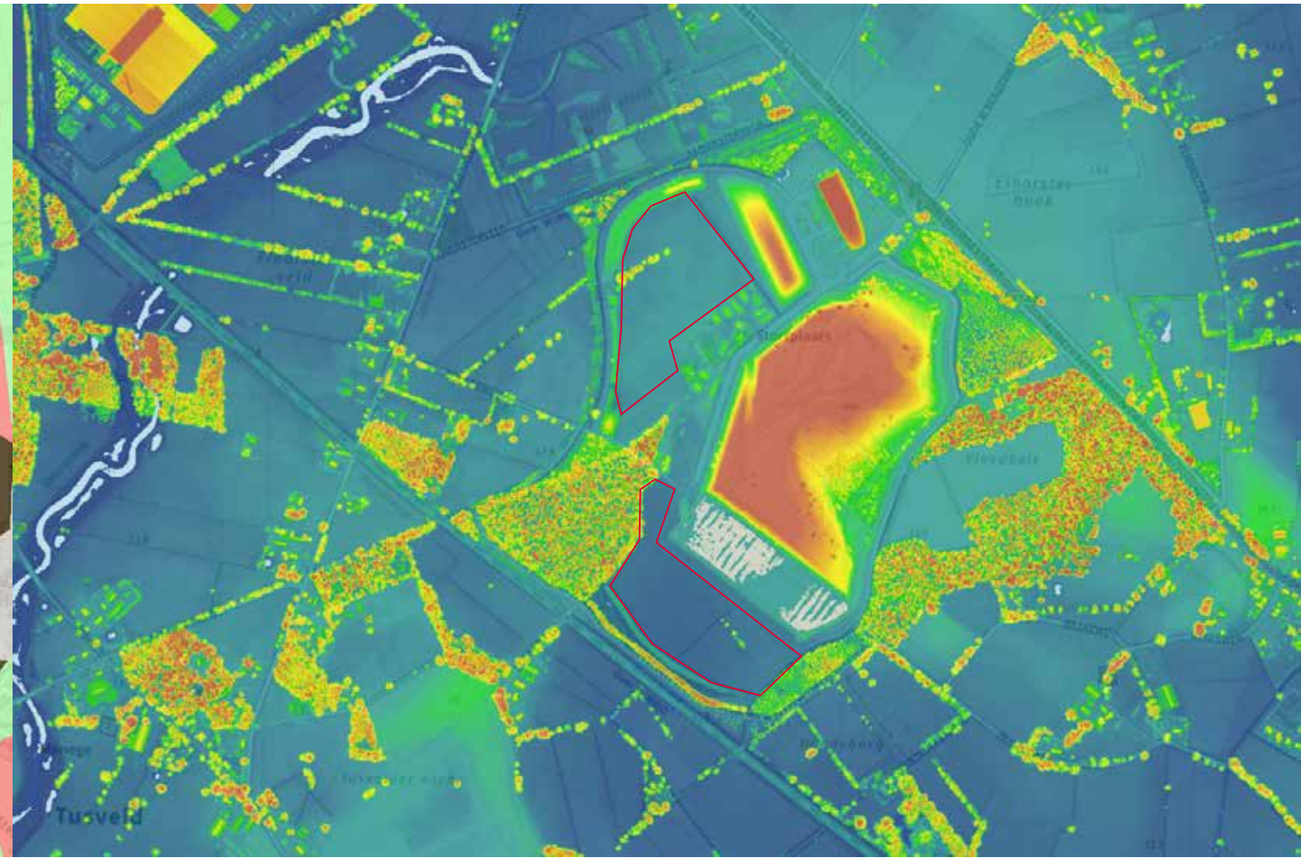
4. Landschapsanalyse

4.1 Bodem en ondergrond

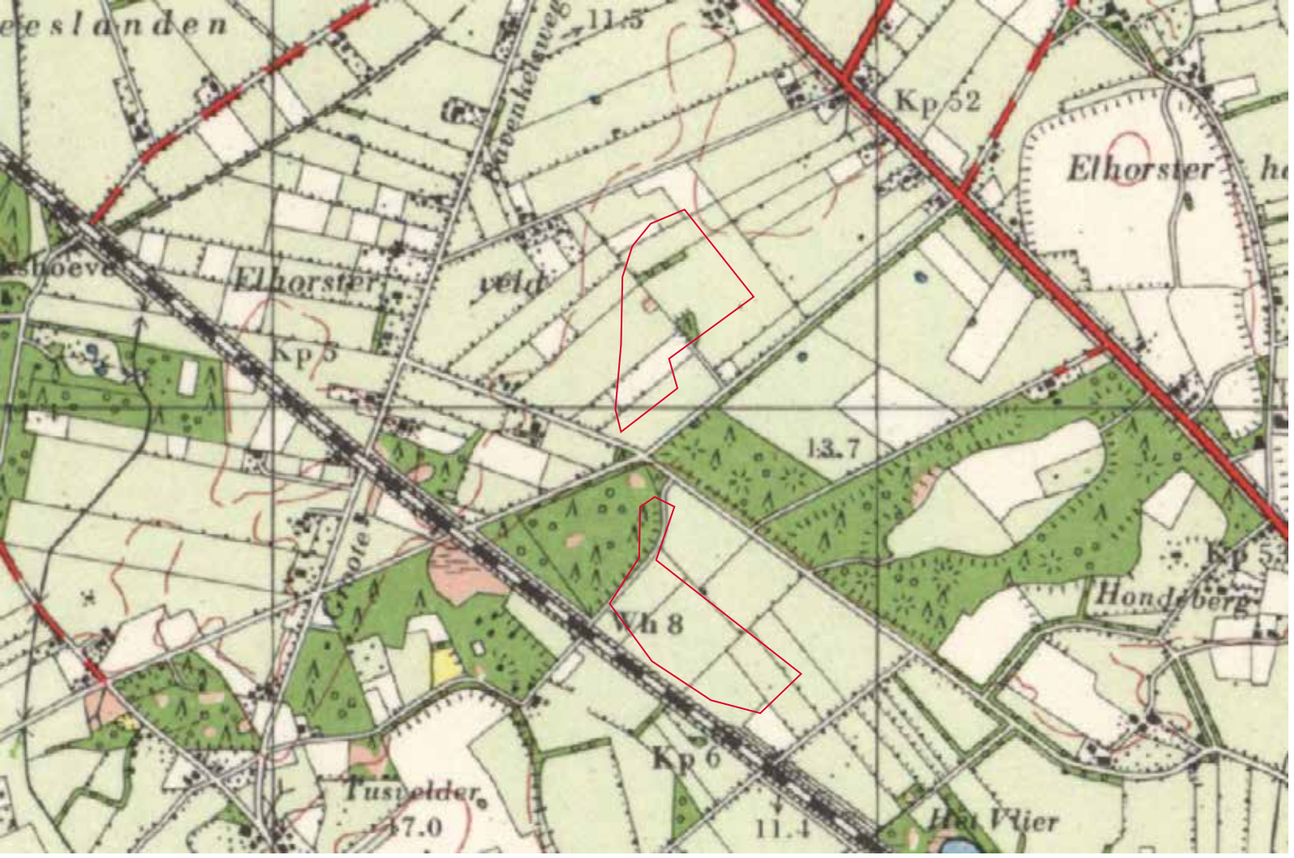
- De ondergrond van het plangebied bestaat uit twee verschillende bodemtypes. Het noordelijke deel bestaat uit een veldpodzolgrond. het zuidelijke deel juist beekdalgrond. Dit uit zich in het veld onder andere in verschil in vochttoestand waarbij de beekdalgrond aanzienlijk natter is.
- Rondom het plangebied liggen grondwallen en ten westen de stortplaats. Zowel de grondwallen rondom als de stortplaats zijn duidelijk zichtbaar op onderstaande hoogtekaart.
- Op de grondwallen is in het verleden beplanting aangebracht. Hierdoor wordt het plangebied inmiddels nagenoeg volledig aan het zicht onttrokken. Enkele doorkijkjes tonen de passant wat er op het terrein achter de hekken gebeurt.

4.2 Historie plangebied

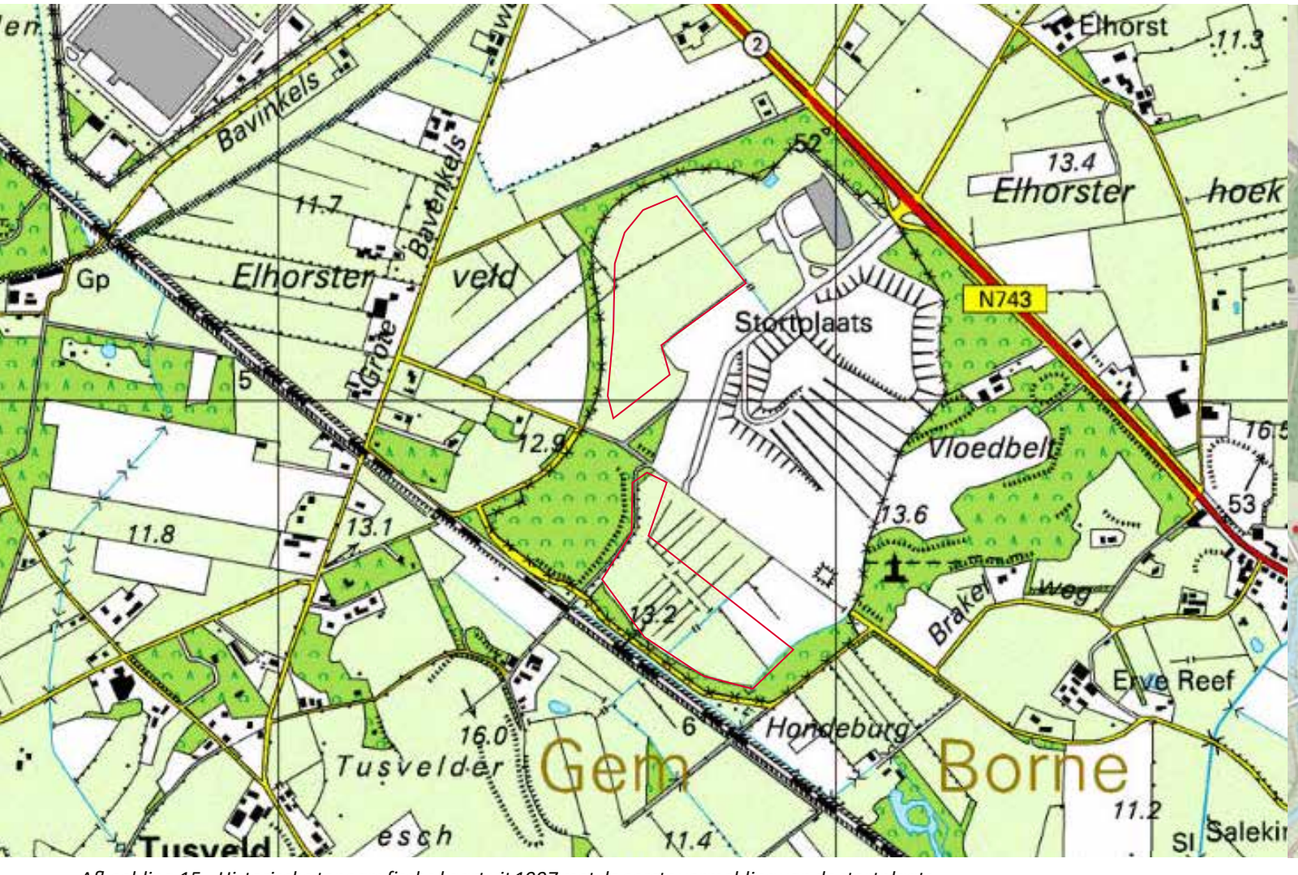
Op de historische kaart van 1960 is het rijtje bomen in het noordelijke plangebied al ingetekend. Deze zijn nu nog aanwezig. Landschappelijk en ecologisch is het waardevol deze bomen te behouden, mede gezien de tijdelijkheid van het zonneveld. In 1997 is voor het eerst de stortplaats op de kaart ingetekend. Ook is duidelijk het hekwerk aangegeven. Het bos ten zuidwesten van het plangebied is ondanks alle werkzaamheden intact gebleven.

Afbeelding 13. Historische topografische kaart met de situatie omstreeks 1980

Afbeelding 14. Historische topografische kaart met de situatie omstreeks 1960, voor ontwikkeling van de stsortplaats

Afbeelding 15. Historische topografische kaart uit 1997 met de eerste vermelding van de stortplaats.

4.3 Huidige situatie

De foto's op eerdere pagina's in dit rapport geven een indruk van de huidige situatie. Hieronder nog een beknopte tekstuele toelichting.

Natuur en landschapswaarden

In het zuidelijke perceel staan enkele elzen. Deze zijn ook al zichtbaar op de historische kaart. Ze zien er niet heel florissant meer uit. De verwachte levensduur is tevens aanzienlijk kort. Daarom adviseren wij deze bomen te kappen. De eiken op het noordelijke perceel zijn mogelijk even oud maar kunnen gezien hun vitaliteit en de plantsoort nog vele decennia mee.

Verbeteren watervasthoudend vermogen

Het zuidelijke perceel kent enkele sloten en greppels. Door deze te dempen kan hemelwater langer in het gebied worden vastgehouden. Ook kan dit positief zijn voor de vegetatieontwikkeling op het zonneveld.

Beleving vanuit de omgeving

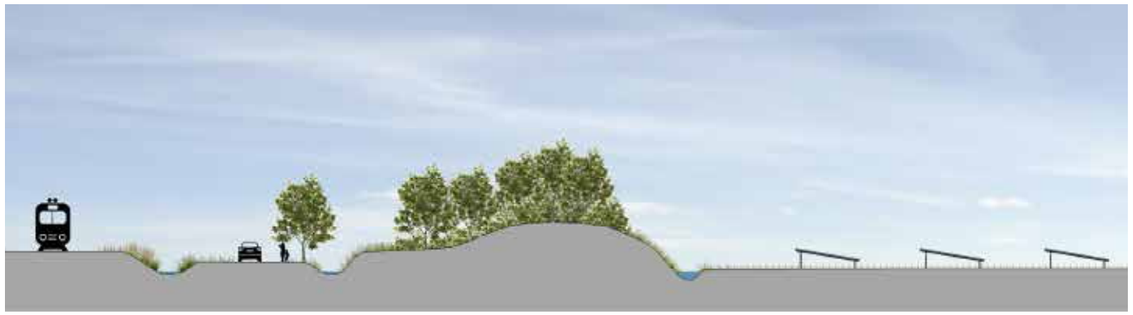
Op onderstaande topografische kaart is de plek aangeduid van waar het plangebied kan worden beleefd. Ons advies is om dit aan te grijpen en hier bijvoorbeeld een informatiebord te plaatsen dat leesbaar is vanuit de passerende trein en een informatiebord voor passanten. Zo wordt voor voorbijgangers duidelijk dat ter plekke duurzame energie wordt opgewekt wat een positieve bijdrage kan leveren aan de bewustwording hierover.

Afbeelding 16. Huidige topografische kaart met aanduiding enige zicht van buitenaf

Afbeelding 18. Dwarsprofiel 1 (zie voor de locatie het ontwerp op pagina 22

Afbeelding 17. Dwarsprofiel 2 (zie voor de locatie het ontwerp op pagina 22)

5. Landschapsontwerp

De provinciale handreiking stelt een opdeling van de onderbouwing voor in drie lagen op basis van schaal. Te weten de schaal van het landschap, de directe omgeving en het zonneveld zelf. Hieronder volgt een toelichting vanuit het landschapsplan op deze drie lagen. Ook in relatie tot participatie zullen enkele zaken spelen, met name richting de directe omgeving. Deze worden in een afzonderlijk document toegelicht.

5.1 Inpassing binnen bestaande structuur

De belangrijkste ‘maatregel’ waarmee het zonneveld wordt ingepast is de situering binnen een bestaand stevig groen raamwerk van grondwallen en inheemse beplanting. Dit maakt dat er wat betreft basisinspanning geen extra maatregelen nodig zijn voor een goede landschappelijke inpassing.

5.2 De directe omgeving

De huidige staat van het landschap wordt al zodanig door Twence onderhouden dat de uitgangssituatie passend is. Wel dient het beheer zodanig te worden uitgevoerd dat een ondoorzichtige vegetatie behouden blijft. Dit betekent dat boomvormers en al te hoge bomen in de randbeplanting met enige regelmaat geknot of op kniehoogte gesnoeid moeten worden. Zo komt er voldoende licht op de onderbegroeiing waardoor deze vitaal (en ondoorzichtig) blijft. Ook heeft een dergelijke begroeiing een grotere meerwaarde voor de biodiversiteit vanwege de grotere diversiteit aan planten dan een houtwal met alleen maar grote bomen.

Nieuwe hekwerken overbodig wel verbetering mogelijk

Omdat er al hekken om het gehele terrein van Elhorst Vloedbelt staan hoeven er bij de ontwikkeling van het zonneveld geen nieuwe hekwerken te worden toegevoegd. Dit voorkomt een versnipperende werking voor aanwezige zoogdieren op het terrein. Het huidige hekwerk zoals al aanwezig is zal in het kader van de mestverwaardingsinstallatie worden aangepast. Dit kom het beeld van het terrein naar buiten toe ten goede wat ook afstraalt op het zoneveld.

‘Adres’ van het zonneveld

Door aan de zuidkant nabij de spoorwegovergang informatie te verschaffen wat er zich achter het hekwerk afspeelt kan dit voor de buitenwereld ‘het adres’ van het zonneveld worden. Door deze duiding wordt de situatie (met onder ander het hekwerk) beter te duiden waardoor het minder snel als ontoegankelijk wordt ervaren.

Afbeelding 19. Landschapsontwerp Zonneveld Elhorst - Vloedbelt

5.3 Het plangebied

Kap enkele elzen

Op enkele elzen in het zuidelijke plangebied na worden geen bomen gekapt. Deze acht elzen zijn niet meer van hoge kwaliteit en zullen de duur van het zonneveld niet overleven. Daarom wordt gekozen deze nu te kappen. De eiken in het noordelijke veld zijn nog wel van hoge kwaliteit en qua plantsoort ook in staat om nog decennia na verloop van de tijdelijke vergunning voor het zonneveld te floreren.

Dempen sloot en vasthouden water

De slootjes die in het zuidelijke plangebied liggen worden gedempt. Hierdoor zal het water ter plekke langzamer tot afstroming komen. Zo blijft water in het gebied langer behouden.

Transformatoren in gedekte kleuren

Om zo min mogelijk op te vallen worden transformatoren (circa 1 per 2 ha) uitgevoerd in matgroen of antraciet. Hiermee vallen ze weg tegen de bestaande beplanting en grondwallen. De transformatoren worden aan de kant van de stortplaats gesitueerd. Hierdoor zijn ze toegankelijk zodat ze in geval van onderhoud of vervanging vanaf een interne weg uit het zonenveld getild kunnen worden.

Afbeelding 20. Referentiebeeld transformatorhuisje in gedekte kleuren

Hogere panelen bieden meer ruimte voor biodiversiteit en beheer

Om begrazing met schapen eenvoudig toe te kunnen passen dienen de panelen minimaal 1.20 centimeter van het maaiveld te staan. Omdat er nauwelijks tot geen zicht is op het terrein is een maximale hoogte van 3.5 meter boven maaiveld hier niet hinderlijk. Door deze hoge plaatsing kan zonlicht en hemelwater zich beter onder de panelen verspreiden wat beter is voor de begroeiing onder de panelen en het beheer (met schapen en machines) wordt eenvoudiger.

Tweezijdige panelen beter voor de biodiversiteit

In de bestaande zonnevelden is vaak een type paneel toegepast met een ondoorzichtige achterkant. Er zijn inmiddels ook panelen op de markt met een doorzichtige achterkant. Hierdoor kan zonlicht dat op de ondergrond weerkaatst ook benut worden voor energie opwekking. De meerkosten zijn inmiddels minimaal waardoor enkele ontwikkelaars dit al standaard toepassen. Daarnaast zijn er twee gunstige (bij) effecten van dit type paneel. De afstand tussen de rijen dient iets groter te zijn, voor een optimaal albedo-effect (weerkaatsing van zonlicht vanaf de ondergrond). Hierdoor is er ook meer ruimte voor biodiversiteit tussen de rijen met zonnepanelen en kan eenvoudiger beheerd worden. Een ander positief effect is dat er meer zonlicht onder de panelen komt waardoor planten er beter groeien. Ons advies is om in ieder geval te onderzoeken of dit met behoud van een goed businessplan mogelijk is.

Afbeelding 21. Panoramafoto van het zuidelijke deel van het plangebied.

Afbeelding 22. Goed onderhouden houtwal met veel heesters en enkele boomvormers.

Afbeelding 23. Referentiebeel gesloten vegetatie

6. Beheerplan

6.1 Beheer van de bestaande landschapselementen

Streefbeeld

Het beheer van de bestaande landschapselementen aan de buitenranden van het plangebied dient er op gericht te zijn een zo zicht dicht mogelijke vegetatie te ontwikkelen. Dit houdt onder andere in dat er niet te veel boomvormers in komen omdat deze niet alleen schaduw kunnen werpen op de zonnepanelen maar ook op de onderliggende heesters. Doordat die hier niet goed tegen kunnen zullen ze slechter groeien en transparanter worden. Door een goede afwisseling van heesters en boomvormers en regelmatig beheer blijft een ondoorzichtige vegetatie behouden.

Aanleg zonneveld bij bestaande houtwal

Door voorafgaand aan realisatie een boomcontrole (VTA) uit te voeren kan uitgebreid onderhoud na realisatie worden voorkomen. Hierbij worden alle bomen aan op de grens met het zonneveld gecontroleerd op vitaliteit. Het is aan te bevelen de geadviseerde maatregelen voor de komende jaren voor realisatie van het zonneveld uit te voeren. Bijvoorbeeld dood hout verwijderen en bomen te kappen die dicht op elkaar staan. Hierdoor kan weer zonlicht op de onderbegroeiing komen wat resulteert in een beter gesloten vegetatie.

Instandhoudingsbeheer

- De beplanting om de drie jaar inspecteren op vitaliteit en streefbeeld. Als het element niet meer voldoet aan het streefbeeld ingrijpen.
- Eens in de 3 tot 5 jaar verjongingssnoei uitvoeren. Maximaal 30% van de planten snoeien in de lengterichting van het element zodat de vegetatie gesloten blijft.
- Als de vegetatie sluit een deel van de planten verwijderen (wijkers) zodat de resterende planten de kans krijgen uit te groeien, te bloeien en zaad te zetten.
- Onderhoudspaden jaarlijks maaien en het maaisel afvoeren.
- Vrijgekomen takken in het element verwerken.

Planning

A. Snoeien en dunnen van beplanting

B. Maaien van kruidenvegetatie

jan feb mrt apr mei jun jul aug sep okt nov dec

Onderhoudsperiode: groen optimaal, blauw optioneel, grijs liever niet

Afbeelding 24. Referentiebeeld beheer van het terrein middels schapen

Afbeelding 25. Referentiebeeld bloemrijk grasland. Door het plangebied op te delen in verschillende vakken is er altijd een plek waar de kruidachtigen bloeien

6.2 Beheer van de grond onder de zonnepanelen

Streefbeeld

Bloemrijk grasland wordt gekenmerkt door variatie in structuur en een begroeiing die rijk is aan bloeiende planten, insecten zoals vlinders en (wilde) bijen en kleine fauna. Gradiënten zoals in voedselrijkdom, licht - schaduw en nat - droog en diversiteit in beheer zorgen voor diverse vegetatietypen. Het aandeel kruiden is ten minste 20%. Naar alle waarschijnlijkheid zal het zonneveld, net als de overige zonnevelden van Twence, beheerd worden middels schapen. Hierbij is het van belang dat het terrein wordt opgedeeld in verschillende vakken die afwisselend begraasd worden. zo is er altijd een deel van de ondergrond waar kruiden in bloei staan en een deel waar begraasd wordt en de verschillende fases er tussenin. Drukbegrazing wordt toegepast van maximaal 2 à 3 weken achtereen en met tussenpozen van minimaal 8 weken. Zo krijgen kruiden de kans te bloeien en zaad te zetten wat een meerwaarde heeft voor de biodiversiteit. Tevens is onderhoud met schapen, mits ze niet worden bijgevoerd, de eenvoudigste methode om de grond onder een zonneveld te verschralen waardoor op termijn een bloemrijker resultaat kan worden verwacht.

Bestaand bloemrijk grasland

Waar (bloemrijk) grasland aanwezig is, bijvoorbeeld bij extensieve weides, moet schade aan de vegetatie tijdens de aanleg zo veel mogelijk worden voorkomen door zo weinig mogelijk met zwaar materieel op het terrein te rijden en niet te werken in natte omstandigheden. Gebruik rijplaten (eventueel plaatselijk) op delen waar veel wordt gereden.

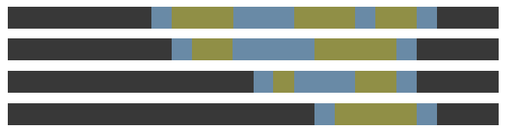
Instandhoudingsbeheer

- De vegetatie maaien en afvoeren volgens onderstaand schema.
- Er kan selectief extra worden gemaaid waar ongewenste soorten domineren.
- Maai of begraas niet alles in één keer. Zo bloeit altijd een deel van de vegetatie waardoor langer nectar en stuifmeel voorradig is voor insecten en dekking voor vogels en kleine zoogdieren. Hiertoe minimaal 20-30 % van de vegetatie laten staan.

Planning maaien en afvoeren

jan feb mrt apr mei jun jul aug sep okt nov dec

Zeer voedselrijk (voormalige akker)
Voedselrijk (voormalige weide)
Matig voedselrijk
Schraal

Onderhoudsperiode: groen optimaal, blauw optioneel, grijs liever niet

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl

Bijlage 4

4. Gegevens digitale watertoets

Royal HaskoningDHV

datum 15-12-2020
dossiercode 20201215-63-25102

Samenvatting van de watertoets(normale procedure)

In dit document vindt u een samenvatting van de door u ingevulde gegevens op de website www.dewatertoets.nl. De toets is uitgevoerd op een ruimtelijke ontwikkeling in het beheergebied van waterschap Vechtstromen. Voor algemene informatie over de watertoets van Vechtstromen kunt u ook terecht op de website van het waterschap www.vechtstromen.nlMocht u specifieke vragen hebben naar aanleiding van deze toets dan kunt u ons bereiken via telefoonnummer 088- 220 3333. U kunt ook een email sturen naar info@vechtstromen.nl.

Uit deze toets volgt de **normale procedure**.

Hieronder vindt u een samenvatting van de door u ingevulde gegevens.

Gegevens aanvrager:

Naam: Rinus Hoogeslag

Adres: Koggelaan 21

Postcode: 8017 JN

Plaats: Zwolle

E-mail: rinus.hoogeslag@rhdhv.com

Telefoon: 06 27 399 358

Gegevens gemeente:

Naam: Borne

E-mail: a.otten@borne.nl

Telefoon: 06-40098779

Plan gegevens:

Naam plan: Zonnepark Twence locatie Elhorst-Vloedbelt

Omschrijving van het plan:

Zonnepark Twence locatie Elhorst-Vloedbelt

Plan adresgegevens:

Adres: Almelosestraat 1

Postcode: 7625SC

Plaats: Zenderen

Kadastraal:

Ingevoerde plangegevens:

Geraakte kaartlagen:

Heeft u een beperkingsgebied geraakt? **ja**

Het grootste deel van het door u ingetekende plangebied ligt in de gemeente **Borne**.

Toets vragen:

1) Gaat het om een ruimtelijk plan dat uitsluitend een functiewijziging van bestaande bebouwing inhoudt? **nee**

2) Worden in het plan meer dan 10 wooneenheden gerealiseerd? **nee**

3) Is er in of rondom het plangebied sprake van wateroverlast of grondwateroverlast? **nee**

4) Maakt het plan deel uit van een groter plan dat in ontwikkeling is? **nee**

5) Neemt in het plan het verharde oppervlak van bebouwing en bestrating toe met meer dan 1500 m2? **nee**

6) Worden er op bedrijfsmatige wijze activiteiten verricht waardoor het verharde oppervlak verontreinigd raakt? **nee**

7) Betreft het een algehele herziening van een bestemmingsplan? **nee**

8) Bedraagt het verschil tussen de hoogte van de weg en de bovenzijde van de begane-grondvloer minder dan 30 centimeter? **nee**

9) Bedraagt het verschil tussen de GHG (Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand) en de bovenzijde van de begane-grondvloer minder dan 80 centimeter? **nee**

10) Wordt op het perceel hemelwater (HWA) en huishoudelijk afvalwater (DWA) verzameld in dezelfde rioolbuis? **nee**

Aanvullende vragen:

11) Het verharde oppervlak neemt toe met circa **Afvoerend oppervlak neemt niet toe, hemelwater van panelen kan direct infiltreren onder zonnepark.**m2.

12) Hemelwater en huishoudelijk afvalwater wordt afgevoerd via een:

- Gemengd stelsel

- Gescheiden stelsel (hemelwater wordt geinfiltreerd) **ja**

- Gescheiden stelsel (hemelwater wordt afgevoerd naar oppervlaktewater)

- Gescheiden stelsel (hemelwater wordt afgevoerd naar een hemelwaterriool en verbeterd gescheiden stelsel)

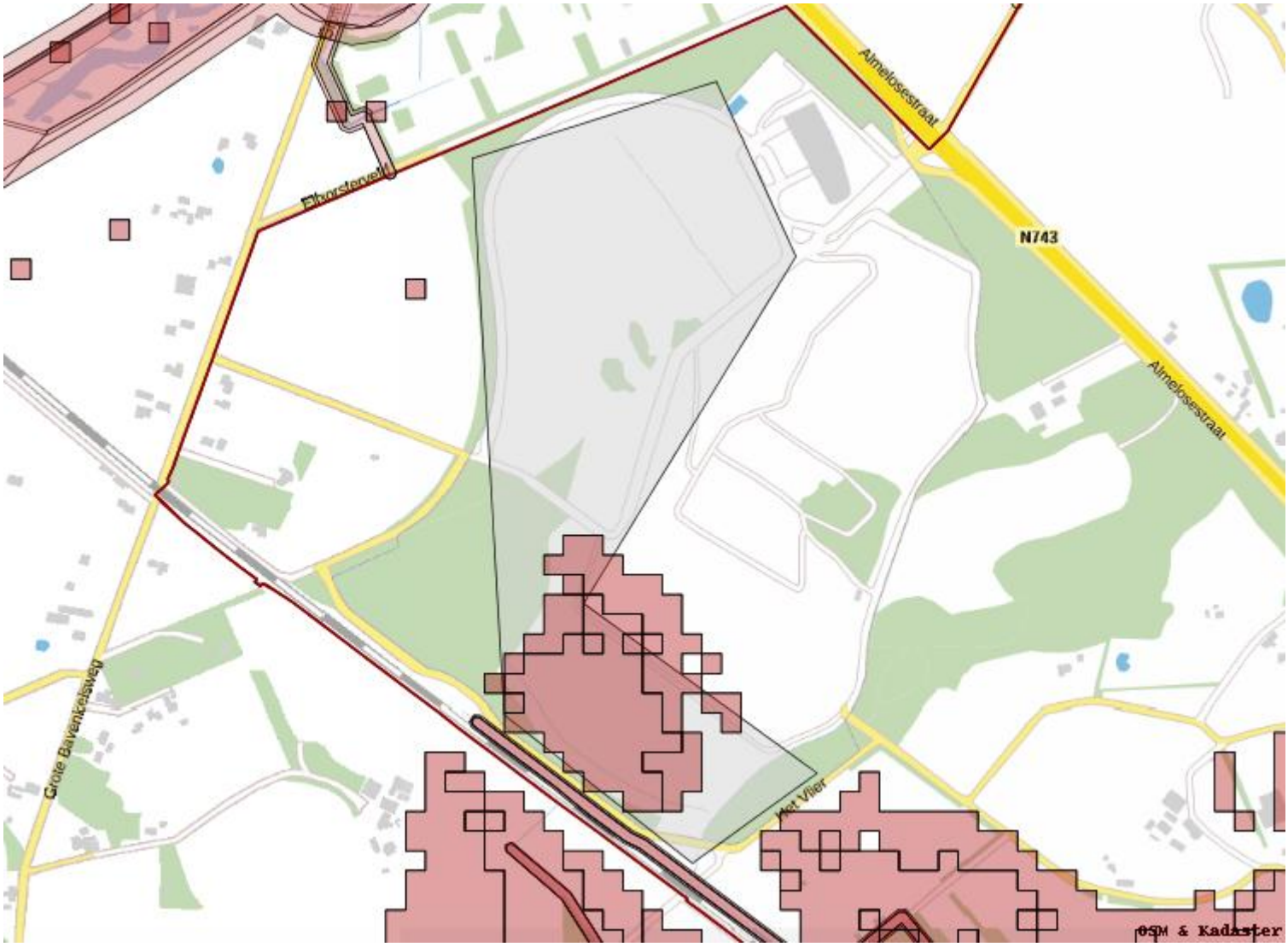
13) Ligt het plan in een intrekgebied van de waterwinning? **nee**

14) Is er in of grenzend aan het plangebied oppervlaktewater aanwezig? **nee**

15) Worden er materialen gebruikt waardoor het afstromende hemelwater verontreinigd kan raken? **nee**

16) Vinden er in het plangebied agrarische activiteiten plaats? **nee**

17) Gaat er grondwater onttrokken worden binnen het plangebied (tijdelijk of permanent)? **nee**

Verklaring

Dit document is een automatisch gegenereerd bestand op basis van de door u ingevulde gegevens. U bent akkoord gegaan met de door u ingevulde gegevens en u heeft verklaard alles naar waarheid te hebben ingevuld.

Copyright Digitale watertoets http://www.dewatertoets.nl// Dit document is gegenereerd via de website http://www.dewatertoets.nl//. Het document mag alleen worden gebruikt ten behoeve van het plan, dat in dit document is omschreven. De informatie in dit document is houdbaar tot maximaal 1 jaar, gerekend vanaf de genoemde datum in dit document.

Bijlage 5

5. Reacties omgeving energiepark

Royal HaskoningDHV

Reacties omgeving Energiepark

Verslag van de raadpleging van belanghebbenden

Auteur	Armand Dohmen
Datum	15 december 2020
Kenmerk	20.0005570
Status	Definitief
Versie	1.0

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
2	**Proces van consultatie**	**4**
2.1	T.a.v. de vergunningprocedure	4
2.2	T.a.v. de participatie in het energiepark	4
2.3	Respons van de uitvraag	4
3	**Weergave vragen en antwoorden t.a.v. de vergunning**	**5**
3.1	Klankbordgroep	5
3.2	Vragen / Algemene reacties:	5
3.3	Draagvlak	5
3.4	Zorg- en aandachtspunten	5
3.4.1	Betrokkenheid van omwonden bij het totstandkoming van het plan	5
3.4.2	Landschap	6
3.4.3	Natuurwaarden /aantasting van leefgebied voor dieren en planten	7
3.4.4	Bebouwen / gebruiken van grond die nu natuur is	7
3.4.5	Landbouwgrond	7
3.4.6	Relatie met andere (mogelijke) projecten	8
3.4.7	Hinder	8
3.4.8	Opbrengst / Duurzaamheid van zonnepanelen	8
3.4.9	Relatie met stortactiviteiten	10
4	**Weergave vragen en antwoorden deelneming in het park**	**12**
4.1	Participatie in de opbrengst	12
4.2	Andere kansen voor participatie	12
Bijlage I: uitvraag		**13**
Bijlage II: Reacties op vergunningdeel (letterlijke, anonieme weergave)		**18**
Bijlage III: Reacties op participatie deel		**21**

1 Inleiding

Er ligt een maatschappelijke opgave om de energieproductie te verduurzamen. Om aan deze opgave tegemoet te komen wil Twence een energiepark ontwikkelen op haar locatie Elhorst-Vloedbelt in Zenderen.

Twence vindt het belangrijk de omgeving te betrekken in de planvorming. In dit project gebeurt dat op 2 manieren:

- Enerzijds gaat het om de vergunningprocedure en het zo veel mogelijk voorkomen van eventuele hinder die het zonnepark kan hebben voor de omgeving.
- Anderzijds gaat het om het mogelijk financieel deelnemen van de omwonenden in het park of een andere vorm van participatie zodat zij via dit project ook zelf kunnen profiteren van de opbrengsten.

In dit document zijn alle reacties verzameld en geordend naar thema's en onderdelen. Per thema wordt aangeven wat de vraagpunten zijn en op welke manier Twence daar mee omgaat.

N.B. In dit stadium is niet gekeken of iemand die een reactie geeft ook een belanghebbende is in de zin van de wet. In de praktijk zijn er ook reacties binnen gekomen van mensen die niet in de invloedsfeer van het energiepark wonen.

Dit document wordt toegevoegd aan de vergunningaanvraag voor het projectbesluit om inzichtelijk te maken op welke manier Twence de omgeving betrokken heeft. Alle inspraakreacties zijn verwerkt op een manier die rechtdoet aan de privacyregels uit de AVG.

2 Proces van consultatie

2.1 T.a.v. de vergunningprocedure

Om de omgeving te betrekken bij de besluiten heeft Twence eerst de klankbordgroep Elhorst-Vloedbelt geraadpleegd en daarna een digitale 'inloop' (platform op website) georganiseerd om belanghebbenden te informeren en te achterhalen waar de zorg- en aandachtspunten liggen. Verder is een brief gestuurd naar alle omwonenden (zie tekening bijlage IV). Naast deze 'digitale inloop' zijn contacten geweest met belangengroepen. In hoofdstuk 3 worden alle reacties inhoudelijk behandeld. In bijlage 1 zijn de uitnodiging en de verstrekte informatie bij de digitale inloop opgenomen.

Daarnaast zijn er ambtelijk en bestuurlijk gesprekken gevoerd met de gemeente Borne en is afstemming geweest met de Omgevingsdienst. De Omgevingsdienst treedt in dit kader op namens de provincie als het bevoegd gezag. Deze afstemming ging over de procedurele stappen en daarin zijn geen inhoudelijke afspraken gemaakt over de aard van het latere besluit.

Na indiening van de aanvraag start het formele vergunningsproces. In dit project moeten zowel de gemeenteraad van Borne en de Gedeputeerde Staten van Overijssel een besluit nemen: de provincie neemt het overkoepelende besluit, maar omdat het hier gaat om een afwijking van het bestemmingsplan moet zij alvorens besluit te kunnen nemen een verklaring van geen bedenkingen (ook wel aangeduid als: VVGB) van de gemeenteraad krijgen.

Op het moment dat de aanvraag wordt ingediend, zal Twence zowel de klankbordgroep als de omwonenden informeren.

Richting de Gemeenteraad van Borne is aangeboden om een toelichting te geven op de plannen bij hun behandeling van de benodigde VVGB.

2.2 T.a.v. de participatie in het energiepark

Voor wat betreft de participatie in het energiepark is eveneens een uitvraag gedaan naar de ideeën en wensen van omwonenden. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op deze punten.

De daadwerkelijke vormgeving van deze participatie in het park volgt in de realisatiefase. Dit om de doodeenvoudige reden dat er eerst zekerheid moet komen of het energiepark ook opgericht kan worden. Zodra die besluiten zijn genomen wordt deze participatie verder uitgewerkt.

2.3 Respons van de uitvraag

In de uitvraag zijn naast de publicatie in de 'VOX' en de 'Week van Borne' op de website 'Borne Boeit', 121 brieven verzonden aan omwonenden. De website met projectinformatie heeft in de periode 10 november 2020 – 26 november 2020 89 unieke bezoekers gehad. Uiteindelijk zijn 16 reacties binnengekomen.

3 Weergave vragen en antwoorden t.a.v. de vergunning

In dit hoofdstuk zijn de reacties geordend naar groepen, thema's en onderdelen. Per thema wordt aangeven wat de vraagpunten zijn en op welke manier Twence daar mee omgaat. Daarnaast zijn er vragen die niet duidelijk te groeperen zijn. Deze worden individueel behandeld.

De individuele reacties zijn, omwille van de transparantie, zo letterlijk mogelijk (in geanonimiseerde vorm) opgenomen in bijlage 2.

3.1 Klankbordgroep

Uit de klankbordgroep zijn een aantal aandachtspunten naar voren gekomen:

- Behoud van de groenelementen
- In stand houden van een goede landschappelijke inpassing
- Voldoende retentiegebieden voor water
- Geen hekwerk rondom het zonnepark
- Houd het bij het voorgenomen omvang van circa 10 hectare
- Voorkomen van overlast (zicht, geur, geluid)
- Zorg voor extensief beheer, bijvoorbeeld door schapenbegrazing
- Communiceer via de communicatiekanalen van Zenderen en niet dat Zenderen belangrijke informatie via de gemeente Borne te horen krijgt.

Juist vanwege dit laatste punt heeft Twence een uitvraag gedaan via de VOX (lokaal medium in Zenderen) alsmede dat de direct omwonenden binnen een bepaalde straal zijn aangeschreven op basis van de gegevens van het kadaster. Dat betekent concreet dat niet alleen omwonenden vanuit Zenderen en Borne zijn bereikt maar ook inwoners van de gemeente Almelo (waaronder Bornerbroek).

De inhoudelijke aandachtspunten worden bij de andere zorgpunten behandeld.

3.2 Vragen / Algemene reacties:

Enkele personen hebben geen mening of zorgen aangegeven, maar alleen vragen ter nadere verduidelijking van het plan en het proces gevraagd. Deze zijn direct, één-op-één beantwoord en worden niet verder behandeld in dit rapport.

3.3 Draagvlak

Uit meerdere reacties blijkt dat er diverse mensen zijn die zeer positief staan tegenover het initiatief. Mede in combinatie met de reacties uit de klankbordgroep ontstaat het beeld dat er draagvlak bestaat voor zo'n ontwikkeling. Omdat het onderzoek geen peiling is kan dit niet getalsmatig worden uitgedrukt. Wel kan objectief worden vastgesteld dat de website door heel wat mensen is bezocht en dat velen niet de behoefte voelen om een reactie te geven. In dit soort type procedures is het gebruikelijk dat juist tegenstanders reageren en niet medestanders. Dat velen geen aanleiding zien om te reageren, ziet Twence dus als een positief teken. Wel moet onderkend worden dat er ook weerstand bestaat. Zie hiervoor de volgende paragrafen.

3.4 Zorg- en aandachtspunten

Naast positieve reacties zijn er ook aandachts- of zorgpunten en kritiek

3.4.1 Betrokkenheid van omwonden bij het totstandkoming van het plan

In één reactie word gesteld dat Twence het dorp Zenderen niet vroeg genoeg heeft betrokken omdat er al een plan is en dat Twence de locatie al bepaald heeft.

Reactie Twence
We constateren dat er bij deze omwonende blijkbaar een heel ander beeld is van wat het betrekken van omwonenden bij het plan zou betekenen.

De mate van betrokkenheid die hier gesuggereerd wordt, sluit niet aan bij zowel beleid als regelgeving en is naar mening van Twence ook volstrekt niet passend in dit geval.

Dat wordt gesteld dat er blijkbaar al een plan is, is evident. Echter als Twence geen plan zou hebben, zou er ook niets zijn om met de omwonenden over van gedachten te wisselen. De reactie impliceert bovendien dat Twence voorafgaand aan dit initiatief had moeten kijken naar andere locaties. Ook dat zou niet alleen veel verder gaan dan wat wettelijk nodig is, maar past naar mening van Twence ook qua proces volstrekt niet in deze context. De vraag van Twence is niet "waar moet in Twente een zonneveld komen?", maar "is een zonnepark hier mogelijk?" De eerste vraag is een beleidsmatige keuze van een overheidsinstantie en niet die van een bedrijf.

Twence heeft juist, ondanks dat dit niet wettelijk verplicht is, de omgeving gevraagd hoe men tegen het initiatief aankijkt. Dit ten einde juist rekening te kunnen houden met deze belangen. En Twence kan melden dat er ook punten uit de inspraakreacties en de onderzoeken zijn die daadwerkelijk leiden tot aanpassing van het plan.

3.4.2 Landschap
Samenvattend komen de inspraak reacties neer op het volgende vraag- cq. aandachtspunten:
Er moet voldoende aandacht zijn voor de landschappelijke inpassing en het voorkomen van visuele hinder. Aandacht voor retentie van regenwater hoort daar eveneens bij.

Met betrekking tot het punt van retentie geeft een reactie nog dat men het beeld heeft dat de eerder toegezegde retentie voor water (ten gevolge van de bouw van de mestverwerking) verdwijnt wanneer dit project gerealiseerd wordt.

In relatie tot de genoemde maximum omvang is aangegeven dat de omvang van het zonnepark niet groter zou moeten worden dan de velden en dat men het onwenselijk vindt dat er panelen op de stortheuvel geplaatst worden.

Reactie Twence:
Het uitgangspunt is dat wij geen hinderlijke inbreuk op het landschap willen veroorzaken en dat wij het bestaande groene aangezicht zo veel mogelijk in stand willen houden. Twence laat de landschappelijke inpassing onderzoeken door een deskundig bureau. De resultaten van dit onderzoek en de eventueel te nemen maatregelen ten behoeve van de kwaliteit van het landschap worden verwerkt in de vergunningaanvraag.

Het punt van retentie van regenwater zal in de ruimtelijke onderbouwing terugkomen. Een watertoets maakt onderdeel uit van dat onderzoek. De stellingname dat de toegezegde retentie van regenwater die nodig is ten gevolge van toegenomen verharding (door de van de bouw van de mestverwerking) zou verdwijnen is onjuist. Bij die genoemde toezegging is helemaal niet aangegeven waar die gerealiseerd wordt. Het retentievolume dat nodig is staat volstrekt niet in verhouding tot de oppervlakte van het zonneveld en kan op allerlei manieren worden ingevuld. De afstemming daarover met het Waterschap staat buiten dit project.

Twence zal geen extra hekwerken plaatsen. Wanneer er werkzaamheden aan hekwerken zijn zal dat alleen zijn vanwege reparatie of vervanging van kapotte hekwerken of vanwege maatregelen die in eerder al zijn toegezegd.

Twence is niet voornemens panelen op de stortheuvel te plaatsen. De aanvraag zal gaan over het gebruik van de weilanden (en kleinere aansluitende vlakke stukken grond) op het terrein en zal beschrijven hoe gezorgd wordt voor het zoveel mogelijk behouden van groenelementen.

3.4.3 Natuurwaarden /aantasting van leefgebied voor dieren en planten

Een aantal reacties komt er op neer dat er aandacht moet zijn voor de groene elementen in het gebied en de soortenrijkdom.

In één van de reactie wordt gesproken over effecten van CO2 productie van gras, maar vermoed wordt dat het gaat om CO2 opname cq vastlegging en meer algemeen op de effecten op de bodemkwaliteit.

Reactie Twence:

Twence laat de natuurwaarden en effecten op beschermde diersoorten onderzoeken door een deskundig bureau. De resultaten van dit onderzoek en de eventueel te nemen maatregelen ten behoeve van beschermde dieren en planten worden verwerkt in de vergunningaanvraag Daarnaast blijft het gebied, net als nu al, beschikbaar voor wildbeheer door lokale jagers.

Voor wat betreft de opname van CO2 kan worden gemeld dat de ondergrond met gras bedekt blijft zoals die nu ook is. Uit onderzoek blijkt dat bij goed beheer en passend georiënteerde zonneparken de bodemkwaliteit niet alleen behouden blijft maar zelfs verhoogd wordt ten opzichte van de uitgangssituatie. Vermindering van de gebruikswaarde als gevolg van onomkeerbare veranderingen en aantasting van de bodem, zijn niet te verwachten. Verdere aandachtspunten ten aanzien van de vegetatie worden in het onderzoek naar de natuurwaarden meegenomen.

Twence is voornemens te zorgen voor extensief beheer van het zonnepark zoals ook bij andere zonneparken van Twence gebeurt.

Voor wat betreft de opname van CO2 is het zo dat de afscherming een bepaald effect heeft. Echter uit zgn. worst case berekeningen elders is gebleken dat een zonneveld veel meer CO2-uitstoot voorkomt dan het verlies aan opname in grasland.

3.4.4 Bebouwen / gebruiken van grond die nu natuur is

Uit de reacties blijkt dat men zich zorgen maakt over het naastgelegen bosgebied dat ook in bezit van Twence is. De reacties geven het beeld dat men denkt dat Twence daar delen van wil verwijderen ten behoeve van dit energiepark.

Daarnaast duiden reacties erop dat men zorgen heeft dat Twence natuurgebied gaat gebruiken voor zon.

Reactie Twence:

Het terrein dat is voorzien voor het energiepark is niet bestemd als natuurgebied maar bestemd als stortplaats. Dat is een industriële activiteit.

Twence is niet voornemens iets te doen met het naastgelegen bosterrein dat ook in haar bezit is. Dat is op de illustratie ook niet aangegeven. We concluderen daarmee dat de insprekers op dit punt uitgaan van een verkeerde veronderstelling.

3.4.5 Landbouwgrond

Uit de reactie blijkt dat men zich zorgen maakt dat de hoeveelheid landbouwgrond wordt verminderd.

Reactie Twence:

Het terrein dat is voorzien is voor het energiepark is niet bestemd als landbouwgrond maar bestemd als stortplaats. Dat is, zoals al gemeld, een industriële activiteit. Wij onttrekken dus geen landbouwgrond ten behoeve van dit project.

3.4.6 Relatie met andere (mogelijke) projecten

3.4.6.1 Rondweg
Uit de reacties blijkt dat er mensen zijn die zich zorgen maken dat er ook een rondweg wordt aangelegd.

Reactie Twence
Twence is niet de initiatiefnemer van de realisatie van een rondweg, maar in dat kader slechts een grondeigenaar die ook geconfronteerd wordt met een wens vanuit de lokale en de regionale overheid. Wij staan er open in, maar hebben onze eigen belangen. Deze belangen zijn richting het rondweg-project naar voren gebracht. Deze ontwikkeling heeft dus geen relatie met ons initiatief. Wij kunnen op dit moment slechts concluderen dat deze ontwikkeling niet strijdig is met het energiepark. De hinder van een regionale verbindingsweg is naar aard en omvang volstrekt niet vergelijkbaar met de hinder die een zonnepark kan veroorzaken.

3.4.6.2 Windmolens
Uit de reacties blijkt dat er mensen zijn die zich zorgen maken dat er windmolens geplaatst gaan worden.

Reactie Twence
Het plaatsen van een windmolen zal geen onderdeel uitmaken van de vergunningaanvraag. Twence heeft ook geen voornemens één of meer windmolens te plaatsen op dit terrein. Op dit moment werken de lokale overheden aan het opstellen van de definitieve Regionale Energie Strategie (RES 1.0). De zoeklocaties voor wind worden in een participatieproces met de inwoners vastgesteld. Twence heeft in dit proces geen rol.

3.4.7 Hinder
Een aantal reacties wordt geïnterpreteerd als zorg dat het initiatief tot hinder leidt of dat de samenloop met ander activiteiten tot extra hinder leidt.

Reactie Twence:
Hinder ten gevolge van het energiepark maakt nadrukkelijk onderdeel uit van de op te stellen ruimtelijke onderbouwing die bij de vergunningaanvraag moet worden gevoegd. Overigens is weinig hinder te verwachten ten gevolge van het zonnepark. Als er maatregelen nodig zijn, dan zal Twence die in de vergunningaanvraag opnemen.

Buiten dat rapport kunnen wel al bepaalde zaken worden verduidelijkt:
Het terrein wat is voorzien is voor het energiepark is bestemd als stortplaats. Dat is een industriële activiteit. Deze activiteit is vergund en voor de hinder daarvan zijn kaders gesteld. Belangrijk is dat er een verschil is tussen wat er nu gebeurt en wat juridisch toegestaan is. Door de lage intensiteit waarmee de huidige activiteiten worden uitgevoerd, zal de omgeving nu niet de effecten zoals die zijn toegestaan ervaren en kan mogelijk een wijziging gevoeld worden als iets extra's. Het tegenovergestelde is waar: Juist het gebruik als zonnepark zal de mogelijke hinder voor de komende 25 jaar minder maken dan wat is toegestaan. We nemen geen extra milieuruimte, maar blijven binnen de milieuruimte die al beschikbaar is. Er is geen cumulatie van hinder.

3.4.8 Opbrengst / Duurzaamheid van zonnepanelen
In één van de reacties wordt de opbrengst en de businesscase van zonne-energie betwijfeld. In een andere reactie zet de inspreker vraagtekens bij de positieve effecten van zonnepanelen omdat er ook CO2 emissie is bij de fabricage van panelen en dat er daarnaast, bij fabricage en bij de afvalverwerking, ook andere emissies zijn van gevaarlijke stoffen.

Daarnaast wordt door een iemand gereageerd op de aangegeven opbrengst van het park in relatie tot de hoeveelheid huishoudens die daarmee van groene stroom zouden kunnen worden voorzien, niet correct zou zijn. Daarbij vraagt zich af of de investering opweegt tegen de opbrengst

Reactie van Twence:

Wij behandelen eerst de communicatie over hoeveelheid opbrengst, vervolgende de juridische context en gaan daarna ook in op de inhoudelijke aspecten.

Communicatie
Het getal van ca. 3500 huishoudens is bedoeld als illustratie om een indruk te geven wat de betekenis is van de omvang van het park; en niet meer dan dat. Het is zeker niet bedoeld als een wetenschappelijk vaststaand feit of om de effecten van het park positiever te schetsen dan ze in werkelijkheid zijn. Twence vindt het jammer dat dit blijkbaar zo wordt opgevat.

Overigens is het getal zeker niet uit de lucht gegrepen. Er zijn veel variabelen die de precieze uitkomst (van het omrekenen van het opgestelde vermogens naar de opbrengst) beïnvloeden. Gegeven de geprognotiseerde omvang van het park, de locatie, de voorziene oriëntatie en helling van de panelen en gegeven het gemiddeld verbruik van stroom van een huishouden (gegevens Nibud uit 2020), is het aangegeven getal weldegelijk een redelijke schatting.

Dit getal is in de vergunningsprocedure evenwel niet relevant voor de besluitvorming en zal ook niet in de aanvraag worden opgenomen.

Juridisch
Vooropgesteld moet worden dat deze aanvraag gaat over effecten die Twence hier ter plaatse veroorzaakt. Twence gebruikt alleen de panelen. Van zonnepanelen die in gebruik zijn, komen geen emissies. Zij voorkomen juist emissies. In het omgevingsrecht kan men geen eisen stellen aan milieueffecten die elders plaatsvinden. Ter illustratie: het gebruik van groene stroom is bijvoorbeeld ook niet te verplichten.

Wel zorgen wij ervoor dat de panelen die we aanschaffen voldoen aan de Europese eisen die gesteld worden aan de fabricage van elektrische en elektronische apparatuur (die ook wel aangeduid wordt met de RoHS-regeling) en wanneer zij aan het einde van de technische levensduur komen op een verantwoorde manier verwerkt worden (De zgn. AEEA-richtlijn voor elektronisch afval). Dit leggen wij op een zorgvuldige manier vast waarbij de leverancier zich verplicht tot terugname van de panelen. Deze partij moet vervolgens zorgen voor een verantwoorde verwerking. Producenten en importeurs van zonnepanelen vallen onder een systeem van zgn. 'uitgebreide producentenverantwoordelijkheid' (UPV). UPV maakt de producenten en importeurs verplicht alle afgedankte zonnepanelen in te zamelen en op de juiste wijze te verwerken (waaronder demontage en recycling). De producenten en importeurs zijn zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop de kosten van inzameling en verwerking van afgedankte zonnepanelen worden verrekend in de keten.

Vraagtekens bij de businesscase of vragen of de investering opweegt tegen de opbrengst, zijn in dit kader niet relevant. Dit is het risico van de ondernemer. Twence richt zich op de rendementseisen die haar aandeelhouders (de Twentse gemeenten) vragen. Als het rendement te laag is, wordt het park niet gerealiseerd. Bovendien is het zo dat de huidige zonneparken van Twence voldoende rendement geven.

Inhoudelijk
Bij de fabricage en de afvalverwerking kunnen emissies c.q. verontreiniging van het milieu voorkomen. In hoeverre die in verhouding tot ander energieopwekking beter of slechter zijn, is niet eenvoudig te stellen. Er zijn vele zogenaamde 'levenscyclusanalyses' (kort LCA) gedaan, blijkt uit de literatuur.

Het kernpunt bij de keuze voor opwekking van energie via zonnepanelen is de reductie van CO2-emissie. Er zijn diverse studies gedaan naar de effecten van CO2-reductie ten opzichte van de CO2-emissie die veroorzaakt wordt bij de fabricage (en de voorafgaande winning van materialen). Bij de productie van zonnepanelen wordt inderdaad CO2-emissie veroorzaakt. Uit de studies blijkt dat na 2 a 3 jaar de CO2-emissie die is veroorzaakt bij de fabricage is bespaard. Aangezien de panelen 25 jaar meegaan (en niet de genoemde 15 jaar van één van de insprekers) is er weldegelijk sprake van een evidente en qua omvang significante reductie van CO2. Wanneer men op dit punt zoekt naar informatie zijn er diverse bronnen, waarvan niet altijd de betrouwbaarheid

kan worden vastgesteld. Wij baseren ons in deze stellingname op recent wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit van Utrecht.

Naast CO2-emissie is aan de orde dat gevaarlijke stoffen gebruikt worden c.q. kunnen worden bij de productie van panelen en dat er bij verwerking van de panelen in het afvalstadium ook stoffen kunnen vrijkomen. Hoewel veel van die voornoemde LCA-analyse alleen in op de CO2 effecten, zijn er ook diverse die deze aspecten wel adresseren. Er zijn zelfs studies die naast broeikasgassen emissie van zware metalen (bijv. Cadmium) en ook de mate van ongevallen bij de productie vergelijken en dus een zeer brede analyse bevatten. De stellingname dat de productie van zonnepanelen tot grote negatieve milieugevolgen leidt kan daarmee niet overeind worden gehouden. Waar een groot verschil kan optreden, is in de manier waarop de diverse partijen in de keten omgaan met de beheersing van hun milieueffecten. Twence doet wat redelijkerwijs van haar verlangd mag worden. Dit houdt in dat zij bij de keuze van leverancier meeweegt dat de fabrikanten op een verantwoordelijke manier produceren, de panelen weer terugnemen en op een verantwoorde manier recyclen. Zoals al gesteld: hier geldt de eerdergenoemde uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV).

Dat er partijen zijn die dit niet op een juiste manier doen mag misschien zo zijn, maar Twence kan niet de verantwoordelijkheid nemen voor iedere misststand in een industrietak.

3.4.9 Relatie met bestemmingsplan stortactiviteiten

Uit een van de reacties blijkt dat men de relatie van het energiepark met het bestemmingsplan en de vergunde stortactiviteiten graag helderder zou willen hebben.

Reactie Twence

Wij zullen in de aanvraag een uitleg opnemen. De kern van de situatie is dat het gebied (waar het initiatief over gaat) is aangewezen voor stortactiviteiten. De tijdspanne waarbinnen die activiteiten plaatsvinden, is gespreid over een zeer lange tijd (tientallen jaren). Op dit moment wordt geen grote toename in stortbehoefte verwacht. Het reeds ingerichte vak acht Twence voldoende voor een eventuele plotseling opkomende marktvraag.

Het overige terrein zou dus in de tussentijd voor een ander doel gebruikt kunnen worden. De op te stellen vergunningaanvraag gaat over dat andere gebruik in die periode. De bestemming stortplaats verdwijnt niet, maar met de aanvraag verzoeken wij om gedurende 25 jaar dat deel ven het terrein op een andere manier te gebruiken. Oftewel zolang het zonnepark er ligt, zal er niet gestort worden. Nadat het zonnepark aan het einde van zijn levensduur is, moet een nieuwe afweging worden gemaakt. Hoewel men 25 jaar als een lange tijd kan beschouwen, is de aan te vragen vergunning dus tijdelijk. Na 25 jaar vervalt die toestemming.

Juist omdat het bestemmingsplan / PIP niet voorziet in een zonnepark is de vergunning (met een ruimtelijk onderbouwing) nodig. Dus juist omdat dat nodig is, heeft Twence deze uitvraag gedaan. Als het bestemmingsplan hier wel in had voorzien, was deze uitvraag veel beperkter geweest.

Het landinrichtingsplan voor de stortactiviteiten wijzigt op zichzelf niet, maar (zoals al vermeld) een deskundig bureau is gevraagd een beoordeling uit te voeren van de impact van een zonneveld op de bestaande maatregelen voor landschappelijke inpassing.

3.4.10 Financiering / SDE

Een van de reacties geeft vragen te hebben ten aanzien van de financiering en het gebruik van SDE subsidie

Reactie Twence

Voor het project stelt de directie van Twence rendementsvoorwaarden en is een zgn. ‘businesscase’ opgesteld. Deze businesscase wordt ook steeds geactualiseerd om te borgen dat op het moment van uitgeven van geld ook aan die rendementseisen wordt voldaan. De financiering gaat op een gebruikelijk wijze. Er zal ook subsidie worden aangevraagd, maar Twence ziet niet waarom gegevens daarover relevant zijn voor de communicatie met de omwonenden over de vergunning.

Die subsidieaanvraag is immers op een later moment. In zijn algemeenheid zijn details op het punt van financiering niet relevant voor de benodigde overheidsbesluiten. Alleen gegevens die op grond van de Wet op de ruimtelijke ordening (WRO) nodig zijn, zullen onderdeel uitmaken van de ruimtelijke onderbouwing. De businesscase betreft vertrouwelijke informatie die niet wordt gedeeld.

.

4 Weergave vragen en antwoorden deelneming in het park

4.1 Participatie in de opbrengst

De ingebrachte vragen en suggesties zijn als volgt samen te vatten:

- Er blijkt interesse;
- Er is zorg of de deelnamemogelijkheden nadien ook voldoende zijn gericht op de directe omgeving, zijnde Zenderen;
- Er is bij de bijna alle reacties geen duidelijk beeld van de vorm van participatie
- Uit een van de reactie blijkt dat de persoon vraagt welke participatiemogelijkheden Twence naast de postcoderoos biedt

De individuele reacties zijn, omwille van de transparantie, in geanonimiseerde vorm opgenomen in bijlage 3

Reactie Twence

De meeste reacties stemmen overeen met de reactie uit de klankbordgroep. Uit deze uitvraag zijn geen specifieke wensen of nieuwe ideeën naar voren gekomen. Wel heeft een organisatie, hier niet bij naam te noemen, een beeld en zal zelf nader onderzoek doen. Twence zal daar contact mee onderhouden.

Op de vraag van een van de omwonende dat deze wil weten welke mogelijkheden Twence biedt naast de postcoderoos, is de reactie dat Twence dit niet van te voren wil invullen maar juist van de omwonenden wil vernemen waar hun voorkeuren liggen. Twence heeft ook niet gesteld dat zij de postcoderoosregeling aanbiedt. De geschetste postcoderoosregeling is genoemd als voorbeeld van een methode (citaat "*Voor die participatie bestaan verschillende vormen, zo is bijvoorbeeld de zogenaamde 'postcoderoos' een veel gebruikte vorm van participatie maar er bestaan ook andere vormen. Wij vernemen graag of u hierin interesse heeft en of u ideeën heeft over de vorm.*").

Omdat er geen duidelijk beeld ontstaat van voorkeuren voor de vormen van participatie die de hoogste steun hebben bij de omwonenden, kan Twence daar ook niet op reageren. Wel committeert Twence zich er nadrukkelijk aan dat een vorm van omgevingsparticipatie in het energiepark mogelijk zal zijn. Alleen welke vorm dat zal zijn kan nu niet worden aangegeven. Twence voert op dat punt verdere gesprekken met relevante partijen.

In de vergunningaanvraag zal Twence aangeven welke waarborgen zij zal geven ten aanzien van de participatiemogelijkheden.

4.2 Andere kansen voor participatie

Uit de reacties blijkt dat er mensen zijn die ook kansen zien voor recreatie.

Reactie Twence

Twence zal deze ideeën verder met relevante partijen verkennen. Wel zal duidelijk zijn dat dit fysiek gezien verder reikt dan specifiek dit initiatief. In het kader van de vergunningaanvraag voor het zonnepark zal dit nog niet in detail kunnen worden uitgewerkt, maar wel in het vervolg van het participatieproces.

Bijlage I: uitvraag

< Advertentietekst Vox >

Plannen voor ontwikkeling zonnepark Elhorst-Vloedbelt

Twence is voornemens om een zonnepark te ontwikkelen op de locatie Elhorst-Vloedbelt in Zenderen. Op dit moment is een vergunningaanvraag in voorbereiding.

Twence vervult een belangrijke rol in de regionale energietransitie en levert met de ontwikkeling van zonneparken op haar eigen locaties een substantiële bijdrage aan de opwek van duurzame energie in de regio Twente.

Het zonnepark: elektriciteit voor 3.500 huishoudens
Het zonnepark heeft een oppervlakte van maximaal 13 hectare en het geschatte vermogen van dit zonnepark bedraagt circa 12 MWp, waarbij 10 MWp terug geleverd wordt op het net. Met deze hoeveelheid stroom kunnen ruim 3.500 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. De overige 2 MWp kan worden ingezet voor de bedrijfsprocessen van Twence.

Uw mening telt!
De ontwikkeling van dit park zal plaatsvinden in nauwe samenspraak met de omgeving. Er zal bij de vergunningaanvraag zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de wensen van de omgeving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan landschappelijke inpassing of mogelijke vormen van participatie.

Aandachtspunten of opmerkingen kunnen **vóór 25 november** doorgegeven worden aan Linda Rutgers, Projectleider, e-mail: l.rutgers@twence.nl.

Meer informatie over het Energiepark Elhorst-Vloedbelt is te vinden op www.twence.nl/projecten/zon.

< Tekst website Twence >

Energiepark Elhorst-Vloedbelt

Twence vervult een belangrijke rol in de regionale energietransitie en levert met de ontwikkeling van zonneparken op haar eigen locaties een substantiële bijdrage aan de opwek van duurzame energie in de regio Twente. Twence is voornemens om een zonnepark te ontwikkelen op de locatie Elhorst-Vloedbelt in Zenderen. Op dit moment is een vergunningaanvraag in voorbereiding.

Het zonnepark
Het zonnepark heeft een oppervlakte van maximaal 13 hectare en het geschatte vermogen van dit zonnepark bedraagt circa 12 MWp, waarbij 10 MWp terug geleverd wordt op het net. Met deze hoeveelheid stroom kunnen ruim 3.500 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. De overige 2 MWp aan duurzaam opgewekte elektriciteit kan worden ingezet voor onze eigen bedrijfsprocessen.

Regionale Energie Strategie
Met de ontwikkeling van dit zonnepark levert Twence een belangrijke bijdrage aan de ambitie van de provincie Overijssel om in 2023 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan de regionale duurzaamheidsdoelstellingen, die zijn vastgesteld in de concept Regionale Energie Strategie (RES).

Betrokkenheid omgeving
De ontwikkeling van dit park zal plaatsvinden in samenspraak met de omgeving. We willen bij de vergunningaanvraag dan ook zoveel mogelijk rekening houden met de wensen van de omgeving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan landschappelijke inpassing of aan participatie in het park zelf. Voor die participatie bestaan verschillende vormen, zo is bijvoorbeeld de zogenaamde 'postcoderoos' een veel gebruikte vorm van participatie maar er bestaan ook andere vormen. Wij vernemen graag of u hierin interesse heeft en of u ideeën heeft over de vorm.

U kunt uw aandachtspunten vóór 25 november doorgeven. We zullen elk punt serieus bekijken maar kunnen uiteraard geen garantie geven dat elk punt wordt meegenomen in de vergunningaanvraag.

[1] Er zijn diverse websites waar u over de regeling kunt lezen, bijvoorbeeld www.postcoderoosregeling.nl

Planning
Hiernaast zie je een schematische weergave van de beoogde planning.

November 2020: informeren omgeving
December 2020: vergunningsaanvraag
Januari – juli 2021: formele procedure
September – december 2021: met omgeving in gesprek over participatie
Februari – maart 2022: start bouw zonnepark
Juni 2022: zonnepark gereed

Meer informatie? Stel uw vraag!
Wij hadden u graag persoonlijk uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst, maar dat is vanwege de aangescherpte coronamaatregelen helaas niet mogelijk. Wij kunnen ons voorstellen dat de bovenstaande toelichting en de afbeeldingen nog vragen bij u oproepen; deze willen wij uiteraard graag beantwoorden! Neem contact op met Linda Rutgers, projectmanager Energiepark Elhorst-Vloedbelt.

E-mail: l.rutgers@twence.nl
Mobiel: 06-13702581

<Brief omwonenden>

Beste omwonende,

Twence is voornemens om een zonnepark te ontwikkelen op de locatie Elhorst-Vloedbelt in Zenderen. Op dit moment is een vergunningaanvraag in voorbereiding. Wij willen dit graag in samenspraak met u als omwonende doen en nemen u graag mee in onze plannen.

Twence vervult een belangrijke rol in de regionale energietransitie en levert met de ontwikkeling van zonneparken op haar eigen locaties een substantiële bijdrage aan de opwek van duurzame energie in de regio Twente.

Het zonnepark
Het zonnepark heeft een oppervlakte van maximaal 13 hectare en het geschatte vermogen van dit zonnepark bedraagt circa 12 MWp, waarbij 10 MWp terug geleverd wordt op het net. Met deze hoeveelheid stroom kunnen ruim 3.500 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. De overige 2 MWp aan duurzaam opgewekte elektriciteit kan worden ingezet voor onze eigen bedrijfsprocessen.

Uw mening telt!
De ontwikkeling van dit park zal plaatsvinden in nauwe samenspraak met de omgeving. We willen bij de vergunningaanvraag dan ook zoveel mogelijk rekening houden met de wensen van de omgeving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan landschappelijke inpassing of mogelijke vormen van participatie.
U kunt uw aandachtspunten of opmerkingen **vóór 25 november** doorgeven aan Linda Rutgers, Projectleider, e-mail: l.rutgers@twence.nl. We zullen elk punt serieus bekijken maar kunnen uiteraard geen garantie geven dat elk punt ingewilligd wordt.

Informatie
Wij hadden u graag persoonlijk uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst, maar dat is vanwege de aangescherpte coronamaatregelen helaas niet mogelijk.

Naast deze persoonlijke correspondentie zullen wij volgende week een artikel plaatsen in de Vox en de Week van Borne.

Meer uitgebreide informatie over het Energiepark Elhorst-Vloedbelt is vanaf 11 november te vinden op onze website www.twence.nl/projecten/zon.

Mocht u vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Linda Rutgers. Zij is telefonisch bereikbaar op 06-1370 2581 of via email l.rutgers@twence.nl.

Met vriendelijke groet,
Twence B.V.

Ilse Jansink
Manager Communicatie

Bijlage II: Reacties op vergunningdeel (letterlijke, anonieme weergave)

Volgnr	Reactie
1	*Om er iets van te kunnen vinden, zou ik graag een situatietekening willen ontvangen van het energiepark , de geplande biovergisting en de nieuwe weg.*
2	*Ik heb met belangstelling de brief gelezen van d.d. 5 november 2020 betreffende het te ontwikkelen zonnepark. Vermeld wordt o.a.dat de vergunningaanvraag in voorbereiding is, doorgaans wordt een vergunning aangevraagd als eventuele wensen van omwonenden zoveel mogelijk verwerkt zijn, tot hoever zijn het omwonenden ?* *Gaarne zou ik een duidelijke situatie van u ontvangen, ik heb alleen genoemde brief ontvangen waar ik wat de situering/omgeving betreft niets mee kan.*
3	*Goed idee, dat jullie dit aan gaan leggen in samenspraak met de aanwonenden en de inwoners van Zenderen. Immers, dan kan iedereen meedenken in het proces en is alles al niet van tevoren in kannen en kruiken.* *Landschappelijke inpassing vind ik heel belangrijk. Immers: het is best een mooi recreatief gebied, waar, bij mooi weer veel fietsers en wandelaars vertoeven, ook in de nabijheid van de Doorbraak. Dus a.u.b. geen open blik op de glimmende panelen. Zo veel mogelijk aantrekkelijk houden voor de recreant en de passant. En het zou mooi zijn, dat de plaatselijke gemeenschap, het dorp Zenderen, goed kan profiteren van de opbrengst, de elektriciteit.* *Het is jammer, dat in deze coronatijd geen live bijeenkomst gehouden kan worden.* *Ik heb begrepen, dat ook de klankbordgroep van de mestverwaarding hierover ingelicht is. Ook zij praten reeds mee.* *Toch kan er, denk ik, nog wel wat meer publiciteit nodig zijn. Het stond in de VOX (dorpsblaadje Zenderen) en vanmorgen op Borne Boeit. Maar in Tubantia en bij RTV Oost heeft het tot nu toe ontbroken. Ook de dorpsraad is niet ingelicht.* *Succes verder met alle voorbereidingen.*
4	*ik ben hier fel op tegen!* *Je zou je eens moeten verdiepen in het Fabricage proces van zonnepanelen! Dan zou je zien hoeveel energie dit kost en hoe ongelofelijk milieuvervuilend de fabricage is!* *En dan het recyclen als ze na 15 jaar of eerder niet goed meer zijn..... het is het 2e asbest!!* *Realiseer je dat we er hier zogenaamd groene stroom mee maken, zeer instabiel, dat weet je, terwijl ze ergens anders de vervuiling van de fabricage hebben!!* *En dan de natuur die wij er hier voor opofferen!* *Wist je dat er een veeeel betere en schonere manier is om, met zo goed als 95% minder uitstoot, op minder dan 500m2, een energie bron kan realiseren met een wel 100% stabiel net?!* *Wil je hier meer van weten; geef me dan antwoord en probeer dit slechte zonneparkplan even te parkeren!!!*
5	*Middels deze mail wil ik u mijn kijk/mening geven op het aan te leggen zonnepark. Ik ben hier namelijk geen voorstander van.* *Ten eerste vind ik het spijtig om zonnepanelen op landbouwgrond te leggen omdat we als landbouw de grond hard nodig hebben. Er zijn immers genoeg daken waar mogelijk plaats is voor zonnepanelen.* *Ook vind ik het bijzonder spijtig voor het aanzicht van het landschap. De Vloedbeld was ooit een prachtig landgoed. Het gebied is momenteel nog een prachtig gebied waar veel ruimte is voor flora en fauna. Dit wordt straks kapot gemaakt door de aanleg van een zonnepark.* *Daarnaast zegt Twence veel waarde aan duurzaamheid te hechten, maar hoeveel natuur heeft hier al voor moeten wijken, en hoeveel natuur gaat hier nog voor wijken?*

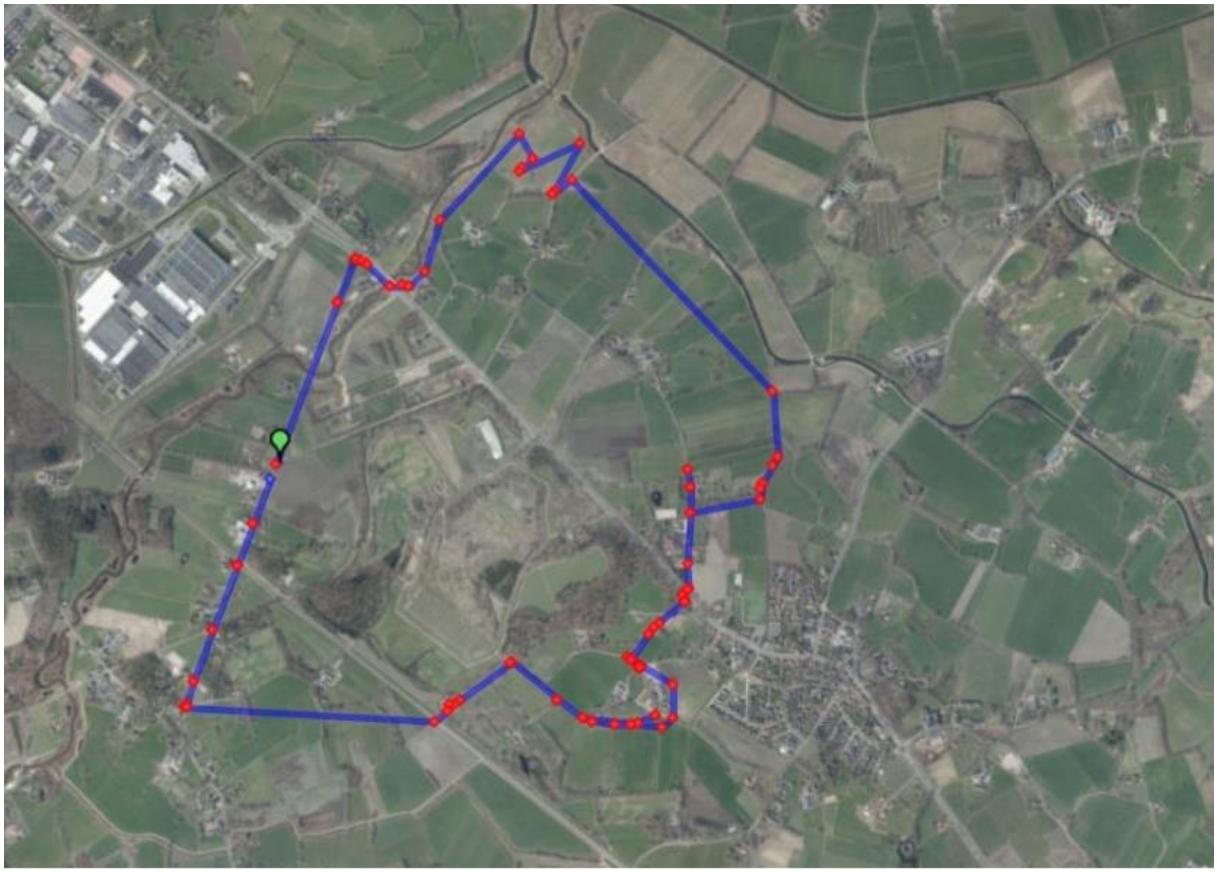
	Ook maak ik mij ernstig zorgen over wat Twence op den duur nog meer van plan is. Ik denk dan aan onder andere windenergie of nog meer zonnepanelen. Ook is men bezig met een zoekgebied voor een rondweg 'Vloedbeld-verbinding'. *Twence zegt dat men een landschappelijke inpassing wil voor het zonnepark, maar ik vraag mij af hoe zij deze plannen allemaal landschappelijk willen realiseren. We hebben nu nog een mooie leefomgeving maar hoe zal dit zijn als alle plannen (lees mestfabriek, zonnepark, mogelijk een rondweg en misschien ook nog wel windenergie) gerealiseerd zijn?* *Mochten de huidige plannen, een mestfabriek en een zonnepark, doorgaan, dan vind ik dat wij, als omwonenden, genoeg hebben in dit mooie landschap. Ik hoop dat er dan ook aan de fauna wordt gedacht, en beschutting rondom de landbouwgrond blijft bestaan om op deze manier nog iets rust te creëren, er verongelukken immers al genoeg dieren op omliggende wegen rondom de Vloedbeld.* *U kunt denk ik wel begrijpen dat de plannen van Twence ons erg bezig houden en dat dit veel onrust brengt als omwonende, maar ook als agrariër.*
6	Telefonische aantekening *Ik werd van morgen gebeld door #. Hij heeft een brief over het zonnepark gekregen en vraagt zich af wat hij kan doen. Ik heb hem uitgelegd wat de bedoeling is. Hij is blijkbaar niet alleen een tegenstander van de mestinstallatie (geuroverlast) maar ook van het zonnepark. Hij leest veel in de krant dat het een slechte business case is en dat de opbrengst veel lager is dan verwacht. Het kan in zijn ogen nooit goed landschappelijk ingepast worden.* *# Later gaf hij aan dat de tijd om te reageren ook wel erg kort is. Hij vroeg zich ook af of we wel een vergunning nodig hebben? Het is toch onze grond. Wanneer de vergunning bij de provincie ingediend moet worden, dan zullen die zeker voor zijn.*
7	*Hierbij een reactie betreffende de aanleg van een zonnepark op locatie Elhorst-Vloedbelt.* *Bijna iedereen staat te juichen als er zich weer mogelijkheden voordoen voor de opwek van duurzame energie en ook wij staan hier volledig achter. Om daarvoor echter locaties te vinden is moeilijke taak en we hebben ook daar begrip voor.* *Echter doet zich het feit voor dat de omgeving waar wij wonen, dus ook de locatie de Elhorst-Vloedbelt in het verleden en nu ook weer voor de toekomst zoveel afbraak te verduren krijgt, dat het gebied als gevolg daarvan totaal verandert van natuurgebied en landbouwgebied, in industriëel gebied.* *Denk maar aan als eerste de toewijzing als stortlocatie van afval en als tweede nu de bouw van een mestfabriek. Dan hebben we het als derde nog niet over de toewijzing van een randweg de Vloedbeltverbinding genaamd en vervolgens ook nog als vierde een zonnepark.* *Deze opsomming moet u toch aan het denken zetten. Waar ligt de grens? Maar het lijkt me duidelijk dat die grens in dit geval duidelijk is overschreden.* *Ik hoop dat u na het lezen van deze mail begrip krijgt voor onze argumenten en het besluit gaat nemen deze zonnepanelen elders te plaatsen.*
8	*Wij zijn # komen wonen om te genieten van de rust de natuur en de hierbij horende vrijheid. # hebben jullie een mooi stuk bos opengesteld voor het publiek waar veel gebruik van wordt gemaakt. In dit stuk bos en op de vuilstort is er ruimte voor veel dieren.* *Helaas hebben wij reeds een heel aantal aanpassingen in onze omgeving te horen gekregen; van een rondweg, mestverwerking, zonnepanelen en windmolens toe. Dit was niet wat wij voor ogen hadden toen wij het perceel gekocht hebben. Wij zien ook niet in hoe dit allemaal in dit kleine stukje bos/ gras ingevuld kan worden zonder dat hiervoor bos of struikgewas gekapt of gerooid moet worden.*

	Wanneer er alleen zonnepanelen zouden komen die van buitenaf niet zichtbaar zijn omdat de bestaande begroeiing blijft bestaan of dat er extra aanplant komt is het tot daar aan toe maar dat zal wel niet het geval zijn. *Wij zijn voorstander van groene energie vandaar dat we zelf ook zonnepanelen hebben maar niet ten koste van de natuur of landbouwgrond. Er zijn meer dan voldoende vrije bruikbare daken om zonnepanelen te plaatsen.*
9	Mondelinge aantekening *De vraag is hoe omgegaan wordt met flora en fauna en het feit dat de betrokken vierkante meters geen bijdrage meer leveren aan de CO2-productie*
10	Brief De brief is in tegenstelling tot de andere reacties niet letterrijk opgenomen vanwege zowel praktische redenen (lang en in hardcopy ipv digitaal) en redenen van AVG (met alleen weghalen van namen kan op basis van de metadata nog steeds snel achterhaald worden wie dat is) In de reactie komen o.a. de volgende punten aan de orde: - *Ingegaan wordt op de uitspraak dat Twence rekening houden met de opmerkingen en dat dit dus betekent dat de aanvraag daarop aangepast zal worden. De persoon is van mening dat Twence het dorp Zenderen niet vroeg genoeg heeft betrokken omdat er al een plan is en dat Twence de locatie al bepaald heeft;* - *Men vind onduidelijk hoe de ontwikkeling past in het bestemmingsplan / PIP ende stortactiviteiten;* - *Men heeft vragen ten aanzien van de financiering en het gebruik van SDE subsidie;* - *Men is van mening dat de duiding van Twence van de aangegeven opbrengst aan duurzame energie (groene stroom) niet overeenkomt met de geschetste ca. 3500 huishoudens;* - *Men vraagt zich af of de investering opweegt tegen de opbrengst;* - *Gesteld wordt dat de het voorgenomen retentiegebied voor water (ten gevolge van de bouw van de mestverwerking) zou verdwijnen* Daarnaast worden nog veel andere zaken genoemd, maar daarin zit dan geen vraag.

Bijlage III: Reacties op participatie deel

Volgnr	Reactie
1	*Al enige tijd is # bezig met het initiëren van een ruiterroute in het gebied Zenderen-Bornerbroek-Hertme. Enerzijds voor de ruiters en menners uit de directe omgeving, en anderzijds omdat er in het Twentse Ruiterroutenetwerk van de regio Twente een grote lege plek te zien is op de kaart voor deze omgeving.* *Al in een eerder stadium hebben wij #, contact gelegd met # van Twence, om de mogelijkheden te bespreken voor de realisatie van een deel van de ruiterroute over grond van Twence, binnen of buiten de hekken van de Vloedbelt.* *Toen is aangegeven dat men eerst de juridische ontwikkelingen rondom de mestvergister af wou wachten. Nu daar definitief duidelijkheid over is, en mede op basis van uw uitnodigingsbrief, zouden we graag eens samen verder verkennen of er mogelijkheden hiervoor zijn. .*
2	*Als bewoner van # en lid van # wil ik graag op de hoogte gehouden worden / meedenken bij de realisatie van het energiepark welke Twence voornemens is te realiseren op Elhorst-Vloetbelt.* *De aandacht gaat ook uit naar participatie in het project, waarvoor ik eerst meer formatie zou willen vergaren om daarmee onze buurt te interesseren.* *Ik neem aan dat e.e.a. al is uitgezocht en geanalyseerd, van deze informatie zou ik graag deelgenoot willen worden*
3	*Met interesse heb ik het bericht gelezen op borne boeit, in ben geïnteresseerd in de ontwikkelingen op elhorst -vloedbeld en met name de mogelijkheden voor participatie in het zonnepark.*
4	*Ik woon niet in Zenderen maar ben wel geïnteresseerd in het beoogde zonnepark in Zenderen. Ik kom zelf uit de energie wereld (#I) en geniet reeds enkele jaren van mijn pensioen. Dit betekent niet dat ik achter de Geraniums zit!* *Zou het mogelijk zijn dat u mij ook een uitnodiging stuurt voor de bijeenkomst?*
5	Mondelinge reactie *# is zeer enthousiast over ons plan en wil graag samen met ons optrekken en meedenken in participatievormen die passen binnen de juridische kaders en het publieke karakter van Twence*. Besproken is: *# gaat zich beraden over participatievormen.* Overige opmerkingen hebben geen relatie met de participatievormen
6	*Ik zou graag meepraten over de ontwikkeling van het zonnepark Zenderen*
7 (is deel van 10 uit bijlage II)	Parafrasering van brieftekst *Men vraagt welke participatiemogelijkheden Twence naast de postcoderoos biedt*

Bijlage IV: Tekening met gebied waarin omwonenden zijn aangeschreven

Bijlage 6

6. Participatie omgeving en toepassing ‘Gedragscode zon op land’

Royal HaskoningDHV

Notitie
Participatie omgeving en toepassing 'Gedragscode zon op land' voor de ontwikkeling Energiepark Elhorst-Vloedbelt
Datum: 17 december 2020
Auteurs: LRU, ADO

In deze toelichting omschrijven wij: A. hoe Twence deze Gedragscode voor inpassing, vormgeving en beheer van zon op land projecten op fysieke en procesmatige wijze heeft toegepast. En B. welke waarborgen Twence geeft ten aanzien van de financiële participatie.

A: Toepassing gedragscode Zon op Land

A.1 Achtergrond
Onze samenleving staat voor een opgave om over te gaan op een schone, duurzame energievoorziening uit hernieuwbare energiebronnen. In het Klimaatakkoord van juni 2019 is een doelstelling voor 2030 voor energie uit zon en wind op land uit grootschalige opwek (> 15 kW) gesteld. Grootschalige energie uit zon op land is daarvoor nodig. Het streven is om de ruimtelijke impact hiervan zoveel mogelijk te beperken door eerst te kijken naar locaties met een lage ruimtelijke impact zoals daken. Tegelijkertijd is het de overtuiging van de partijen onder deze code dat zonneparken op land ook meerwaarde kunnen bieden voor een gebied, naast de bijdrage aan de duurzame energietransitie. Dit kan indien de locatie goed gekozen is, de parken goed zijn vormgegeven en beheerd worden en de omgeving optimaal betrokken is. De code adresseert de volgende onderwerpen waar zorgen of wensen over zijn:

- Efficiënt ruimtegebruik
- Landschap en uitzicht
- Biodiversiteit
- Voedselproductie
- Bodemkwaliteit
- Burgerparticipatie in het proces
- Mede-eigenaarschap en financiële betrokkenheid van bewoners en bedrijven uit de omgeving.

A.2 Leidende principes
Er is bij wet reeds veel vastgelegd. Voor zorgvuldige ontwikkeling en beheer van zonneparken willen de partijen onder deze gedragscode verder gaan. Daarom zijn in deze gedragscode bovenwettelijke maatregelen vastgelegd om de omgeving goed bij de projecten te betrekken, meerwaarde te bieden en schade te voorkomen. De gemeente Borne heeft in haar energievisie vastgelegd dat initiatiefnemers van zonprojecten conform deze gedragscode moeten werken. Dit betekent dat de gemeente zelf in de lead is voor het betrekken van inwoners bij vaststellen van zoeklocaties en beleidskaders.

De principes die Twence uit de gedragscode gehanteerd heeft betreffen de volgende:

Samen met stakeholders Twence heeft aan de hand van dit principe de volgende acties ondernomen ter voorbereiding op het indienen van de vergunningaanvraag:

- De Klankbordgroep voor deze locatie geïnformeerd en wensen/zorgen geïnventariseerd.
- Een digitale "inloop" georganiseerd voor belanghebbenden en belangstellenden. Deze inloop heeft geresulteerd in een 20-tal reacties die schriftelijk en/of mondeling met de stakeholders zijn besproken.
- Een separaat overleg gehad met de Stichting Duurzaamheid Initiatieven Borne. Deze Stichting heeft toegezegd een ondersteunende rol te willen vervullen bij het informeren van inwoners over participatiemodellen.
- Een separaat overleg gehad met de Ondernemersvereniging in Zenderen om met elkaar van gedachten te wisselen over mogelijke financiële "participatie" van Twence in een omgevingsfonds om iets terug te doen voor het dorp Zenderen.

- Een separaat overleg gehad met de Stichting Dorpsbelangen Bornerbroek over de wijze waarop deze gemeente bij het initiatief zou kunnen worden betrokken vanwege het feit dat deze gemeente zich ook in de directe nabijheid van Elhorst-Vloedbelt bevindt en enkele inwoners daardoor ook direct belanghebbenden zijn.
- Een separaat overleg gehad met enkele omwonenden die nauw betrokken zijn bij de ontwikkelingen van Twence op de locatie Elhorst-Vloedbelt en een belangrijke rol vervullen bij het beheer en behoud van de bestaande natuurwaarden op deze locatie.

Meerwaarde omgeving

- Naast economische motieven voor ontwikkelaar en grondeigenaar spelen er voor de omgeving andere belangen, zoals landschap, biodiversiteit, hinder en (financiële) waarde voor de omgeving.

Oorspronkelijk grondgebruik mogelijk

- Het energiepark Elhorst-Vloedbelt wordt zodanig ingericht dat er gedurende de looptijd van het project geen onomkeerbare ontwikkeling plaatsvindt. Dit betekent dat na een periode van 25 jaar de locatie weer ingericht kan worden voor het oorspronkelijk grondgebruik.

Procesparticipatie

- Bij de ontwikkeling van duurzame energieprojecten kunnen omwonenden op twee momenten in het proces betrokken worden. Het eerste moment is bij het definiëren van zoeklocaties en het (mede) vormgeven van omgevingsvisies. Dan wordt gesproken over procesparticipatie. Deze vorm zal voornamelijk worden gehanteerd door lokale overheden om draagvlak in hun gemeente te creëren voor de ontwikkeling van nieuwe initiatieven. Twence heeft voor dit project voorafgaand aan het indienen van de vergunningaanvraag op verschillende manieren invulling aan gegeven (zie “samen met stakeholders”)

Projectparticipatie

- De initiatiefnemer doorloopt een proces om te komen tot een haalbare vormgeving van participatie. In deel B van deze notitie wordt geschetst wat de randvoorwaarden zijn, hoe het proces wordt ingestoken en wat minimaal aan mogelijkheden geboden zal worden.

Ontwerp en beheer

Twence heeft hier voor het betreffende project op onderstaande manier invulling aan gegeven.

- Bij het ontwerp is ruimschoots aandacht besteed aan het ontwerp en beheer en rekening gehouden met het optimaal behoud van bestaande natuurwaarden.
- Op basis van het onderzoek van de ecoloog (flora- en faunatoets) is besloten enkele percelen met substantiële natuurwaarde buiten het project te laten.
- Een argument dat vaak tegen zonnevelden wordt ingebracht is het verlies aan agrarische gronden. Bij agrarische gronden zijn in principe combinatievormen van landbouw met zonnepanelen mogelijk. De gebieden met panelen kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden voor vrije uitloop van dieren (met name schapen en kippen).

Meten, monitoren en bijstellen

- Twence zal ervoor zorgdragen dat na realisatie onderzoek wordt gedaan naar de effecten op flora en fauna.

B. Mogelijkheden financiële participatie

Twence heeft met diverse partijen gesproken over hun wensen en ideeën ten aanzien van financiële participatie. Deze ideeën zijn nog niet geheel uitgekristalliseerd. Het is begrijpelijk dat partijen de tijd willen nemen om hierover na te denken. In dat proces heeft Twence ook de participatiewaaier als beschreven in de gedragscode beschouwd. We zullen eerst ingaan de randvoorwaarden van Twence,

daarna op het precies en daarna schetsen de opties die minimaal aan bod zullen komen.

B.1 Randvoorwaarde

Om de mogelijkheid tot financiële participatie te kunnen bieden, zijn een paar randvoorwaarden aan de orde:

- Twence moet eerst een vergunning krijgen. Immers als er geen vergunning is, kan het park niet worden ontwikkeld t en kan er dus ook geen financiële participatie plaatsvinden.
- De SDE++ subsidie wordt verkregen. Als deze subsidie niet verkregen wordt, kan de business case niet rondkomen.
- Los van bovenstaande is Twence gehouden aan de rendementseisen die haar aandeelhouders (de Twentse gemeenten) aan haar stelt. Aangezien participatie het rendement beïnvloedt, heeft dat dus beperkingen.

B.2 Het proces

Zodra positieve beschikkingen voor vergunning en subsidie worden afgegeven, zal Twence de mogelijkheden voor participatie in detail uitwerken.

- De eerste stap is het vaststellen wat de maximale omvang is die past binnen de financiële kaders. Dat is een besluit van de directie.
- In de tweede stap worden de concrete vormen benoemd. Door beschouwing van zowel de financiële kaders, als de juridische kaders die de rechtsvorm van Twence met zich meebrengt, als de eventuele praktische/ organisatorische beperkingen en de wensen van belanghebbenden worden de mogelijke participatievormen vastgesteld.
- Deze vormen worden vervolgens uitgewerkt in concrete aanbiedingen aan de omgeving/belanghebbenden.
- De derde partijen beraden zich op dit aanbod en besluiten al dan niet in te gaan op het aanbod van Twence.

De definitieve afspraken met de omgeving worden vastgelegd in een omgevingsovereenkomst.

B.3 Aanbod

Zoals geschetst, kan nu niet precies worden aangegeven hoe de participatie wordt ingevuld. Wel kunnen we aangeven wat in ieder geval aangeboden zal worden als er positieve beschikkingen zijn. Concreet komt dat neer op

- Binnen 1 jaar na ontvangst van een positieve SDE++ beschikking biedt Twence de mogelijkheid tot deelname via de zgn. postcoderoosregeling.
- Mogelijkheid tot deelname aan een obligatieregeling (Zonnepanelendelen voor omwonenden in een straal van 1 km (i.e. Zenderen/ Bornerbroek).
- Instelling van een omgevingsfonds ten behoeve van de financiering van collectieve voorzieningen/ sociale activiteiten in Zenderen (max € 1.000/ jaar gedurende de termijn van de SDE++ subsidie, i.e. 15 jaar).

De omvang van de deelnamemogelijkheden zal - zoals aangegeven in B.2. - nog worden vastgesteld. Of Twence meer vormen kan aanbieden, kan nu nog niet met zekerheid worden aangegeven. Nogmaals wordt benadrukt dat de participatie ingekaderd is door randvoorwaarden als benoemd in B.1.